

FRANÇOIS CHENG

VEȘNICIA NE AȘTEAPTĂ

O poveste de dragoste în timpul dinastiei Ming
Roman

Traducere din limba franceză de Cristina Radu

Cuvânt-înainte

În urmă cu treizeci de ani, cu ocazia participării la un colocviu, am călătorit la Royaumont. Fosta abație restaurată, situată în mijlocul unui parc bine îngrijit, făcea locul ideal pentru întâlnire. Legătura intimă dintre pietrele șlefuite și copacii care își înălțau coronamentul o încuraja pe cea pe care și oamenii încercau să o lege între ei. Într-un mediu atât de favorabil comunicării, eram sensibili la faptul că, deveniți ființe ale limbajului, aveam o vocație naturală pentru dialog.

Cu toate acestea, în timpul aceluia colocviu a cărui temă era schimbul cultural, am putut măsura dificultatea unei comunicări autentice între ființele umane și, *a fortiori*, între culturi. Dacă nu se mulțumește cu remarci superficiale, dialogul îi obligă pe cei care iau parte la el să depășească aparențele – aparențe care, cel mai adesea, nu scoțiază iveală decât diferențe de suprafață – și să accepte să pătrundă în adâncul ființei lor, acolo unde sălășluiesc acele câteva întrebări fundamentale, deci universale, care se impun ființelor umane. Sinceritatea răspunsului este cea care face ca întrebările să fie interesante. Interlocutorilor le revine misiunea să constate, cu modestie, dacă este posibil, ce se aseamănă și ce diferă în aceste răspunsuri și să se folosească de ele.

Cum trebuia să vorbesc despre cultura țării mele de origine, o țară pe care o părăsisem cu cincisprezece ani în urmă, pentru a-mi alimenta reflecțiile, simțeam o dorință aproape trupească să mă adâncesc din nou în numeroasele cărți pe care le asimilasem sau să consult altele, noi, care îmi erau necunoscute. În acel moment s-a întâmplat ceva ce aș putea numi o coincidență miraculoasă. Una dintre persoanele responsabile cu organizarea colocviului m-a atenționat, în treacăt, că într-una dintre marile încăperi ale abației era depozitată o mare cantitate de cărți chinezești, aduse din China în anii '50 de către un bătrân sinolog, decedat între timp. Nu vă mai spun ce emoție m-a cuprins când i-am trecut pragul. Dintr-o dată, am regăsit tonurile pastelate ale cărților vechi și parfumul de iarbă uscată pe care-l răspândeau. Și hârtia subțire, cusută cu ață fină, cât de plăcută era la atingere! Când am deschis, la întâmplare, câteva cărți mai uzuale, am constatat că multe pagini aveau adnotări pe margini, chiar variante de traducere pentru unele fraze dificile, dar importante. Am început să mă gândesc cu emoție la anii îndelungați pe care i-a petrecut sinologul în țara aceasta îndepărtată, la nesfârșitele ceasuri de luptă în care s-a chinuit să îmblânzească scrierea ideografică.

Mi-am dat repede seama că îl interesa mai mult o anumită perioadă, cea a dinastiei Ming (1368-1644), lucru pe care îl atestau, pe lângă impresionanta colecție de cărți adunate acolo, câteva articole apărute în reviste. De altfel, nu mi-a luat mult timp să-mi dau seama care era motivul. Ar fi putut acest savant, care își dorea să cunoască cultura chineză și să intre în dialog cu ea, să aleagă o perioadă mai potrivită, mai bogată și, totodată, mai promițătoare?

Dinastia Ming, care a răsturnat-o pe cea precedentă, fondată de mongoli, a instaurat în China un regim dur, care

a impus o ordine implacabilă. Însă, pe măsură ce puterea devenea tot mai coruptă, începând cu a doua jumătate a dinastiei 1 care corespunde mijlocului secolului al XVI-lea și se întinde până la primele decenii ale secolului al XVII-lea – țara aspira la schimbare. Contextul istoric o pregătea pentru o transformare lentă. În interiorul imperiului, dezvoltarea orașelor și intensificarea comerțului favorizau apariția unei economii de tip „precapitalist”. În afara ei, China, care nu cunoscuse până atunci țările străine, precum India și Iranul, decât prin Drumul Mătăsii, descoperea țările Asiei de Sud, grație câtorva mari expediții maritime întreprinse de stat. Mai târziu, nesfârșitele incursiuni ale piraților japonezi în provinciile de pe țărm au făcut-o să înțeleagă importanța acestei țări vecine. Era și perioada în care cultura europeană, aflată în plin avânt, începea să pătrundă în China prin intermediul misionarilor iezuiți.

În fața acestor condiții istorice, cel care medita asupra evoluției culturii chineze nu putea să nu se întoarcă o mie de ani în trecut, la momentul premergător, care oferea o perspectivă promițătoare. De fapt, după prăbușirea dinastiei Han, către veacul al treilea, China, care se afundase în haos, a fost fecundată de elemente venite din afară, mai precis de introducerea budismului, și cunoscuse deja, sub dinastiile Tang (618-907) și Song, din Nord, (960-1127) o renaștere culturală extraordinară. Budismul, prin percepția asupra păcatului și preocuparea pentru mântuire, prin noțiunile de nivel și de etapă a meditației și prin practicarea actelor caritabile la nivel generalizat, a constituit o nouă contribuție la gândirea și sensibilitatea chineză. Ca să ne întoarcem la dinastia Ming, mutația profundă despre care vorbeam s-a tradus prin apariția unei întregi generații de gânditori independenți; în special

cei din Școala de la Taizhou, un Wang Gen, un Li Zhi, care s-au revoltat împotriva tradiției. Vor urma alți gânditori, precum Wang Fu-zhi, Gu Yen-wu și Huang Zong-xi; acesta din urmă a mers până într-acolo încât a pus sub semnul întrebării bunul temei al însuși sistemului imperial. Pe plan literar, s-au afirmat mari individualități precum Zhang Dai și Li Yu, a căror operă reprezintă expresia liberă a unei inspirații foarte personale. Un avânt remarcabil au cunoscut și nuvela și romanul, în care descrierea realității și analiza psihologică a personajelor mergeau destul de departe. Toate aceste fră-mântări suscitau și ecouri viguroase din partea picturii, mai ales o dată cu apariția așa-zisilor pictori „excentrici”: Chen Shun, Xu Wei, Chen Hong-shou, urmați la scurtă vreme de Zhu Da, Shitao, Kuncan etc. Cu toate acestea, posibilitatea unei transformări radicale a gândirii a fost brusc înăbușită de invazia populației manciuriene, căreia regimul putred al dinastiei Ming, minat de revolte și rășcoale succesive, nu mai era capabil să îi reziste.

Îi eram recunoscător sinologului pentru că mi-a atras atenția asupra acestei perioade atât de importante prin ea însăși și pentru cultura chineză modernă, care, pentru a evolua, este nevoită, asemenea oricărei alte culturi, să interacționeze cu ce e mai bun din ce vine din afara ei, și pentru că mi-a pus la dispoziție toate materialele de care aveam nevoie pentru a-i măsura amploarea și bogăția. Acest sentiment s-a transformat într-o gratitudine fără margini atunci când, umblând printre rafturi pline de cărți, am dat de o lucrare modestă și cu un aspect în mod voit anonim, inti-tulată „Povestea omului de la munte”. În prefață, editorul manuscrisului îl prezenta pe autor ca fiind unul dintre literații ultimei perioade Ming, care, la

sosirea populației manciuriene, a refuzat să deservească noul regim. Cei mai mulți dintre ei au trebuit să-și schimbe viața, unii devenind țărani, alții, izolați prin munți sălbatici, consacându-se scrierii de cărți de reflecții sau de memorii. „Povestea omului de la munte” era istoria unei pasiuni trăite de două personaje obișnuite și, totodată, ieșite din comun. Autorul aflase povestea de la un martor care avusese un rol în desfășurarea ei. Acesta din urmă apare, de altfel, în carte, sub numele de Gan-er.

De la primele pagini, mă cufundam în realitatea chineză cea mai intimă. Având în vedere circumstanțele ieșite din comun, mă afluam într-o stare de receptivitate nu mai puțin excepțională. Mai multe nopți la rând am urmărit captivat meandrele poveștii, fără să fiu în stare să mă gândesc la altceva. Incapabil și să mai citesc altceva, după ce închideam cartea. Până la urmă, contrar intenției mele inițiale de a-mi prelungi șederea la Royaumont, am încheiat-o cu această lectură. Aceasta se petrecea în urmă cu treizeci de ani. Departe de a o uita, îi păstram o amintire din ce în ce mai vie. Cu douăzeci de ani mai târziu, am avut șansa de a mă întoarce la Royaumont. Voiam, desigur, să reînnoiesc încântarea de odinioară; însă, spre stupefacția și, mai apoi, disperarea mea, îmi era imposibil să pun mâna pe obiectul dorinței mele! Dispăruse din rafturi. Așadar, nu fusesem singurul atras de el... În ce mâini geloase se află de atunci? Îl voi regăsi vreodată? Într-o tresărire, am luat atunci decizia de a restitui din memorie întreaga substanță a acestei aventuri trupesti și, totodată, spirituale. Evenimentele neașteptate din viața mea m-au făcut să amân realizarea acestei dorințe. Oare am reușit astăzi să redau măcar o părticică din ceea ce m-a marcat atât de mult? Refuz să-mi pun această întrebare, conștient

fiind că n-am făcut altceva decât să mă supun unei nevoi care venea de departe.

Unii s-ar putea întreba de ce „omul de la munte”, autorul, martor fiind al unei epoci de înflorire spirituală și al unor evenimente care au condus la prăbușirea dinastiei, s-a consacrat povestirii unei pasiuni amoroase, subiect care pare limitat și nu atinge decât inimile a doi indivizi anume, în ceea ce mă privește, pot să spun că nu sunt surprins peste măsură. Îmi dau seama că, pentru a transcende suferințele epocii sale, a recurs la un subiect „atemporal” cum se spune. Și, mai ales, nu mă rețin să constat că adevărata pasiune amoroasă nu este o chestiune care să privească doar inima sau simțurile. Ea pune în lumină în primul rând spiritul, tot așa cum este adevărat că pasiunea cea mai înaltă, cea mai purificată înfloarește, cu siguranță, într-un context marcat de constrângeri sociale, dar și, în mare măsură, pe terenul fertil al căutărilor și întrebărilor de natură spirituală; este cazul acestei perioade de la sfârșitul dinastiei Ming. Prin idealizarea sentimentului uman sau printr-un elan mistic în adevăratul sens al cuvântului, partenerii se angajează într-un proces de înălțare perpetuă.

În acest sens, menționez că în povestire autorul vorbește despre întâlnirea dintre personajul principal și un călugăr străin, venit din „Oceanul de Vest”. Având în vedere perioada, nu poate fi vorba decât despre unul dintre primii iezuiți care au ajuns în China. Se știe că unii dintre ei, odată stabiliți în China, în special la Pekin, au purtat un dialog la un nivel foarte înalt cu literații chinezi. Lăsându-se, în același timp, cuceriți și influențați de unele idei fundamentale ale confucianismului – demnitatea omului care participă ca a treia parte la creația Cerului și a Pământului; virtuțile umanității care îl determină pe om să

crească și să se deschidă față de ce e mai nobil în el –, au convertit mari literați, membri ai familiei regale, dar și un număr considerabil de oameni din popor. În povestirea de față, însă, nu este vorba de discuții profunde, și cu atât mai puțin de convertire: misionarul se îndrepta către capitală, iar circumstanțele care i-au adus laolaltă pe chinez și pe european se datorau întâmplărilor vieții. Cu toate acestea, această mărturie istorică este, prin ea însăși, foarte valoroasă și interesantă. Întâlnirea acestor oameni capătă un aspect abrupt și naiv, într-o oarecare măsură, pentru că la început se clădește pe mirare, apoi pe simpatie naturală, chiar dacă adevărata comunicare – dacă ea trebuie să aibă loc – nu va veni decât mai târziu. După cum autorul însuși spune, când interlocutorii vin de atât de departe, ei au nevoie de timp pentru a ajunge să se înțeleagă. Se ascultă, dar nu se înțeleg, fie și numai din cauza vocabularului. Cu excepția lucrurilor care ating latura sensibilă a fiecăruia dintre noi. Personajul principal, supus chinurilor iubirii, îndurând încercarea inaccesibilității fizice, rezonază în felul său la remarcile străinului în privința dimensiunii mistice a iubirii și a nemuririi sufletului. Până la urmă, o întâlnire autentică se situează întotdeauna la un nivel mai profund sau mai înalt, se deschide către infinit, asemenea celei pe care o pot trăi bărbatul și femeia. Dincolo de cuvinte, o privire, un zâmbet sunt suficiente pentru ca fiecare să se deschidă către misterul celuilalt, către misterul celălalt.

În dimineața aceea, Dao-sheng coborî de la munte, așa cum își propusese.

Soarele se înălțase deja până la vârful copacilor. În mod normal, ar fi putut pleca mai devreme. Toți cei de la mănăstire se sculaseră o dată cu găinile; cu toate acestea, a ținut să îndeplinească cele câteva sarcini cotidiene. După micul dejun, s-a dus mai întâi la fântână să ia apă și a adus două găleți ca să le verse în butoiul mare, de lângă bucătărie. Apoi a tăiat niște lemne la marginea grădinii de zarzavaturi și le-a așezat cu grijă, la adăpost. A participat la ceremonia de dimineață a rugăciunilor cântate, alături de călugării taoiști. După mai multe decese, nu mai rămăseseră decât șapte; doar doi dintre ei erau mai tineri, restul erau cu toții în vârstă. Bineînțeles că a îndeplinit aceste sarcini pentru a-i ajuta, însă a fost motivat mai mult de un sentiment de atașament. De-a lungul vieții, trăise ani la rând în două mănăstiri taoiste, fără însă să devină un călugăr consacrat, așa că nu atinsese încă stadiul de *wu-qing*¹. De data aceasta, când a plecat nu știuse când sau dacă avea să se întoarcă; cu toate că păstra o discreție totală în această ultimă privință. Și-a justificat plecarea cu faptul că își dorea să petreacă o vreme în capitala provinciei. În tinerețe, locuise acolo pentru o perioadă. Oricine poate înțelege această dorință de a revedea un loc din trecut. Cu toate acestea, de mai bine de trei ani, de când trăia în această mănăstire, prezența îi era foarte apreciată, pentru că avea cunoștințe medicale și le era de folos călugărilor bolnavi. De altfel, printre pelerini se aflau și oameni care urcau în lectică până acolo, ca să fie tratați.

¹ Detașare totală (n. a.).

Oricât de detașați ar fi fost călugării, nu puteau să nu se lase cuprinși de un sentiment de abandon în fața acestei plecări; în secret, își exprimau dorința ca absența lui să nu fie prea îndelungată.

De obicei, purta o robă lungă, de călugăr, la fel ca ceilalți. În ziua aceea, s-a îmbrăcat în haine scurte, pentru călătorie: tunică, pantaloni, un cordon lat, din pânză, în jurul taliei, în interiorul căruia a cusut o tășculiță, iar la exterior a agățat un castron din metal. Gândul că avea să meargă pe jos, să parcurgă un drum lung nu îl speria deloc; avea experiență, asta fusese însăși viața lui! Știa cum să procedeze să nu se împovăreze și să nu ia cu el decât strictul necesar: haine și obiecte uzuale, ace de acupunctură, plante medicinale, precum și câteva cărți de divinație, totul înfășurat cu grijă într-o pătură de bumbac, învelită, la rândul ei, într-o pânză impregnată cu ulei, impermeabilă. Traista astfel legată părea destul de voluminoasă, dar nu era grea deloc atunci când o ducea în spinare. După ce și-a luat rămas-bun de la toți, și-a pus pe cap pălăria de paie, cu un gest la fel de reverențios. Cu un băț lung în mână, o și luase pe cărarea care ducea la vale.

Era mijlocul celei de-a treia luni. Pe creste, ceața rămânea densă; frigul îl pătrundea până la oase. Pășea încet printre buruienile care năpădiseră cărarea. Se bucură că își luase sandalele de paie, pentru că încălțăminte din pânză și cu tălpi groase s-ar fi udat repede și n-ar mai fi fost bună de nimic. Șosetele i se înmuiaseră numaidecât, dar, cum sandalele aveau găuri în împletitură, se vor usca imediat ce va ieși soarele. Pe durata iernii, nu urcase multă lume la mănăstire. Primăvara abia sosise, cărarea era încă plină de gropi și de pietre aduse de ploaie. Puțin îi păsa de toate astea. Ca să-și facă loc să treacă, își puneă în mișcare brațele înțepenite

de sedentarism. Îl cuprinse un sentiment de exaltare. Își dădea silința să înainteze într-un ritm susținut, iar natura părea să dea un ecou favorabil pașilor săi. Un iepure îi tăie calea. Din instinct, întinse bățul ca să-l lovească. Apoi se căi:

— Deci ești la fel de impulsiv! Nu e de mirare că Marele Maestru a spus că mai ai mult de muncă până să ajungi preot taoist.

După un moment, începu din nou să-și facă singur morală:

— Atenție! Drumul ăsta nu e ca celelalte, trebuie neapărat să te porți ca un *zhen ren*². Numai cu o inimă curată ai șansa să atingi Cerul.

Ajuns la mijlocul văii, nu se simțea deloc obosit, dar se opri. După calculele sale, avea suficient timp ca să ajungă seara în orașul Jie-shi, aflat la o distanță destul de mare de munte; nu avea rost să se grăbească prea tare. Mai încolo, sub pinul cel mare, se ridica o stâncă imensă, pătrată și plată. Dacă te așezai pe stâncă, puteai admira întreaga întindere a văii. Ceața se ridicase. În depărtare, se zăreau casele minuscule care alcătuiau satele. Dincolo, în celălalt capăt, se ridicau norii de fum; iar dincolo de norii de fum, se întrezărea prezența orașului și a așezărilor învecinate. Acolo avea să se încheie drumul lui. Ca să ajungă acolo, mai avea de mers o zi sau două și, dacă nu aveau să apară evenimente neprevăzute, spera să ajungă în cel mult patru zile. Trecuse ora prânzului și un soare generos își făcuse apariția. Dintre frunzele care filtrau lumina, din când în când corbii își luau zborul bătând din aripi. În acest timp, sus pe cer, doi sau trei vulturi trasau fără întrerupere cercuri invizibile. Dao-sheng se gândea că încă era în viață,

² „Om adevărat”, conform preceptelor taoiste (n. a.).

un bărbat în vârstă de cincizeci și patru de ani. Nu îl speria pe el încă o călătorie, deși intuia că era printre ultimele. Persoana pe care voia să o viziteze mai era în viață? La acest gând făcu un gest ca pentru a alunga niște viespi care îl deranjau, de parcă n-ar fi vrut să zăbovească prea mult asupra acestui subiect. Își luă din nou traista în spinare și porni la drum.

Pe măsură ce se apropia de poalele muntelui, panta devenea mai puțin abruptă. Pe acel versant sudic, vremea era mai prietenoasă. De jur împrejur, începură să apară terenuri taluzate. Pe lângă culturile de orez, se vedeau altele, de ovăz, soia și trestie de zahăr. În depărtare, se zăreau și culturile de ceai. Aveau să apară și case, în curând. În jurul lor, se întindeau, îmbietoare, culturile de bambus, livezile și pământurile cultivate cu legume mari, ale căror nuanțe de smarald străluceau în razele oblice ale soarelui. „Iată peisajul tipic pentru *Jiang-nan*³”, își spuse Dao-sheng. Nu străbătuse el odinioară întreaga regiune cu trupa de teatru? Însă, atunci, străbăteau munți și văi, nu se opreau nicio clipă să admire peisajul! În urmă cu trei ani, pornise din nord, traversase râul, însă, odată ajuns pe malul sudic, urcase muntele direct pe versantul din nord. Așa că numai acum se lăsa cuprins cu adevărat de peisajul din sud, al cărui farmec era impresionant, prin contrast. În vârf, se simțea mirosul etern al pietrelor învelite de mușchi și al copacilor fără vârstă. Aici, aerul avea arome de flori și de fructe, amestecate cu mirosul puternic al vinului venit de la câte o fabrică din apropiere. Călătorul își simțea membrele moleșite, ca într-o stare de beție.

În timp ce își continua drumul, Dao-sheng văzu două lectici care veneau din sens invers. Se pregăti să le facă loc

³ Sudul râului (*n.a.*).

pe drum, tocmai când din una se auzi o voce de bărbat: Nu sunteți dumneavoastră medicul de acolo, de sus?

La răspunsul său afirmativ, omul opri lectica și coborî grăbit; îi explică lui Dao-sheng că tocmai își ducea soția bolnavă la mănăstire. Aflând că nu are de gând să urce înapoi, omul îngenunche și îl imploră să-i acorde soției sale o consultație la fața locului. Femeia se afla în cea de-a doua lectică; Dao-sheng ceru să fie așezată la marginea drumului și văzu că într-adevăr femeii îi era foarte rău. După ce bolnava i-a dat detalii, el îi examinează limba, se uită la ochii ei, depărtându-i pleoapele, și îi luă pulsul. Părerea lui era că luase febră tifoidă. O boală atât de grea necesita îngrijiri permanente, ceea ce era imposibil în situația de față. Își deschise traista, scoase cele mai bune medicamente și recomandă cu răbdare și alte plante care trebuiau adăugate la tratament, precum și dozele necesare la pregătirea decocturilor. Mai mult nu putea face. În ce privea efectul, însă, acesta era în puterea Cerului. Bărbatul fu cuprins de un sentiment de recunoștință și insistă să-l recompenseze cu o sumă foarte mare. Dao-sheng refuză și îi începu să-i explice că, de vreme ce nu era medic oficial, respecta dintotdeauna principiul de a nu accepta bani înainte de vindecare. Soțul insistă din nou, dar Dao-sheng nu cedă și se mulțumi să-i spună:

— Dacă se va face bine, puteți să trimiteți niște bani la mănăstirea taoistă din târgul Bai-he, aflată la sud de capitala provinciei.

Dao-sheng se grăbea să ajungă la destinație; nu voia să facă opriri neprevăzute. Știa că dacă avea să întârzie, vestea se răspândea și mulți alți bolnavi vor veni la el. Nu uita că, în afară de îngrijirea bolnavilor, profesia lui de bază era, totuși, divinația. Nu era ea cea care propunea

preceptul: „Să faci ceea ce este omenesc cu putință și să lași Cerul să înfăptuiască restul”? De fapt, odată condițiile și șansele îndeplinite și după ce omul a făcut ceea ce-i stătea în putință, ceea ce nu trebuia să se întâmple nu avea să se întâmple și ceea ce trebuia să se întâmple avea să se întâmple. După ce s-a despărțit de cuplu, porni din nou la drum. Ajunse curând în zona de șes și se alătură șirului de călători care mergeau pe un drum prăfuit, mărginit pe alocuri de șanțuri, dar mai lat. La intrarea într-unul dintre satele de la marginea drumului, sub un mare salcâm japonez, se afla o tarabă unde se vindeau ceai și gustări. Ceru un ceai de crizanteme, despre care știa că ține cel mai mult de sete, și îl bău cu înghițituri mici, în timp ce ronțăia alune. Apoi, simțind foamea, mâncă și câteva plăcinte cu susan. Astfel revigorat, purcese la ultimul drum din acea zi. Acum merse de-a lungul râului, în timp ce valea se lărgea, iar dealurile care o mărgineau se îndepărtau din ce în ce mai mult. În el se năștea acel sentiment duplicitar cunoscut tuturor vagabonzilor: pe de o parte, o senzație de libertate fără constrângeri și, pe de altă parte, nevoia de a alege totuși o direcție, de a se întreba unde avea să își petreacă noaptea. La orizont, soarele începea să atingă linia dealurilor. Cum își propusese să doarmă în orașelul Jie-shi, grăbi pasul. Când ajunse la Jie-shi, magazinele își stinseseră deja felinarele. Se îndreptă către capătul străzii principale, pe partea cu podul, unde se afla hanul. Odată ajuns acolo, constată că totul a rămas ca pe vremuri, cu același zgomot pe care îl face curentul râului și aceeași fațadă piezișă. Bătu la ușă și așteptă. Îi deschise o femeie de vârstă mijlocie, urmată de un bărbat, patronul, se pare. Fără să intre, Dao-sheng le spuse că și-ar fi putut petrece noaptea în orașelul vecin, dar că și-a dorit să ajungă până aici pentru că, în urmă cu treizeci de ani, petrecuse mai

multe nopți la acest han, împreună cu o trupă de teatru. Patronul răspunse imediat că pe atunci era foarte tânăr, dar că-și aducea bine aminte. Într-un glas, cuplul îl invită călduros pe călător să intre. Totuși, deși stinseseră deja focul, cei doi se arătară uimiți când aflară că omul nu mâncase încă. Însă, în curând pe fața femeii răsări un zâmbet; se gândea la oala cea mare cu vită cu cinci mirodenii care fierse se toată seara la foc mic și care încă mai era caldă. Ar fi putut să-l servească pe musafirul venit pe neprevăzute cu o porție din această mâncare pregătită pentru nunta care avea loc a doua zi! Imediat, Dao-sheng, așezat la masă, văzu cum i se pune în față un bol mare cu carne mirosind apetisant, gazda neomițând să-l completeze cu o farfurie de *pao-cai*⁴ și un urcior de vin. Dao-sheng nu spuse nimic despre statutul său de semitaoist care respectă regimul vegetarian. În fața primirii călduroase a gazdelor și a unui asemenea festin, stomacul îi cedă. Goli bucuros bolul umplut cu generozitate și urciorul de vin. Puțin amețit, își spuse: „Această primă zi a decurs bine, este de bun augur.” Cel puțin, i se mai potolise frica de a înfrunta necunoscutul.

2

După trei zile de mers, călătorul ajunse în capitala provinciei. Era ora prânzului. Ostenit, cu burta goală, nu se gândi totuși să ia masa, ci se îndreptă direct către *ya-men*⁵.

⁴ Legume marinate (*n.a.*).

⁵ Guvern local (*n.a.*).

Clădirea impozantă părea și mai dărăpănată ca odinioară; panoul mare, orizontal și cei doi stâlpi paraleli aveau vopseaua scorjită, însă fără ca aspectul sever și amenințător al ansamblului să își piardă din maiestruozitate. Cum nu se cuvenea să stea în față, Dao-sheng preferă să se așeze pe vine mai departe, într-un scuar de unde putea privi edificiul oficial în diagonală. Din când în când, trecătorii, numeroși la ora aceea, dădeau peste el mai-mai să-l dărâme, iar lui nici nu-i păsa. Pe lângă ce pățise odinioară, aceste îmbrânceli inofensive nu însemnau nimic. Peste mai bine de treizeci de ani, deci, revenise în acest loc blestemat. Nu de aici plecase? Așezat în căruță, cu picioarele legate în lanțuri, cu trupul legat cu sfori de cel al colegilor de suferință, își începea viața de condamnat într-un huruit asurzitor. Încotro? Nimeni nu îndrăznea să întrebe. Oricum n-avea niciun rost, nu erau la fel toate locurile? Imperiul Ming începea deja să decadă în acea perioadă. Revoltele și banditismul începeau să se extindă. Peste tot erau de făcut corvezi. Tot ce știau era că se îndreptau către regiunile din nord. Au fost mai întâi în zonele Luoyang și Kaifeng, pentru a consolida fortificațiile; apoi au colmatat digurile de-a lungul Fluviului Galben. Ce nenorocire! Nu mai puteau număra morții. Mii de oameni, înghesuiți pe lângă cocioabe mizerabile. Unii căzuseră, iarna, în mijlocul ghețurilor, alții fuseseră doborâți de epidemii, pe căldură. Ca să nu-i mai pomenim pe amărății care fuseseră luați de apă când cedaseră digurile. Dacă Dao-sheng n-ar fi fugit în timpul unei operațiuni de salvare, și-ar fi lăsat foarte repede oasele albe în mijlocul argilei roșii! În câte locuri ajunsese după ce fugise? Din cauza muncii grele, avea degetele rănite și încheieturile înțepenite. Cum nu mai putea să cânte la vioară, a trebuit să accepte toate muncile umilitoare pentru a supraviețui,

inclusiv pe cele încredințate de asasini. De două ori, era cât pe ce să fie prins din cauza identității sale îndoielnice. Ajuns în An-hui, în apropierea orașului Xuan-cheng, a decis să se ducă la o mănăstire taoistă de pe muntele Huang. De milă, Marele Maestru l-a primit și i-a dat numele de Dao-sheng. Plin de recunoștință, îl sluzea pe Marele Maestru cu un devotament exemplar. Printre discipoli, se afla unul pe nume Yun-xian. Fiind cel mai înzestrat, trebuia să primească învățăturile maestrului și să le transmită mai departe. Din nefericire, a murit tânăr. Remarcând inteligența vie a lui Dao-sheng, cu toate că acesta nu dădea semne în legătură cu o vocație pentru viața monahală, maestrul a decis să-l învețe, pe el și pe câțiva alții, arta medicinei și a divinației, pentru ca numeroase rețete secrete să nu se piardă. A rămas în slujba mănăstirii până la moartea Marelui Maestru. Treisprezece ani, cu totul. După care a coborât de la munte, de această dată fără să-i fie teamă că va muri de foame.

Pe jumătate taoist, stătea pe la mănăstiri. Cum avea cunoștințe de medicină și divinație, putea să se ducă unde își dorea. Există vreun ținut fără bolnavi? Există vreo țară unde oamenii să nu-și pună întrebări în legătură cu viitorul? Și așa; s-au scurs zece ani. Talia i s-a îngroșat, trăsăturile feței i s-au adâncit, iar părul i s-a rărit.

Și iată cum a trecut o viață de om. Să fie adevărat? Trăise el cu adevărat, atâta vreme cât această amintire rămăsese suspendată undeva, parcă de neatins? Această amintire care nu înceta să iasă la suprafață nici măcar atunci când credea că a dat-o uitării? Acum, când se gândea la ea, se întreba dacă era adevărată sau dacă a visat-o. Era adevărată, bineînțeles, altfel de ce a fost condamnat și trimis la muncă silnică? De ce ar mai fi trecut

munți și fluvii ca să se întoarcă aici, de parcă ar fi fost obsedat de o idee fixă?

Nu i-a fost ușor să se întoarcă aici. În urmă cu mai bine de doi ani de zile, pe când venea din nord, trecuse râul pentru a ajunge pe malul sudic, și zece zile de drum i-ar fi fost suficiente pentru a ajunge în capitala provinciei. Ezitase. Pentru ce să se întoarcă? Să lămurească situația, la ce bun? Să afle dacă ea mai trăiește, dacă locuiește cu familia Zhao, cum trăiește? Și apoi? Avea el de gând să se răzbune pe acest al Doilea Tânăr Domn Zhao, pe care de acum înainte trebuie să-l numim pur și simplu al Doilea Domn? De altfel, mai era oare în viață? Toate aceste lucruri erau atât de imprevizibile și imposibil de descifrat. Ezitase, așadar. El, care era specialist în prezicerea destinelor altora, era incapabil să prezică ceva pentru el însuși! A urcat atunci pe muntele Gan, cel pe care îl părăsise în urmă cu patru zile. La mănăstirea la care se refugiase, se gândea că va putea să acceadă la starea de renunțare. Cu toate acestea, oricare ar fi fost meditațiile și exercițiile de purificare pe care și le impunea, nu reușea să se elibereze de ideea fixă care pusese stăpânire pe el. Cu atât mai mult cu cât, atunci când era senin, din vârful muntelui, privirea îi era atrasă în mod irezistibil către fundul văii unde, prin ceață, se ghicea prezența marelui oraș și a așezărilor învecinate. De fapt, prin înseși meditațiile sale, ajunsese la conștiința clară a faptului că menirea lui pe lume era să ducă la bun sfârșit ceea ce îl obseda. Indiferent ce s-ar fi întâmplat, această pasiune care crescuse în inima lui era de acum înainte de neînlăturat; nu se mai putea întâmpla nimic care să o împiedice să se manifeste.

Într-o magherniță nu departe de *ya-men*, Dao-sheng bău grăbit un bol de supă cu tăiței, se șterse la gură și porni în direcția porții sudice a capitalei provinciei. După ce ieși din oraș, mai parcurse o distanță de câțiva *li*⁶ și iată-l ajuns deja la marginea așezării Bai-he. Această destinație a călătorului nostru era la fel de animată ca orașul cel mare, dacă nu chiar mai mult. Se găseau de toate acolo, mănăstire taoistă, templu budist, piețe, hanuri, un loc ideal unde să locuiască și să-și practice meseria. În ce privea familia Zhao, știa că se afla la o distanță de cel mult cinci *li*.

Informându-se în legătură cu mănăstirea taoistă, Dao-sheng luă la picior străduțe și pasaje pentru a ajunge într-un cartier mai degrabă calm; mănăstirea era acolo, înconjurată de case cu aspect destul de sărăcăcios. Împinse poarta, trecu pragul, traversă curtea din față și dădu nas în nas cu fang-zhang⁷. Nu avu nevoie decât de câteva propoziții pentru a explica de unde vine. Maestrul îl conduse imediat în curtea din spate. Acolo, la capătul unui culoar interior, intră într-o cămăruță în care singurele piese de mobilier erau un pat și o masă. Ochiurile înguste ale geamurilor acoperite cu hârtie semiopacă lăsau să pătrundă lumina zilei. Cum nimeni nu putea trece prin fața ei, camera, deși mică, era foarte liniștită. Era exact ceea ce își dorea Dao-sheng. În virtutea statutului său aparte, propuse să plătească o sumă lunară comunității și să ia parte și la sarcinile gospodărești.

La câteva zile după ce se stabili acolo, se duse în centru, pentru a-l saluta pe Marele Călugăr al templului budist. Se afla în prezența unui om de statură înaltă, cu fruntea largă și privirea pătrunzătoare, care părea demn de reputația de călugăr virtuos. Templul, foarte aglomerat,

⁶ Unitate de măsură a distanței, echivalentă cu 500 m (*n.tr.*).

⁷ Maestrul mănăstirii (*n. a.*).

nu se golea cât era ziua de lungă. Acolo, lumea se ducea să cumpere tămâie, să se roage, să asculte litanii. Afară, atmosfera era, de asemenea, animată; o mulțime de oameni se agitau pe străzile comerciale din împrejurimi. Dao-sheng ceru permisiunea să instaleze o tejghea în dreapta scărilor templului, unde să practice fiziognomonia și divinația. Văzând că Marele Călugăr se arată șocat, încercă să explice mai mult. Spuse că nu este preot taoist, dar că a învățat arta divinației și medicina mai bine de zece ani de la un mare maestru taoist. Fără să aibă statutul de medic oficial, cunoștea multe remedii terapeutice și practica acupunctura. În multe cazuri prescria rețete atunci când medicii oficiali nu mai aveau nicio soluție. I se întâmplase de multe ori să obțină rezultate bune, mai ales în cazurile de malarie, dizenterie, febră tifoidă, boli de ficat și de splină, artroză și reumatism, precum și câteva boli femeiești. Cum nu era medic oficial, nu își încasa onorariul decât după ce pacientul se vindeca.

Vorbele sale chibzuite, atitudinea sinceră și binevoitoare îl mișcară, până la urmă, pe interlocutor. Cel puțin, îi acordă o perioadă de probă care, în realitate, nu dură prea mult. După o lună sau două, Marele Călugăr îi dădu dovezi nu numai de încredere, ci și de prietenie. Suferea de mai mulți ani de o formă gravă de reumatism și cunoscuse o ameliorare semnificativă datorită tratamentelor prescrise de medicul itinerant. De altfel, soțul femeii bolnave de febră tifoidă veni să achite onorariul la mănăstire. Înainte de a pleca, arse tămâie și nu conteni să aducă elogii salvatorului. Dao-sheng retrăia presentimentul de bun augur pe care îl avusese în prima noapte a călătoriei, deși nu știa încă dacă scopul ei se va dovedi a fi o himeră sau nu.

În așteptare, viața sa căpătă un fel de rutină. În fiecare seară, se întorcea la mănăstire și lua cina cu taoiștii. Dimineața, după ce ajuta la treburile gospodărești, se ducea la templul budist. Lângă scările acestuia, își instala tejgheaua și dădea consultații. La prânz, lua masa la una dintre numeroasele dughene din împrejurimi. Așezat în spatele tejghelei, se bucura de condiții favorabile pentru studiul vieții trepidante care se desfășură în jurul lui, cu mișcările ei neîncetate, culorile stridente și vacarmul în care se amestecau zgomotul vehiculelor și strigătele oamenilor, venite de peste tot. Ca să nu mai pomenim mirosurile cu care era impregnat aerul, de vin, mirodenii, uleiuri de tot soiul, carne și plăcinte fripte, de cirezi care treceau pe acolo. Locul din fața templului era spațios. În spate, până departe, se deschidea o stradă largă. În diagonală față de templu, se ridica o altă clădire, de dimensiuni mai mici, consacrată zeilor Pământului, și care contribuia la atracția mulțimii. Credincioșii care veneau să ardă tămâie la templul cel mare erau uimitor de diverși. Pe lângă locuitorii orașelului se aflau și țăranii veniți din zonele rurale din împrejurimi. Oamenilor simpli li se alăturau, din când în când, doamne împodobite cu haine și bijuterii scumpe sau demnitari în verva devoțiunii. Oamenii intrau, ieșeau, se împingeau, se evitau, dar atmosfera generală rămânea armonioasă. Faptul că templul era vizitat de atâta lume se datora, fără îndoială, situației în care se găsea țara, în care revoltele și războaiele erau din ce în ce mai frecvente. Provincia era una dintre cele mai bogate; însă, după mai mulți ani de recolte sărace, luaseră amploare revoltele și banditismul. Acum, că forțele de ordine se înmulțiseră, provincia își recăpătase, pentru moment, calmul, dar oamenii erau totuși stăpâniți de neliniște. Din acest motiv, Dao-sheng avea de lucru, atâta

vreme cât divinația părea a fi singurul leac care putea aduce siguranța și liniștea.

Pe zi ce trecea, Dao-sheng cunoscuse toate personajele care, ca și el, făceau parte din decor. Cerșetorul șchiop și fără o mână; bătrâna cocoșată care mergea îndoită; frizerul jovial care glumea cu fiecare ocazie; masiva doamnă însărcinată, care purta în brațe un bebeluș și în spatele căreia mergea un alt copil, și felul în care blestema soarta care făcuse ca atâția copii să-i moară din fragedă pruncie; *xiu-cai*⁸, tânărul aspirant la bacalaureat, ce se prezentase deja de opt ori la examenele oficiale și apela la divinație înaintea fiecărui examen și care avea și el o teighea unde practica meseria de scriitor public; grupul de golani care le sâcâiau pe bietele servitoare ce aveau ghinionul să le iasă în cale; măcelarul corpolent care bătea cârciumile în fiecare moment liber, ca să scape de femeia lui cea rea și arțăgoasă... Toți acești oameni erau acolo, fără măcar ca figura sau liniile mâinilor unuia să se asemene cu ale altuia. „Această lume mărunță este cu adevărat incredibilă”, se gândea Dao-sheng. Chipurile nu se asemănau, și același lucru era valabil și pentru destinele lor, unii erau fericiți, alții nefericiți, unii de invidiat, alții de plâns; ar fi fost de preferat ca toți să aibă același chip, același destin? Poate că nu. Altfel, cum ar putea fiecare să aibă un nume al lui? Cum ar putea fi cuprinși de admirație în fața unui om cu virtuți ieșite din comun sau cum să ne bată inima cu putere în fața unei frumuseți nemaîntâlnite? Ar fi ca și cum ai mânca același fel de mâncare în fiecare zi. Ar fi culmea, monotoniei și a plictiselii. Cu cât oamenii sunt mai diferiți, cu atât este mai interesant. Uite, persanii care locuiesc în capitala provinciei și fac comerț cu covoare și

⁸ Literat (n. a.).

oglinzi; cu pielea lor închisă la culoare, ochii adânci și părul ondulat, sunt atrăgători ca o enigmă. Și acești doi bărbați înalți, palizi la față și cu părul deschis la culoare, pe care i-am văzut trecând zilele trecute; pur și simplu nu se știe de unde vin, sunt încă și mai învăluiți în mister.

În ce o privea pe cea pentru care îi bătea inima, ea nu mai era foarte departe, era chiar acolo, aproape! Căci, după spusele oamenilor, soția celui de-al Doilea Domn Zhao era în viață și era descendenta familiei Lu. Cum trăise oare? Cum trăia? Asta rămânea de văzut; Dao-sheng trebuia să fie discret în încercările sale de a afla informații. Domeniul familiei Zhao se afla la o distanță de cel mult cinci *li*. Se duse de câteva ori până acolo, dar zidurile erau înalte și poarta cea mare era întotdeauna închisă. Decise să aștepte, știind că, încetul cu încetul, avea să obțină informațiile de care avea nevoie. Nici nu se gândea că îi erau la îndemână. Într-o zi, pe când îi puneau acele Marelui Călugăr, un credincios veni să stea de vorbă cu acesta. Plecând, făcu următoarea observație: „A trecut ceva vreme de când Doamna din familia Zhao n-a mai venit să ardă tămâie.”

3

Chipul Marelui Călugăr, care, de obicei, era inexpresiv, se însufleți când Dao-sheng se încumetă să pună întrebări în legătură cu familia Zhao.

— Ei bine, e o poveste lungă. Încă de pe vremea înaintașilor, această familie a avut faimă în locurile acestea. Din generație în generație, membrii ei au deținut

înalte funcții în capitală. Cu veniturile lor mari, cumpărau pământuri, le dădeau țăranilor în arendă, iar averea familiei era considerabilă. Cu o generație în urma celei de azi, Marele Domn Zhao n-a reușit să obțină decât gradul de *ju-ren*⁹. În timpul vieții, a fost funcționar de provincie, însă familia și-a păstrat obiceiurile extravagante. La ora actuală, domeniul familiei este împărțit între Primul și cel de-al Doilea Domn. Casele lor sunt așezate una lângă cealaltă, dar separate printr-un zid. Fiecare are propria curte și grădină, nu se incomodează unii pe ceilalți și, în general, între ei domnește înțelegerea. Primul Domn a încercat să treacă examenele fără să reușească, dar este totuși un om cultivat și cu bun-simț. Și-a cumpărat un titlu de funcționar și a ocupat, pentru o vreme, un post într-un oraș de provincie. Apoi s-a întors ca să se dedice afacerilor familiei. Trebuia să se întoarcă, pentru că al Doilea Domn nu se ridica la înălțimea cerințelor necesare gestionării domeniului. De altfel, acesta din urmă e un adevărat incapabil, tiran din cale-afară. Așa s-a născut. Ce să-i faci? În afara casei, duce o viață de dezmăț, iar acasă nu face decât cum îl taie capul. N-are niciun pic de înțelegere pentru slujitori sau arendași. Aceștia din urmă, când nu își pot plăti partea, sunt obligați să-și vândă copiii. Degeaba îl tot sfătuiește soția lui să dea dovadă de bunătate și moderație, cuvintele ei îi intră pe o ureche și îi ies pe cealaltă. Soția, în schimb, este cu adevărat o sfântă! E o nenorocire că a intrat în familia Zhao. Lumea îi spune Doamna Ying pentru că numele ei mic este Lan-ying, „Orhidee fină”. Ea se trage din familia Lu, de asemenea o mare familie, dar scăpătată. I-au promis-o familiei Zhao în scopul de a reda strălucire blazonului, dar n-au știut pe

⁹ Licențiat (n. a.).

atunci că alesul se va dovedi un neisprăvit! După căsătorie, a pierdut două sarcini. Iar mai mulți ani la rând a fost bolnavă. Atunci al Doilea Domn și-a luat o concubină, pe Doamna Fu-chun. Au deja un băiat mare. Nu știu dacă e un om serios, ultima dată plecase la Nankin să-și caute de lucru. Au mai avut apoi încă un băiat și o fată, care trebuie să aibă paisprezece și cincisprezece ani. Acest al Doilea Domn e cu adevărat nesătul, și-a luat și o a doua concubină, căreia i-am uitat numele. O tânără provenită dintr-o familie de țărani, pe care a siluit-o. A avut „bunătatea” să nu o abandoneze. Spun asta pentru că a mai fost un caz, cu o *ya-tou*¹⁰, de care a abuzat și pe care a vândut-o mai departe; până la urmă, fata a ajuns la bordel. Cea de-a doua concubină n-a fost niciodată fericită, a murit câțiva ani mai târziu, lăsând în urmă un biet orfan care are acum paisprezece ani. Deci iată despre ce familie este vorba!

— Nici nu-mi vine să cred... Am auzit că Doamna Ying vine des la templu, spuse Dao-sheng.

— Da, așa este. Doamna Ying a fost cu desăvârșire abandonată. Acum are o viață mult mai liniștită. Locuiește singură, în aripa de vest a curții, și e slujită de Xiao-fang, o servitoare fidelă. Încetul cu încetul, s-a orientat către budism, spre bucuria comunității noastre. Este bună și generoasă, face acte de caritate. Vine des la templu să se roage. De la un moment dat n-am mai văzut-o; m-am interesat și am aflat că nu se simte prea bine. Cu toate acestea, continuă să le dea de mâncare săracilor în fiecare zi la prânz, la poarta din dos a domeniului. Starea ei s-a agravat atât de tare din cauza unui eveniment survenit în urmă cu câțiva ani.

¹⁰ Servitoare cumpărată de familia pentru care lucrează (*n. a.*).

Deși ardea de nerăbdare, Dao-sheng se abținu să intervină.

— Am fost martor la cele petrecute, pentru că prin forța lucrurilor m-am trezit implicat în această poveste. Am nevoie de timp ca să o povestesc pe îndelete; încerc să-mi aduc aminte detaliile.

Marele Călugăr fusese deja stârnit să povestească și nimic nu-l mai putea opri.

— S-a întâmplat în urmă cu șapte sau opt ani. După recolta de toamnă, au venit bandiții. Locuința celui de-al Doilea Domn se află mai aproape de strada mare, așa că a fost expusă atacurilor. Le-a luat ceva timp ca să transporte cerealele și să caute obiecte de valoare. Însă înainte de a fugi de armatele guvernamentale care se apropiau, au dat foc la casă, l-au lovit în spate cu măciuca pe cel de-al Doilea Domn și, cel mai grav, au răpit-o pe Doamna Ying.

— Oh!

— Au fost niște zile teribile! Zi și noapte, ne făceam griji pentru Doamna Ying. După zile îndelungi de așteptare, Xiao-fang a venit în secret să mă anunțe că bandiții au cerut o recompensă exorbitantă. Spuneau că nu se ating de Doamna Ying dacă primesc ce au cerut, iar în caz contrar... După câteva zile, am văzut că familia Zhao nu se grăbea să plătească recompensa. Oare din cauza șocului suferit în urma loviturii primite, care îl paralizase, cel de-al Doilea Domn a lăsat-o de izbeliște pe Doamna Ying – greu de crezut – sau așa a hotărât, pur și simplu? Atunci am decis să strâng o sumă de bani de la credincioși și m-am dus în munți ca să iau legătura cu tâlharii. Am dat de vizuina lor, niște cocioabe părăsite de munteni. Stăteau acolo provizoriu, pregătiți să o ia la goană la primul semnal de alarmă. Pus față în față cu șefii de clan, mi-am

dat seama că am de-a face, fără îndoială, cu niște brute, dar care au ajuns așa din cauza sărăciei. Erau dispuși să discute cu cineva ca mine, care trăiește în afara societății. Le-am explicat că suma pe care am adunat-o era mult mai mică decât cea pretinsă, dar că ulterior ea putea fi completată, dacă era necesar. Mi-am dat cuvântul de șef al templului. N-a fost nevoie să duc prea multă muncă de lămurire; sinceritatea mea i-a mișcat, se pare. Până la urmă, mi-au acceptat condițiile.

Cu toate că „am părăsit această lume” și mi-am reprimat orice emoție, am început să plâng în hohote când am văzut-o pe Doamna Ying adusă bandiți dintr-o colibă ascunsă în spatele cocioabelor. Slăbise mult, fața îi era lipsită de expresie, dar ființa sa, demnă și devastată, inspira respectul. Nu e de mirare că bandiții, când mi-au dat-o, mi-au și mulțumit. Începea să se înnopteze. Temându-mă să nu apară ceva neprevăzut, am decis să cobor în aceeași seară. Am așezat-o pe Doamna Ying în scaunul purtat de doi bărbați, iar eu am mers în urma lor. Era cea de-a șaisprezecea zi a celei de-a opta luni. Luna plină era sus pe cer, făcând să sclipească potecile acoperite cu un strat subțire de gheață. Ce noapte minunată! La început, totul părea învăluit în liniște, însă, pe măsură ce ne adânceam în noapte, auzeam vântul care făcea iarba să foșnească, bâzâitul insectelor, zgomotul pașilor noștri amplificat de muntele golaș, punctat din când în când de vocea calmă a Doamnei Ying, care se întorcea în scaun să-mi spună: „Mare Călugăr, n-ați obosit?” În această lume terestră, cineva fusese readus la viață, iar cerul și pământul păreau să rezoneze în semn de recunoștință! Trebuie să recunosc că răscumpărarea Doamnei Ying de la bandiți a fost cel mai frumos lucru pe care l-am făcut în această viață, și asta cu îndurarea lui Buda.

— Și apoi? spuse Dao-sheng, nerăbdător să afle urmarea.

— La întoarcere, Doamna Ying s-a îmbolnăvit. Dar, după cum spune și proverbul, „cine scapă de o nenorocire, va cunoaște mai târziu fericirea”, așa că evlavie ei față de Buda creștea pe zi ce trecea. Printre credincioșii noștri, ea era considerată o sfântă. În ceea ce-i privește pe cei din familia Zhao, au înapoiat întreaga sumă pe care am plătit-o, explicând că la vremea aceea fuseseră depășiți de situație. Cel de-al Doilea Domn, cum am spus, a paralizat din cauza loviturilor primite. Această stare i-a agravat defectele de caracter; este indiferent la tot ce se întâmplă și se lasă în grija Doamnei Fu-chun. Din această cauză, Doamna Ying este mai neglijată ca niciodată. Nu se duce să-l vadă pe cel de-al Doilea Domn decât la ocaziile cele mai importante. De obicei, dacă are ceva să-și spună, o face prin intermediul servitorilor. Profitând de situație, Doamna Ying trăiește în felul său. Vine des la templu să ardă tămâie și să se roage; se străduiește să le aline săracilor suferința și încearcă să rezolve situații dificile. Pentru noi, este o persoană mai mult decât valoroasă, este de neînlocuit.

4

În ziua aceea, către amiază, la fel ca și în celelalte zile, în fața porții din spate a domeniului Zhao se adunaseră vreo treizeci de oameni împărțiți în grupuri mai mici. Toți niște amărâți cu părul încâlcit și cu zdrențe pe ei. Nu s-ar fi

aflat acolo dacă n-ar fi fost într-o situație disperată. Cine ar cere de pomană dacă n-ar avea nevoie? Printre oameni, se remarcă prezența unor femei cu copii. Pe pământul uscat, unii stăteau în picioare, alții ghemuiți, fiecare cu bolul și bețișoarele în mână, mormăind și cerând socoteală unii altora. Se afla acolo și un nou-venit, dotat și el cu un bol și cu bețișoare. Tăcut, ghemuit, fără ca cineva să-i dea vreo atenție.

Un minut mai târziu se auzi cum cineva ridică zăvorul porții masive din lemn care se și deschise scârțâind. Se făcu liniște; toți așteptau ca servitorii Lao Sun¹¹ și Zhu al Șaselea să scoată un cazan mare de orez fiert și să-l pună pe cărămizile așezate pe jos. În spatele lor, ieși și servitoarea Xiao-fang, mică de înălțime, dar solidă și rotunjoară, care aduse o oală plină cu legume pe care o puse pe o buturugă, special prevăzută pentru asta, și pe care o ținea cu amândouă mâinile. Atunci apăru și Doamna Ying. Când o văzură, oamenii se îndreptară către ea: „Doamna are suflet bun!“, „Doamna este generoasă!“ „Nu vă înghesuiți, o să primească toată lumea“; a fost singura frază pe care a pronunțat-o Doamna Ying. Această frază, spusă pe un ton mult prea calm, nu a avut niciun efect. Lao Sun o repetă pe un ton mai ridicat: „Dar nu vă mai îmbulziți, doar a spus Doamna că o să primească toată lumea.“ În timp ce vorbea, ridică capacul și din cazan ieși un abur cald cu miros plăcut, de orez. Îi dădu capacul lui Zhu al Șaselea și îi întinse polonicul Doamnei Ying. Cu îndemânare, ea puneă în bolul pe care i-l întindea fiecare câte o porție de orez, apoi una de legume. După un mulțumesc sonor, cel care își primea porția se retrăgea s-o mănânce într-un colț. Unii se îndepărtau mai mult, până la

¹¹ „Bătrânul Sun“, formă de adresare familiară față de o persoană mai în vârstă (n.a.).

sălciile de pe partea cealaltă a drumului; așezați în liniște, se bucurau în tihnă de conținutul bolului. După ce își terminau masa frugală, mai stăteau o clipă înainte de a se ridica și a pleca târșându-și picioarele.

Rămas în spate, Dao-sheng își simțea inima bătându-i cu putere. De unde primise șansa nesperată de a o revedea pe Lan-ying în această viață? Cum de o mai putea recunoaște? La patruzeci și opt de ani, șoca prin prezența ei atât de golită de viață, redusă la câteva trăsături esențiale, în afară de rochia gri care o acoperea de la gât până la călcâie, nu i se vedea decât părul ușor încărunțit și prins în coc; obrajii și mâinile îi erau palide; și buzele abia aveau un strop de culoare. Totul era accentuat de umbra de tristețe care-i plana deasupra frunții. Tăcută și melancolică, ea se afla acolo, ca să-și îndeplinească misiunea caritabilă. Până la urmă, Dao-sheng se apropie, fără însă a îndrăzni să o privească în ochi. Întinse bolul și așteptă să-i fie umplut. În momentul în care trebuia să mulțumească, își îndreptă privirea asupra ei și văzu atât de aproape chipul pe care îl purtase în suflet atâția ani! Această străfulgerare îi era suficientă pentru a regăsi imaginea pe care o îndrăgea. Dincolo de paloare, de tristețe, de sprâncenele ușor îndreptate în jos și obrajii supti, regăsea întreaga puritate a trăsăturilor chipului și întreaga sensibilitate a privirii care cândva îi frânseseră inima.

Era prima zi. Se duse și în zilele care urmară. Învăță să se bucure în tăcere de prezența ei, o plăcere prea scurtă, dar de nedescris. O plăcere care, imediat ce se gândea la ea, în fiecare moment al zilei, îl făcea să tresară de bucurie și îi strângea inima, în același timp. Oare mai exista cineva care să trăiască asemenea emoții? Cu siguranță nu. În ochii

tuturor, ea nu era decât o femeie care îmbătrânea și care făcea acte caritabile. A văzut-o zâmbind măcar o dată în timpul întâlnirilor zilnice cu săracii? Poate în ziua în care cerșetorul șchiop a ajuns târziu, după ce mâncarea fusese deja împărțită. Striga ca să se anunțe încă din stradă, grăbindu-se șchiopătând. Doamna Ying s-a aplecat ca să răzuiască fundul cazanului și să umple bolul întins de singurul braț valid al cerșetorului. Puțin confuz, acesta s-a scuzat: „Și așa s-a curățat cazanul, nu mai trebuie spălat!” Atunci un zâmbet rapid ca o rândunică i-a luminat chipul plin de bunăvoință.

Dao-sheng cunoștea acel zâmbet. Era singurul de pe lumea asta care îi cunoscuse farmecul și misterul. Se întâmplase în urmă cu treizeci de ani. Întreaga scenă îi reveni în minte, cu toată intensitatea ei nevinovată, în cele mai mici amănunte. În acel an, Bătrânul Domn Lu își sărbătorea cea de-a șaptezecea aniversare. Seara, camera cea mare a casei familiei strălucea într-o mie de lumini. După petrecere, urma să se joace o piesă de către o trupă de teatru. Acompaniamentul era asigurat de muzicanți așezați de-a lungul zidului lateral din dreapta. Cel mai tânăr dintre ei, Dao-sheng, era așezat în capul rândului și cânta la vioară. Cânta din când în când, după cum era nevoie. În timpul pauzelor, îi plăcea să privească în sală și și-a dat repede seama că locul pe care îl ocupa se bucura de o priveliște privilegiată. Era suficient să-și îndrepte privirea în direcția opusă ca să zărească femeile grupate în spatele paravanului ridicat lângă peretele din fund. Ele puteau să asculte muzica și, rând pe rând, veneau la capătul paravanului ca să arunce o privire la spectacol. Din acel moment, la fiecare întrerupere, Dao-sheng nu se putea abține să nu-și îndrepte privirea într-acolo. Dintr-o dată –

sau poate a așteptat acest moment – privirea sa a întâlnit o alta. Aceasta din urmă era a unei tinere îmbrăcate în roșu. Zăpăcit, aproape că a uitat să cânte. Când a putut să se uite din nou înspre paravan, a avut fericirea să vadă că fata continua să-l privească și că îi zâmbea inocent. A fost foarte mișcat. Dintr-o dată, luminile felinarelor și ale lumânărilor i s-au părut terne; singura sclipire venea din locul în care li se întâlniseră privirile. Lan-ying, domnișoara din familia Lu! O știa pentru că o întâlnise cu trei ani în urmă, când jucase cu trupa lui de teatru într-un sat vecin. Schimbase deja o privire cu domnișoara în vârstă de cincisprezece ani.

„Deci ea este! A venit, e aici, de parcă ne-am fi dat întâlnire. E aici cu tot farmecul ei, o tânără în floare. Numele ei este Lan-ying, o fi o orhidee sau un lotus cu petale roșii? Întâlnirea noastră neașteptată de acum trei ani a fost doar o întâmplare? Ori destinul a vrut să aranjeze lucrurile astfel? Dar tu visai, tu nu erai decât un amărât de muzicant!...”

Până ca Dao-sheng să-și revină din reverie, scena miraculoasă dispăruse deja. Două alte tinere îi luaseră locul lui Lan-ying, una îmbrăcată în verde și cealaltă în galben, ambele cu părul prins în coadă, servitoare, probabil. La un moment dat, cele două i-au cedat locul unei femei de vârstă mijlocie, îmbrăcată într-o rochie de brocart grena. Din statura sa nobilă reieșea că era stăpâna casei. Dao-sheng regreta profund că nu răspunsese mai devreme cu un zâmbet la zâmbetul lui Lan-ying. Era posibil ca o astfel de ocazie să nu se mai ivească.

Urmând-o pe doamna în rochie grena, doamne mai în vârstă, rude sau servitoare, își ridicau nasul ca să vadă mai bine. Cam dezamăgit, ușor confuz, se străduia să se concentreze asupra viorii, cu atât mai mult cu cât cel de

lângă el, un muzicant bătrân, i-a dat un cot ca să-l facă să-și revină. În timp ce cânta, privea absent înaintea lui, când privirea i-a fost atrasă de o pată roșie. A întors capul în acea direcție și a văzut-o din nou. Oare visa? În atmosfera de spectacol creată de lumânările roșii, de felinarele colorate și de actorii care jucau, totul oscila între vis și realitate. Se sufoca de spaimă tot spunându-și: „În niciun caz să nu ratezi ocazia!” Nu era acolo? De data aceasta, în carne și oase: acest chip luminos cu linii atât de pure, această siluetă plină de însuflețire și de grație și acest păr prins în coc, care pune în valoare satinul roșu al rochiei. Era un dar al Cerului! Dao-sheng era învăluit de un sentiment de recunoștință care îi învingea timiditatea. În acea clipă unică, între cer și pământ, fără niciun alt martor, erau amândoi acolo. Ea îi zâmbea, de data aceasta nu inocent, ci cu un sentiment pe deplin conștient; zâmbea și el, în adâncul inimii, în timp ce cânta. Urma cu mișcările capului ritmul muzicii și avea impresia că Lan-ying făcea la fel. Nu mai știa unde se află, de parcă s-ar fi pierdut într-o sferă celestă. Cât timp a durat totul? Nu știa. Totuși, de câte ori încerca să o privească pe Lan-ying, ochii săi încețoșați îl împiedicau să vadă clar. Nu intra în panică, se lăsa doar învăluit de lumina blândă pe care o emana acel chip care era aproape și departe, în același timp. Prin acel flux, privirea sa a surprins imaginea unei petale care cădea pe jos. În acel moment au sunat țimbalele și tobele ca să anunțe sfârșitul spectacolului. Toți spectatorii s-au ridicat, unii au strigat *Bravo! Bravo!* Dao-sheng a aruncat o ultimă privire înspre paravan, nu mai era nimeni acolo, doar o pată mică albă pe jos. A profitat de agitația din jur și s-a apropiat de paravan ca să ia obiectul. Era batista pe care o lăsase Lan-ying. Intenționat sau din neatenție?

În seara aceea, printre spectatori se afla cel de-al Doilea Tânăr Domn din familia Zhao. N-a putut să nu remarce nerușinarea muzicantului care, în loc să-și îndeplinească umil datoria, îndrăznește să le facă ochi dulci doamnelor. Nu-i era greu să-și dea seama că printre ele se afla o tânără pe care spera să o vadă, fără să aibă posibilitatea deplină să o facă. Acea tânără îi fusese promisă lui; nu era alta decât domnișoara Lan-ying.

După seara aceea, acel domn, însoțit de câțiva prieteni, cheflii de-ai lui, s-a prezentat la marele han de la poarta sudică a capitalei provinciei. Acolo își petrecea noaptea trupa de teatru. Odată ajunși, au comandat vin și mâncare. După ce s-au îmbuibat bine, cel de-al Doilea Tânăr Domn i-a cerut patronului să-l cheme pe șeful trupei. Acestuia din urmă i-a mărturisit dorința ca violonistul să vină să le cânte. Puterea celor din familia Zhao nu era pusă la îndoială de nimeni din zonă, până și funcționarii se înclinau în fața lor. Așa că șeful trupei a îndeplinit ordinul imediat. În ciuda orei târzii, i-a cerut lui Dao-sheng să vină să le cânte distinșilor clienți. Dao-sheng a cântat o bucată scurtă, gândindu-se că și-a făcut datoria; spre surprinderea lui, în loc de laude, a fost răsplătit cu batjocură. S-a concentrat ca să poată cânta conștiincios o altă bucată. De data aceasta, spectatorii n-au făcut decât remarci sarcastice și au mers până într-acolo încât au întrebat cum de un astfel de impostor poate să facă parte dintr-o trupă! Dao-sheng a înțeles atunci că scopul grupului era să-i facă rău sau să caute rost de ceartă. La cererea unei a treia bucăți, a refuzat categoric:

— De ce să mai încerc, atâta vreme cât mă considerați un impostor?

Cel de-al Doilea Tânăr Domn n-a cedat:

— De două ori nu e de ajuns! Dacă îți cer să cânti încă o dată, o fac ca să văd dacă ești recuperabil.

Dao-sheng a strâns cu furie mânerul viorii și a spus:

— Am spus nu, și așa rămâne!

Cel aflat în fața lui a început atunci să bată în masă și să strige:

— Cel de-al Doilea Tânăr Domn Zhao ți-o cere, iar tu ai îndrăzneala să nu i te supui?

Dao-sheng a înțeles imediat și și-a spus: „Asta trebuie să fie din cauză că m-am uitat prea insistent înspre paravan“, liniștindu-se, în același timp: „N-a putut surprinde privirile schimbate cu Lan-ying.“ De fapt, celălalt, care se ridicase deja în picioare, s-a apropiat de el și i-a scuipat tot disprețul lui:

— Cine te crezi, câine, de îndrăznești să privești femeile în ochi?

În avântul său, se pregătise deja să lovească în obiectul furiei sale. Dao-sheng l-a împins la rândul său pe agresor, acesta a căzut pe spate, răsturnând masa cu tot ce era pe ea. Toți s-au năpustit asupra lui, iar unul cu un briceag în mână părea că are de gând să-l desfigureze. Încolțit, fără altă opțiune, Dao-sheng a luat un scaun și l-a rotit în jurul lui. Fără să vrea, l-a rănit pe cel de-al Doilea Tânăr Domn la mână și pe unul dintre însoțitorii acestuia la braț; sângele a început să curgă. Șeful grupului a strigat că bătaia trebuie să se oprească și că Dao-sheng trebuie luat de acolo. L-au legat și l-au ținut sub supraveghere, în timp ce cei doi răniți s-au dus să se oblojească și să se odihnească. La răsărit, Dao-sheng, agresatul devenit agresor în legitimă apărare, a fost trimis la tribunalul din capitala provinciei. Degeaba și-a apărat cauza, a fost doar o pierdere de vreme, răniții, și nu orice răniți, erau acolo ca să-i ateste „crima“. După mai multe zile de închisoare, a

fost condamnat la surghiun și muncă forțată. În închisoare, a fost consolată de unul dintre condamnați, care i-a explicat că surghiunul era preferabil bății; loviturile de ciomag îi puteau rupe oasele și îl puteau schilodi pe viață.

Preț de câteva zile, acest tânăr, care fusese vândut trupei de teatru ca să devină muzicant, a căzut pradă disperării și nefericirii. N-avea o viață ușoară cu trupa, dar măcar era liber. Băteau satele și porturile tot anul; lumea îi batjocorea și nu-și puteau potoli mereu foamea, dar se ajutau între ei; nu erau niciodată singuri sau abandonați. Pe deasupra, îi și plăcea vioara. Toată lumea îi aprecia talentul. Lan-ying i-o fi zâmbit datorită înfățișării (lumea spunea că e „băiat frumos”) sau mai degrabă pentru frumusețea interpretării? Poate pentru amândouă? Ce emoție puternică! Și când se gândea că nu va mai putea niciodată s-o vadă din nou. Această tânără inocentă, care nu era murdărită cu „mizeriile” acestei lumi, n-avea să afle ce făcuse al Doilea Tânăr Domn și ce avea el să îndure.

5

În fiecare zi, la prânz, Dao-Sheng se ducea în spatele curții domeniului Zhao. În fiecare zi, de asemenea, el putea vedea acest chip drag plin de tristețe, pe care însăși tristețea îl făcuse mai tulburător. Senzația pe care o resimțea era imposibil de descris în cuvinte. În restul zilei, nu făcea decât să aștepte acest moment, alinat de plăcuta nădejde că se va bucura de prezența râvnită. Și ea chiar era acolo, la momentul stabilit, ca la o întâlnire, deși el știa că

nu așa stăteau lucrurile, că ea îl ignora... Avea să vină o dată pentru el? Era probabil o dorință prea egoistă și, oricum, încă nesperată. Impregnat de spiritul taoist, a învățat să nu-și dorească niciodată ceva prea mult. Faptul că putea admira în fiecare zi ființa iubită, în intimitate și în tăcere, fie și fără știrea ei, era deja o bucurie imensă pe lumea asta.

La sosirea iernii, într-o zi în care Lan-ying își făcuse apariția, el își dădu seama că era și mai bolnavă, după mina pe care o avea. Apropiindu-se de ea ca să primească pomana, putu să-i examineze mai îndeaproape ochii încercănați, iar neliniștea lui fu și mai mare. Avu presimțirea sumbră că în curând n-avea să o mai vadă.

După ce Lao Sun și Zhu al Șaselea aduseră cazanul și oala, Doamna Ying și Xiao-fang se întoarseră în apartamentul lor. O luară pe poteca ce traversează grădina din spatele casei. Trecând pe lângă muntele artificial, auziră plânsetele unui copil care părea să fie Gan-er. Ocoliră muntele și, într-adevăr, îl găsiră pe orfanul celei de-a doua concubine. Ghemuit în iarbă, tremura din tot corpul. Înălță capul și lăsă să i se vadă fruntea vânătă și obrații zgâriați; îi curgea sânge din nas. Când fu întrebat cine îi făcuse asta, refuză să răspundă. Până la urmă, încerca să dea câteva nume, cele ale lui Zhu-er și Ju-er, băiatul și fata primei concubine, precum și cele ale copiilor care veniseră de la Primul Domn. Cu toate că se născuseră cu mult înaintea lui Gan-er, ei nu își îndeplineau rolul de frați mai mari. Cel mic era bătaia lor de joc.

— Voiau să fac ca un câine și să mă tăvălesc pe jos, apoi ca maimuța și să mă urc în copaci. N-am vrut, m-au bătut și am dat și eu. M-au trântit pe jos și i-am mușcat de mâini. Sora Ju-er m-a strâns de gât și eu am tras-o de coadă. M-au bătut tare și m-au lăsat aici. Mi-e frică să mai plec.

Doamna Ying îl duse pe Gan-er în camera lui. După ce îl spălă, îl așează în pat. Întorcându-se către Xiao-fang, îi șopti:

— Am greșit față de ce-a de-a doua concubină. Înainte să-și dea sufletul, m-a rugat să am grijă de fiul ei și Gan-er a stat la mine câțiva ani. Când m-au luat bandiții, copilul i-a fost încredințat, bineînțeles, Doamnei Fu-chun. După ce m-am întors eram prea bolnavă și neputincioasă, așa că au lăsat-o tot pe Fu-chun să se ocupe de el. De altfel, era dorința celui de-al Doilea Domn. N-am vrut să-l contrazic, iar lucrurile au rămas așa. Copiii au crescut cu toții, credeam că s-au cumințit; în plus, Gan-er e un copil tăcut, nu ne-a dat niciodată de înțeles că ar fi nefericit. Acum, că am văzut toate astea, nu pot să nu-l iau înapoi. Asta o să-i displacă celui de-al Doilea Domn și o s-o rănească pe Fu-chun. După ce scoase un suspin, adăugă: Și dacă mi se întâmplă ceva, copilul ăsta o să fie și mai nefericit.

Xiao-fang se gândi o secundă, apoi spuse pe un ton hotărât:

— Nu contează, trebuie luat înapoi, mă ocup eu de asta. Înainte de toate, Doamna nu trebuie să spună „dacă mi se întâmplă ceva”. Sarcina mea este să am grijă de dumneavoastră, mai aveți ani buni de trăit. Pe scurt, n-o să vă abandonez. Atâta vreme cât sunteți aici, și eu voi fi aici. Dacă într-o bună zi nu veți mai fi printre noi, o să-l duc pe Gan-er departe.

— Te pricepi la vorbe! O femeie nu poate ajunge departe decât dacă se mărită.

— Nu mă gândesc să mă mărit.

— Fără bărbat, nu poți ajunge decât la mănăstire!

— Da, la mănăstire, iar Gan-er va ajunge la călugării budiști. Oricum o să fie mai bine decât aici!

Inocența plină de avânt a lui Xiao-fang îi aduse un zâmbet pe buze Doamnei Ying. Dar simți că o ia cu amețeală. Imediat, Xiao-fang îi ceru lui Gan-er să se ridice și o culcă pe stăpână în locul lui.

În același timp, foarte precipitați, Zhu-er și Ju-er năvăleau în camera Doamnei Fu-chun. Când își văzură mama, cei doi copii, frate și soră, începură să dea frâu liber capriciilor;

— Uite ce mi-a făcut Gan-er, m-a mușcat de mână!

— Și pe mine m-a tras de păr!

— Obraznicul ăsta merită să mai primească o palmă, în seara asta n-o să capete de mâncare! Acum duceți-vă la Jiao-ma să vă spele. Eu trebuie să mă duc la tatăl vostru să-i fac *chu-bei*¹².

Acestea fiind spuse, se îndreptă către camera de alături. O cameră spațioasă, mirosind puternic a opiu, cu vedere spre grădină. Pe așa o vreme friguroasă, ferestrele erau închise. Fu-chun merse direct către patul în care al Doilea Domn stătea întins sub păturile mari. Îl ajută să se ridice și începu să-i lovească spatele cu pumnii.

— Te simți mai bine acum?

Al Doilea Domn nu răspunse, ci se mulțumi doar să facă „Hm! Hm! Au! Au!”

— Gan-er e din ce în ce mai obraznic; l-am crescut de bunăvoie și n-are pic de recunoștință.

— O să ajungă un neisprăvit, lasă-l în pace.

— Apropo, schimbă Fu-chun vorba, Primul Domn a comandat haine matlasate noi. Cu toate că spunea că recolta n-a fost bună și că o să ne reducă din cheltuieli.

Al Doilea Domn tuși o vreme, apoi spuse:

¹² A alina durerea spatelui cu ajutorul masajului cu lovituri (*n.a.*)

— Nu căuta motive de ceartă. Acum fratele meu se ocupă de afaceri și trebuie să-i respectăm autoritatea. De obicei, e corect. Familia Zhao nu mai e ca altădată. Datorită lui nu ne lipsește nimic, ce să-i mai cerem?

În acest moment al conversației sosi Jiao-ma, servitoarea cea bătrână. Le spuse că Xiao-fang a venit s-o anunțe că Doamna Ying nu se simte prea bine și că l-a trimis pe Lao Sun să aducă doctorul, pe Maestrul Wang.

— Foarte bine, răspunse Fu-chun în locul celui de-al Doilea Domn.

Acesta adăugă:

— Doamna Ying nu arată prea bine, după câte am văzut. Într-una dintre zilele trecute era frumos afară și m-ați așezat în fața ferestrei. Am văzut-o de departe cum traversa grădina pe alee. Mergea greu și fața îi era albă ca varul. Se pare că nu o duce mai bine ca mine; nu mai avem mult de trăit.

— De ce vorbește așa al Doilea Domn? De ce te compari cu ea? Stă tristă cât e ziua de lungă, orice-ai face. Pe când tu, știi bine că sunt aici ca să am grijă de tine; în ciuda a ceea ce s-a întâmplat, o să ai o viață lungă. Mai devreme ai spus „Afacerile familiei trebuie lăsate în grija Primului Domn” așa că nu ai de ce să îți faci griji. Aici totul se petrece după bunul tău plac. Când vrei să stau cu tine, stau cu tine. Când ai chef să dormi singur din cauza acceselor de tuse sau a durerilor, te las în pace. În timpul zilei, când mă duc în târg să fac cumpărături, Jiao-ma îți aduce ceai, îți aprinde pipa, ține focul aprins. Și Lao Sun mai vine să te ajute să te deplasezi. N-am putea avea mai multă grijă.

— Toate astea sunt adevărate, nimic de spus, răspunse al Doilea Domn. În ce o privește pe Doamna Ying, ce va fi va fi. Cerul știe să țină socoteală. Și că tot veni vorba de ea,

a trecut deja multă vreme de când soarta ei nu mă mai interesează. Dacă ceva trebuie să i se întâmple, va fi o grijă mai puțin; și tu vei fi în felul ăsta mai liniștită.

Aceste cuvinte o atinseră pe Fu-chun în adâncul ființei, dar replică pe un ton de falsă sinceritate:

— Nu m-am gândit niciodată la asta... Să spunem doar că, atâta vreme cât va fi bolnavă, nu se va mai duce în spatele casei să dea de pomană. Asta o să ne ajute să facem economii.

— M-am gândit de multe ori la asta, dar nu i-o pot interzice din cauza Marelui Călugăr și de gura lumii. Și mai este vorba și de reputația familiei Zhao, care nu s-a prea grăbit cu plata recompensei. De atunci, trebuie să fim de două ori mai atenți.

6

„O lună. O lună fără să te văd, Lan-Ying. Te aștept zi de zi, și fiecare zi pare că nu se mai sfârșește. Care e starea ta de sănătate? Cum te simți? E posibil să părăsești această lume fără să spui un cuvânt?

De la întoarcerea mea aici, am avut ocazia să te văd de câteva zeci de ori. De fiecare dată atât de fulgerător; probabil a fost totuși suficient ca să devină cea mai mare fericire a vieții mele. Pentru că nu o mai făceam în vis, ci cu ochii mei. Desigur, pari ofilită din cauza tristeții; dar un pic de răbdare nu scoate la iveală frumusețea de odinioară? Anii au putut transforma trupul, dar comoara inimii când s-a schimbat? Inima poate fi îngropată, pecetluită, dar

rămâne o piatră de jad care strălucește în întuneric. Fără această comoară atât de pură, de nobilă, cum ar fi putut să existe vreodată acest chip și acest zâmbet? Și această privire care te cutremură, pe care nu o mai poți uita o dată ce ai întâlnit-o. De fapt, nu am uitat-o niciodată. Oriunde m-aș afla, indiferent de împrejurări, sunt bântuit de privirea ta. Chiar și în clipa în care am crezut că am uitat-o, ea strălucea într-un ungher secret al trupului meu.

De această dată, m-am bucurat de șansa de a te vedea, dar nu și de privilegiul de a schimba o privire cu tine. Mi-am fixat privirea asupra ta, dar tu nu m-ai privit, nici măcar nu m-ai văzut. De altfel, cum m-ai putea recunoaște? Treizeci de ani de viață plină de încercări și pribegii! În aparență, am devenit un bărbat cu fața brăzdată de riduri și cu trupul puțin îngreunat. Ce-a mai rămas din muzicantul zvelt și subțire? Dar dacă și tu ești de acord să privești cu puțină răbdare, vei desluși aceeași flacără care arde în acest trup. La fel ca și la tine, când ar fi putut să se schimbe spiritul care îl însufletește? Însă vei dori să privești? Vei mai putea să privești?"

A trecut o lună. Apoi încă una. Dao-sheng era în culmea disperării. Când cutreiera lumea, era plin de energia de care avea nevoie ca să facă față obstacolelor. Cu trei ani în urmă, pe când trecea fluviul ca să se întoarcă în sud și se apropia tot mai mult de locul mult visat, era de asemenea plin de speranță. Acum se simțea complet neputincios. Îi era de nesuportat acest sentiment permanent de spaimă; mai insuportabil încă decât sentimentul neputinței. Această senzație îi accentua dorința de a acționa. Altfel, avea să regrete toată viața că nu făcuse nimic. Ce să facă? Dacă s-ar fi dus la familia Zhao, ca să aibă grijă de Lan-ying? Greu de conceput și de pus în practică! Și chiar dacă

acest lucru s-ar fi dovedit posibil, ar fi putut-o el îngriji mai bine decât toți doctorii din oraș?

Neputincios și neîncrezător în propriile-i forțe, cum ar fi putut continua să prezică soarta oamenilor care veneau la el să-i ceară părerea? Cum să se concentreze ca să poată analiza la rece datele pe care i le furnizau unii și alții? Dao-sheng vedea bine că problemele oamenilor simpli se reduceau la câteva teme esențiale: nașterea, bătrânețea, boala, moartea; printre toate astea, mai existau, pe alocuri, câte un dram de năzuință, câte un strop de iubire. Niște lucruri atât de simple, în aparență, erau atât de diferite în funcție de loc, de moment și de om! Să luăm iubirea, de pildă. Pentru unii, nu este decât o joacă de copii, iar la alții, ea se manifestă prin jurăminte pe viață. Unii își schimbă partenerii ca pe cămăși; alții așteaptă o viață întreagă. La fel se întâmplă și cu celelalte probleme. Mai întâi de toate, clienții repetă aceleași întrebări: va fi o călătorie bună? Care este cea mai potrivită zi ca să deschid prăvălia? Când o să-mi rămână nevasta însărcinată? Când se va întoarce bărbatul? O să am parte de mai mulți bani? O să mă îmbogățesc? Cum se va sfârși boala? Longevitatea îmi este asigurată? Și, cu toate acestea, fiecare reacționează diferit. Pe lângă optimiști, înflăcărați și încrezători, mulți sunt nesiguri sau resemnați și, o dată ce aud prezicerea, se simt răpuși sau copleșiți.

Cu toate acestea, te poți limita la această constatare a varietății semnelor umane? Trebuie să acordăm aceeași valoare fiecărui lucru? Aici, Dao-sheng avu o tresărire, accentuată de propriile-i frământări și îndoieli. Își aduse aminte de învățăturile Marelui Maestru. Nu-i spusese el mereu că divinația și medicina nu se fac cu rețete, că nu sunt nimic fără gândirea care stă la baza lor? Oare momentul acela, în care disperarea bătea la ușă, să fi fost

șansa revenirii la această gândire? Se spune că nimic nu e întâmplător, că semnele oamenilor nu trebuie separate de cele ale pământului și ale cerului. În sânul acestui ansamblu organic, ceea ce ține lucrurile laolaltă nu sunt nici lanțurile și nici sforile, ci suflul care este în egală măsură unitate și o garanție a transformării. Da, importanța suflului. Pentru că, la origine, Suflul primordial, combinând suflurile vitale care sunt Ying, Yang și Vidul median, a zămislit Cerul, Pământul și cele Zece mii de ființe. Odată constituit universul viu, suflurile vitale continuă să funcționeze, bineînțeles, altfel acest univers n-ar mai putea exista. Doar că uite ce se întâmplă. În urma dezordinii și a dereglărilor, nu mai funcționează în permanență toate suflurile; unele se dovedesc a fi deficiente, dăunătoare, rele. De unde și ideea de *shen* „suflu-spirit, spirit divin”, care este criteriul adevărului și al dreptății. *Shen* este manifestarea superioară a suflurilor vitale. Asigurând în permanență Marea Ritmică a lui Tao, asigură în același timp principiul infailibil potrivit căruia „Viața naște Viață”, frază-cheie în *Yi-jing, Cartea Mutațiilor*. *Shen* nu este, prin urmare, o ordine fatală. Cu toate acestea, numai semnele născute din *shen* și guvernate de el sunt autentice. Adevărata misiune a unui ghicitor sau a unui medic este să capteze *shen*-ul care se află atât în univers, cât și în interiorul fiecărui corp, deoarece corpul, mai mult decât carnea și sângele, este, înainte de toate, o concentrare de sufluri. În măsura în care ghicitorul captează *shen*-ul în interiorul unei ființe vii, o poate readuce pe aceasta pe calea vieții.

Dao-sheng, tulburat de evenimentele din jurul lui, avusese tendința să negligeze toată această gândire. Ea îi revenea ca o nouă revelație, un sprijin nesperat. Se gândea la Lan-ying și la el însuși și era cuprins de ferma

convingere că dacă destinele lor trebuiau să fie unite, aceasta nu avea să se petreacă numai la nivelul sentimentelor, ci și prin suflu, prin *shen*. Dată fiind situația ieșită din comun în care se afla, știa cât de mult trebuia să se sprijine pe *shen* ca să poată trăi și acționa, ca să-și poată îndrepta destinul către adevăr și dreptate.

În ziua aceea, în toiul unei consultații, ridicând privirea, Dao-sheng văzu o femeie care urca treptele templului, o femeie robustă, a cărei grabă nu reușea să ascundă un aer îngrijorat. Tresări recunoscând-o pe Xiao-fang. Abia apucă să-i spună un cuvânt clientului său că și sări din scaun și alergă spre templu. În mijlocul mulțimii, o găsi într-un colț pe Xiao-fang, care ardea tămâie și se prosterna. Câteva momente mai târziu, femeia se ridică să plece. Dao-sheng o opri, cerându-și scuze:

— Domnișoară, iertați-mă că vă deranjez. Acum două luni, primeam de mâncare în spatele casei familiei Zhao...

Xiao-fang îi aruncă o privire, cu aerul că își aducea vag aminte de el. El adăugă:

— Cum se simte Doamna Ying?

— Starea ei nu se ameliorează; nu știm ce se va întâmpla.

— Sunt medic ambulant, mă întreb dacă nu vă pot ajuta cumva.

— A fost îngrijită de Maestrul Wang și de Maestrul Liu; nici ei nu pot face mare lucru... Vă rog să mă scuzați, trebuie să mă întorc repede. Stăpâna are nevoie de mine.

Fu cuprins brusc de disperare, ca o lovitură de ciomag în moalele capului și care, în același timp, îi provocă ultima tresărire de suflu vital care îi mai rămăsese. Se îndreptă direct către camera de rugăciuni a Marelui Călugăr, care se

afla în curtea interioară, în spatele mării săli publice. Acesta din urmă stătea așezat pe perna sa, în poziție lotus.

— Doamna Ying din familia Zhao este foarte grav bolnavă, nu mai putem aștepta, lăsați-mă să încerc să fac ceva.

Marele Călugăr era și el foarte îngrijorat, dar răspunse cu îndoială:

— Mi-e tare teamă că al Doilea Domn nu va fi de acord. Are încredere deplină în Maestrul Liu și în Maestrul Wang, pe când de tine nici nu a auzit.

Cu toate acestea, continuă:

— Vom regreta dacă nu încercăm; am greși față de Doamna Ying. Cum spui și tu, nu mai trebuie să așteptăm. Mă duc acolo imediat!

Paznicul de la poarta casei familiei Zhao îl anunță pe Lao Sun, servitorul; acesta o anunță pe Jiao-ma, servitoarea cea bătrână; ea o anunță pe Doamna Fu-chun, concubina; iar aceasta din urmă îl anunță, la rândul său, pe al Doilea Domn, așa că Marele Călugăr putu, în sfârșit, să intre în camera plină de miros de opiu.

— Al Doilea Domn se simte bine?

— Sufăr de tot felul de boli, ce altceva să fac decât să stau liniștit? Pentru moment, nu am de ce să mă plâng în mod special.

— Doamna Ying n-a mai venit de mult la templu. Am aflat că este grav bolnavă și sunt foarte îngrijorat.

— A fost îngrijită de Maestrul Liu și Maestrul Wang, pe rând. Ceea ce ne era omeneste în putință să facem, am făcut. Acum trebuie să avem forța să ne lăsăm în voia Cerului.

— Servitorul dumneavoastră ar avea o rugămintă. În urmă cu ceva vreme, s-a mutat la noi în orașel un medic

taoist. Are o tarabă lângă templu unde practică divinația și îngrijește și bolnavi. Nu pretinde că poate vindeca toate bolile, dar deține un mare număr de rețete care și-au dovedit eficiența, eu însumi fiind beneficiarul uneia dintre ele.

— Vă referiți așadar la un vraci. Știți, au venit o grămadă pe la mine. Sunt niște șarlatani!

Cu toate acestea, la privirea rugătoare a Marelui Călugăr, al Doilea Domn ezită să se opună categoric.

— Lăsați-mă să mă gândesc, adăugă el, vă voi da un răspuns.

Vizitatorul înțelese că nu are rost să mai insiste; se retrase. În acel moment veni și Doamna Fu-chun:

— Iar călugărul ăsta care n-are ce face și vine să ne sâcăie!

— Mă tem că nu putem refuza. Din același motiv: trebuie să ne gândim la ce-o să spună lumea, iar o să ne acuze că nu facem ce trebuie. Vrea să încerce cu vraciul lui, lasă-l să încerce; oricum, va fi pentru ultima oară.

7

Visul pe care Dao-sheng îl purtase atâtea nopți în suflet, fără măcar să îndrăznească să creadă că se va îndeplini, începu să se adeverească, chiar în fața ochilor lui. Trecu pragul familiei Zhao și, condus de către Lao Sun, intra în prima curte, apoi parcurse coridorul din jurul camerei celei mari care ducea către curtea interioară. În

mijlocul curții creșteau patru pini bătrâni, înconjurați de bănci din piatră ciobite și pline de praf. Cum nu se afla nimeni acolo la ora aceea, vreo zece vrăbii ciuguleau nestingherite, ciripind.

Tot urmat de Lao Sun, intră în partea stângă a curții. După ce trecu printr-o cameră mare, mobilată dar nelocuită, intră într-un hol mic și ajunse imediat în fața camerei lui Lan-ying. Inima pe care o auzea cum îi bate în piept era dovada că nu visează. Dimpotrivă, era pe deplin conștient că menirea lui pe lume era să ducă această misiune la îndeplinire. Dacă urcase o mie de dealuri și trecuse zece mii de râuri, o făcuse ca să ajungă să trăiască această clipă, nu-i așa? După ce o va fi trăit, putea să moară în liniște.

Lao Sun bătut la ușă și se retrase. Veni să-i deschidă Xiao-fang, spunând: „Intrați, vă rog.” Era deja mijlocul iernii, camera era cufundată în semiîntuneric; fereastra pe jumătate acoperită părea, prin contrast, cu atât mai albă. Ca un ecou la acest petic de culoare, draperia patului din fundul camerei răspândea o rază de lumină. Draperia rămânea trasă; la prima vedere, nu se deslușea prezența din spatele ei. De aproape, se auzeau gemete ușoare. În fața patului, la o anumită distanță, era așezat un scaun. La invitația lui Xiao-fang, se așază. Cum atmosfera întunecată și armonioasă a încăperii îl ajutase să se liniștească, începu să vorbească pe un ton hotărât:

— Doamnă, sunt medic ambulant. Mă numesc Dao-sheng. Cum am o experiență îndelungată, mi-a fost acordat privilegiul să vă consult ca să vă văd ce pot face pentru dumneavoastră. Îndrăznesc să vă rog să-mi descrieți un pic suferința dumneavoastră.

Primele sunete care urcară din gâtul pacienței erau confuze, dar când începu să-și descrie starea, dicția ei

deveni clară. Dao-sheng auzea pentru prima oară această voce slăbită, dar limpede ca un fir de apă.

— Sufăr de această boală de mai bine de două luni, și multe zone ale trupului sunt afectate. Mă sufoc de multe ori și am palpitații, dureri de cap însoțite de amețeli, dureri și apăsare în zona ficatului și o febră care nu mai trece. Am încercat cu medicamente și cu ace, dar nu numai că nu au avut niciun efect, dimpotrivă, starea mi s-a agravat.

— Liniștiți-vă, doamnă. Lăsați-mă să vă iau pulsul.

Prin deschizătura draperiei se ivi o mână care se rezemă pe marginea patului. Mâna dreaptă a lui Lan-ying, slăbită și palidă de ți se făcea milă de ea. Oare milă o fi cuvântul potrivit? Această mână întinsă, cu degetele ușor desfăcute, arăta ca o adevărată ofrandă! Era goală, desigur, nu ținea nimic în căuș, dar corola ei vie era, pentru Dao-sheng, comoara cea mai de preț din lume, o comoară pe care în scurt timp avea să o poată atinge. Întinse ușor două degete, arătătorul și mijlociul, le puse la încheietura lui Lan-ying, acolo unde se simte pulsul, iar cu degetul mare susținea de jos partea cealaltă a încheieturii. Savura senzația plăcută a atingerii, fără să scoată un cuvânt și fără întreruperi. În acel moment și în acel loc, el era stăpânul. Totul se petrecea după voința sa, cu toate că era conștient de limitele pe care nu le putea depăși. Îi luă ceva timp înainte de a-și reveni și a începe să asculte sunetele și ecourile care ajungeau până la el prin canalul arterelor ei. Asculta sunetele pe care le emit cele cinci *zang*¹³ și cele șase *fu*¹⁴ și prin care repera fără greș tot ce circula și tot ce se împotmolea prin corp. Asculta muzica suflurilor, care, vibrând sau cântând, traversează neîncetat meridianele,

¹³ Organe (*n.a.*).

¹⁴ Viscere (*n.a.*).

pătrunde prin meandrele și colțurile cele mai întunecate, până în vârful șirei spinării, până în străfundul măruntaielor, până la extremitățile membrelor! Cât țesut inflammat care se cerea îmborsă! Cât sânge alterat care se cerea purificat! Acest trup încercat de mai multe suferințe punctuale nu avea o sursă unică a bolii, de această dată. Fără îndoială, era rezultatul unei vieți de chin și amărăciune: visul unei comuniuni în armonie abia îmbobocit sufocat din fașă; confruntarea, prin căsătorie, cu urâtenia și josnicia; angoasa și lipsa încrederii provocate de două sarcini pierdute; experiența violenței și a abandonului când fusese răpită de bandiți... Se săturase poate de această viață lipsită, pentru totdeauna, de fericire? Aspira ea oare deja, din toată inima, la cealaltă viață, a cărei existență nu o punea deloc la îndoială?

După mâna dreaptă, Dao-sheng ceru să asculte și mâna stângă. Auzi zgomotul unui trup care se întorcea în pat și, prin deschizătura draperiei, văzu cealaltă mână ieșind și așezându-se, ca mai înainte, pe marginea patului. Cu toată suferința de care el trebuia să se ocupe, gestul lui Lan-ying era plin de grație, era precis și expresiv ca acela al unei muziciene sau al unei cântărețe de operă în timp ce-și interpretează rolul. Ca mai devreme, Dao-sheng întinse ușor degetul arătător și pe cel mijlociu, le puse la încheietură, în timp ce, cu degetul mare, îi susținea cu delicatețe dosul încheieturii. O nouă senzație a atingerii, care îi devenise deja familiară. Gusta acea plăcere a reîntâlnirii unei vechi cunoștințe, pe care ne-am dori să o vedem din nou. Lan-ying părea acum mai puțin timidă și mai puțin rezervată. Trăia și ea oare sentimentul reîntâlnirii unei vechi cunoștințe și, cuprinsă de emoție, dădea frâu liber sentimentelor? La mâna stângă, Dao-sheng auzea mai bine, prin bătaia pe care o simțea în

degete, murmurul ce izvora din forul interior al pacientei. Era conștient de neplăcerile pe care le putea provoca prelungirea acestei consultații peste timpul acordat de alți medici; dar nu simțea nici teamă și nici îndoială din partea lui Lan-ying.

— Doamnă, așa cum ați spus, cauzele bolii sunt numeroase; ea nu se limitează la un singur aspect. Necesită îngrijiri atente, etapă cu etapă. Va trebui să ne ocupăm imediat de starea generală; apoi, vom începe să eliminăm afecțiunile, una câte una. Cum medicamentele pe care le luați și acele nu au niciun efect, nu vom relua acest tratament. Vă rog să aveți încredere în mine și să încercați câteva dintre rețetele mele secrete. Asta cere timp. Nu sunt sigur sută la sută, dar cred că sunt speranțe de însănătoșire. Când mă voi întoarce la mânăstire, voi pregăti eu însumi o poțiune și v-o voi aduce. O fierbeți și o luați dimineața și seara. Voi veni să vă văd din nou, peste cinci zile.

Cinci zile mai târziu, Dao-sheng reveni. După ce o ascultă pe Lan-ying, îi luă din nou pulsul. Îi cunoștea dubla utilitate, aceea de a cunoaște stadiul precis al bolii, dar și aceea a unui contact îndelungat, în tăcere, care era o terapie prin ea însăși. Cum mâna pacientei era din ce în ce mai mult mărturia unui abandon, acest contact avea chiar rolul, fie el minim, de a face să treacă energia vitală dintr-un corp în altul. După ce se termină ședința, le explică lui Lan-ying și servitoarei că poțiunea trebuia luată încă cinci zile, având în vedere semnele reduse de ameliorare.

La următoarea întâlnire, Dao-sheng relua aceleași proceduri. După aceea propuse să schimbe tratamentul, vizând mai ales ficatul și rinichii. Înainte de plecare, din spatele draperiei, Lan-ying îi ceru lui Xiao-fang să-i ofere doctorului un ceai. Dao-sheng acceptă și se duse să se

așeze la masa de lângă fereastră. În timp ce își sorbea ceaiul, Lan-ying îi adresa o întrebare:

— Maestre, nu sunteți de aici, de unde sunteți?

— Sunt originar din ținutul Shu. Dar l-am părăsit de tânăr. De atunci, am cutreierat mai peste tot.

— De ce v-ați stabilit în orașelul nostru?

— Am avut ocazia să locuiesc aici pentru o vreme, în tinerețe. M-am atașat de aceste locuri.

Din acel moment, din cinci în cinci zile, ritmicitatea întâlnirilor se perpetuă mai bine de o lună. De fiecare dată, era același ritual. Între timp, pentru Dao-sheng, care trăia într-o tensiune din ce în ce mai fericită, fiecare întâlnire era un eveniment. Pe lângă faptul că starea lui Lan-ying se îmbunătățea lent, dar sigur, constată că între el și Lan-ying se stabilise un fel de armonie aproape instinctivă. Firește, puținele cuvinte pe care le schimbau între ei erau în continuare neînsemnate, cuvinte prin care Lan-ying se interesa în treacăt de meseria lui de ghicitor sau despre ceea ce se mai întâmpla la templu; bineînțeles, conform regulilor, nu putea vedea bolnava, cu atât mai mult cu cât aceasta, măcinată de boală și slăbită de atâta vreme, n-ar fi putut face față. Cu toate astea, cum ar fi putut să nu perceapă, prin mâna întinsă și vocea rugătoare, o așteptare fără cuvinte, chiar o nevoie vitală de a se abandona, de a fi luată în grijă?

În curând, anul avea să se încheie. Emoțiile din preajma Noului An îi lăsau indiferenți pe bolnavă și pe medic, amândoi prinși în lupta împotriva bolii, care, mai îndârjită decât s-ar fi crezut, amenința uneori să revină. Recăderile inexplicabile îi îngrijorau uneori. Într-o zi, pe când îi lua lui Lan-ying pulsul cu o oarecare anxietate, Dao-sheng, profitând de absența lui Xiao-fang, se hotărî să vorbească.

Cum ceea ce avea de spus și repetase de atâtea ori în sinea lui nu avea să ia mult timp, rosti cu o voce hotărâtă, fără să se grăbească:

— Acum mai bine de treizeci de ani, în casa familiei Lu, venerabilul Bătrân Domn aniversa împlinirea vârstei de șaptezeci de ani. După banchet, s-a organizat un spectacol în sala cea mare. Tânără fiind și îmbrăcată în rochie roșie de brocard, stăteați în spatele paravanului ca să ascultați piesa, vă mai aduceți aminte?

— Cum aş putea să uit? A fost, fără îndoială, clipa cea mai frumoasă a vieții mele. Ce moment scurt! A dispărut ca un nor. Cum de știți asta?

— În seara aceea, în orchestră se afla un tânăr violonist așezat în față. Putea fi văzut din spatele paravanului, vă aduceți aminte?

Tremurul mâinii trăda uimirea și, fără îndoială, presentimentul unei revelații.

— Eram pe atunci tânără și inocentă, nu știam nimic despre viață. L-am văzut, într-adevăr, pe tânărul muzicant și nu l-am uitat. Cum de știți asta?

— Pe atunci vă numeați domnișoara Lan-ying. Tânărul muzicant avea să se numească Dao-sheng.

Auzind acestea, Lan-ying deschise palma și îl lăsă pe Dao-sheng să și-o lipească de ea pe a lui. O clipă de comuniune tacită și de extaz, dincolo de cuvinte. Intimitatea celor două mâini în armonie era cea a două fețe care se apropie sau a două inimi care se contopesc. Atunci când înflorește, corola cu cinci petale este ca o mânășă întoarsă pe dos, își dezvăluie adâncurile secrete, se lasă mângâiată de briza umedă care o atinge fără încetare sau hrănită fără răgaz de fluturii și albinele flămânde ce roiesc în jurul ei. Între două mâini cu degetele încheștate, cea mai mică fremătare se aude ca o bătaie de

aripi; cea mai mică presiune provoacă o undă care se lărgeste în cercuri concentrice. Mâna, acest organ demn de mângâiere, mângâia acum nu numai o altă mână, ci însăși mângâierea celuilalt. Mângâindu-și reciproc mângâierile, cei doi fură cuprinși de o stare de beție pe care o visaseră probabil în copilărie sau într-o etapă anterioară acestei vieți. Venele întrepătrunse care hrăneau dorința se legară la rădăcinile adânci ale vieții; liniile încrucișate care prezic destinul tindeau către depărtare, până la atingerea infinitului celest.

Lan-ying nu putea vedea; în schimb, Dao-sheng vedea totul. Își vedea mâna asprită de muncă, cândva fină, așezată pe cea a lui Lan-ying, albă și netedă, atât de firavă, că i se vedeau oasele. Era, fără îndoială, un contrast, și totuși, din dorința lor de a se consola unul pe celălalt izvora atâta armonie! Lan-ying nu înceta să mângâie pielea aspră a bărbatului. Pe de altă parte, Dao-sheng își spunea că mâna care i se oferea, atât de fragilă, avea să devină din nou plină și cărnoasă. Pentru că vocea ghicitorului, mai mult decât cea a medicului, îi șoptea la ureche: „Acum, că cei doi oameni predestinați s-au regăsit cu adevărat, niciun obstacol, nicio boală nu le vor putea sta în cale!” De fapt, pe durata lunilor care urmau, medicamentele, alături de forța iubirii, acționară asupra pacientei și o scoaseră din abis. La fiecare întâlnire, prin draperie, mâna lui Lan-ying se împreuna fără rețineri cu cea a lui Dao-sheng. Era tot ceea ce puteau face. Era de o îndrăzneală fără margini, știau asta. Și deși o știau, inocența lor era nemaiîntâlnită. Nu erau departe de a se gândi că ceea ce li se întâmpla era unic și, în egală măsură, inedit. Unde se aflau, în semiîntunericul camerei sau în afara lumii? Se aflau în mijlocul după-amiezii sau în afara timpului? Nu-și puneau această întrebare. Destinul îi reunise; erau în destin. Era

suficient, probabil, să i se supună; sau, altminteri, să reinventeze totul. Cu mâinile împreunate, în albia secată de atâția ani, cuvântul putea să curgă din nou, cu voce gravă.

Cu atât mai mult cu cât împrejurarea era unică, cei doi intuiau că era singura lor șansă să-și vorbească. La început, prin cuvinte timide, evocau prima lor întâlnire. Fiecare cuvânt aducea la suprafață un fragment care, alături de alte fragmente, încerca să restituie, în toată prospețimea ei, scena trăită ca un vis și care, totuși, le guvernase viețile. Era însă suficient să se agațe de „scena inițială” ca să se regăsească pe deplin? Între timp, fiecare își trăise viața lui. Viața fiecăruia dintre ei, o traversare lungă și un ocol fără sfârșit, nu le aducea oare raza care să lumineze sensul reîntâlnirii lor?

Așa cum era de așteptat, fluviul de cuvinte curse mai întâi din gura lui Dao-sheng, care cunoștea viața lui Lan-ying în liniile ei esențiale, în timp ce ea nu știa nimic despre el. Fără grabă și fără opreliști, începu imediat să depeze o poveste destul de lungă. Scenele se înlănțuiau și se întretaiau. Durerea sfâșietoare a unui copil lipsit brusc de părinți și aruncat în lumea dură a adulților, atunci când fusese vândut trupei de teatru; program de studiu foarte greu, în care i se aplicaseră pedepse corporale; șansa de a fi fost remarcat de către unul dintre membrii mai vechi, care l-a învățat să citească și să cânte la vioară; seara în care fusese provocat de al Doilea Tânăr Domn Zhao și, după aceea, condamnarea la surghiun și la muncă silnică în regiunea nordică; evadarea periculoasă, urmată de o perioadă nu mai puțin periculoasă, în care, din oraș în oraș, nevoia de a accepta orice slujbă sfârșise prin a-l aduce în preajma răufăcătorilor; decizia de a abandona viața de desfrâu și de a se retrage pe muntele Huang; noua

șansă care i se oferise, aceea de a fi fost acceptat de către Marele Maestru taoist, care l-a învățat medicina și divinația; imposibilitatea de a deveni preot taoist din cauza singurei amintiri care nu i-a ieșit niciodată din minte; viață de pribegie ca medic și ghicitor, cu o nostalgie pe care nu și-o putea înlătura din suflet, aceea a întoarcerii.

— Nu am nicio legătură și niciun loc de baștină. Nici părinți, și nici ținut natal care să mă aștepte. M-am întors pentru zâmbetul care m-a orbit pentru totdeauna. Acolo a început viața mea și tot acolo trebuia să se încheie. În mod instinctiv, mă îndreptam către sud. Ajuns la malul râului Yang-zi, uitându-mă la valurile sale, mi-a tresărit inima! Nu trebuia decât să le traversez ca să ajung în orașelul în care locuia ființa visurilor mele. Totuși, odată ajuns pe malul sudic, am ezitat. Ce aveam să găsesc acolo? Ce puteam face acolo? Am urcat apoi la mănăstirea de pe muntele Gan, unde am rămas mai bine de doi ani. Timp de care am avut nevoie pentru a înțelege că sensul vieții mele era să vin aici și să te regăsesc, chiar dacă nu puteam spera nimic...

În comparație cu viața bărbatului, cea a lui Lan-ying părea banală. Dar nu este decât o aparență. Viața femeii, care ar fi trebuit să fie una blândă, fusese plină de constrângeri și spaima interioare. Și ea fusese presărată de pierderi și de amenințări cu moartea. În cazul lui Lan-ying, era un proces de zădărniciere lentă: mai întâi o căsătorie marcată de la bun început de înjosire și dispreț, apoi, se știe, experiența sarcinii pierdute, urmată, cum putea să uite?, de răpirea de către bandiți, în timpul căreia cunoscuse violența oamenilor și tentația sinuciderii. Încurajată de încrederea lui Dao-sheng, împinsă de nu se știe ce dorință de nestăvilit, începu să povestească, bucată

cu bucată, această aventură, care fusese cea mai cutremurătoare din viața ei. Lunga călătorie către munte, pe un soare arzător; tortura setei; scaunul în care o așezaseră și pe care răpitorii, ca să se amuze, dar și ca s-o sperie, îl aruncau în sus atunci când schimbau echipa; efortul pe care îl făcuse ca să nu țipe, ca să nu-i întărească și mai tare; nopțile petrecute în coliba păzită de două femei ale căror horcăieli răgușite, amestecate cu țipetele păsărilor de noapte, făceau frica și groaza să fie și mai greu de suportat.

— Fără să pot dormi, mă gândeam cum să-mi pun capăt zilelor, dacă mi s-ar fi întâmplat vreo nenorocire. Îmi re trăiam viața scurtă și plină de nefericire, nu fără să mă gândesc, bineînțeles, și la cele câteva momente de fericire, la vârsta de cincisprezece ani, apoi la șaptesprezece, optsprezece ani, și care fuseseră ca picate din cer. Ca să revin la nopțile petrecute acolo, trebuie să adaug că, de fapt, nefericirea de care mă temusem s-a întâmplat. Bandiții nu erau neapărat niște oameni răi; erau niște amărâți, aflați în culmea disperării. Însă unul dintre șefi, o brută, a intrat într-o noapte în colibă, mirosind a alcool și vociferând. Mă așteptam la orice. Din fericire, a venit alt șef și i-a adus aminte că nu trebuie să-mi facă vreun rău, atâta vreme cât așteptau recompensa. Acest șef mi-a spus că-mi cunoaște numele, pentru că un membru al familiei sale beneficiase de o donație de-a mea. Dovadă că lumina lui Buda veghează chiar și în noaptea cea mai întunecată.

După ce își termină povestea, spusă cu o spontaneitate și o îndrăzneală care au emoționat-o chiar și pe ea, Lan-ying se simți epuizată. Tulburată, de asemenea, de rușine, rămase tăcută. Nu putu decât să aprobe, prin mișcarea mâinii, ceea ce îi spusese bărbatul:

— Trebuie să le mulțumim Pământului și Cerului; în sfârșit, ne-am regăsit!

— Da.

— Nu mai contează suferințele pe care le-am îndurat. Pentru că ne-am regăsit, până la urmă, nu avem niciun regret.

— Da.

— Ne-am regăsit; nu ne mai despărțim.

— Da.

Dincolo de schimbul lor de replici, Dao-sheng se lăsa cuprins de farmecul ascuns al unui pavilion al femeilor, în care viața sa de vagabond nu îi permisese niciodată să pătrundă. Rochiile în culorile celor patru anotimpuri agățate în spatele paravanului; broderia neterminată, așezată pe măsuță; firul de fum care ieșea din suportul pentru bețișoare parfumate, mai dens ca o lacrimă; draperia de pat imaculată, pe care o puneau în evidență câteva motive discrete de orhidee; și primul ornamental de afară, care își desena silueta grațioasă pe fereastră, ca amintirea unui vis fără de sfârșit... Asimila în memorie cât de mult putea din tot acest farmec, având presentimentul că circumstanțele în care se afla nu erau rezultatul unei puneri la cale omenești și că, probabil, ele nu aveau să se mai ivească niciodată.

În acea perioadă, Doamna Fu-chun venea de mai multe ori dimineața să se intereseze de starea pacientei. Într-o după-amiază, sosi pe neprevăzute. Din fericire, Dao-sheng stătea la masă și scria o listă de medicamente care trebuiau cumpărate. La o întrebare a lui Fu-chun, care sugera că își irosea vremea de pomană, el îi aminti cu seriozitate că Doamna Ying își revenise dintr-o stare foarte gravă, că fusese cât pe ce să piară și că, slavă Cerului, se

afla, în sfârșit, pe calea cea bună. Interlocutoarea bălmăji un fel de mulțumesc și se retrase. Dao-sheng știa că, din cauza răspunsului său, se apropia momentul în care nu va mai putea reveni.

8

Odată pusă pe picioare, Lan-ying a mai rămas în cameră vreo zece zile. Într-o dimineață, cedând luminii primăvăratice, decise să meargă la templu. După atâtea luni de absență, era foarte nerăbdătoare să-și manifeste sentimentul de recunoștință față de Buda. O altă nerăbdare o măcina în tăcere: se străduia să nu se gândească la ea. În sinea ei, era intimidată de perspectiva de a-l revedea pe bărbatul care era de acum centrul existenței sale.

De la intrarea în orășel, trebuia să înfrunte aglomerația. Aceasta era și mai mare în împrejurimile templului. Cei doi bărbați care cărau scaunul, Lao Sun și Zhu al Șaselea, se obișnuiseră cu asta. Se deplasară de la dreapta la stânga, până reușiră să așeze scaunul în fața ceainăriei, situată în cealaltă parte a pieței, cu fața la templu. Coborâte din scaun, Lan-ying și Xiao-fang începură să se strecoare prin mulțime, ca să poată ajunge la templu. Când atinseră prima treaptă, fu suficient să privească în dreapta ca să observe, nu departe de trepte, tejgheaua lui Dao-sheng, care în acel moment era ocupat cu un client. Înainte de a veni aici, Lan-ying încercase cu siguranță să reconstituie imaginea bărbatului cu ajutorul amintirilor

vagi pe care le avea. Acum, figura aceea era acolo, în toată concretețea ei, din care ea nu putea să zărească decât profilul. Un cap cam alungit, cu o barbă subțire, cu părul adus în spate, prins într-o agrafa de lemn. Ros de decenii de „vânt și nisip”, el își păstra ținuta mândră, care nu era lipsită de noblețe.

În interiorul templului, cele două femei își făcură loc printre credincioșii veniți în număr mare. Pe altar, la distanță, trona un Buda înalt, din aur strălucitor. Aprinseră bețișoare de tămâie și le puseră în tava plină de cenușă, apoi îngenuncheară și începură să spună rugăciuni. După aceea se întoarseră în mijlocul sălii unde erau așezate niște bănci lungi, ocupate aproape în totalitate. Pentru că era ora rugăciunii dinaintea prânzului. Cu greu găsiră două locuri libere. Nici nu apucară să se așeze, că și sosi grupul mare de călugări și bonzi îmbrăcați în galben, conduși de Marele Călugăr. Luară loc pe estradă, de o parte și de cealaltă a altarului. Așteptând să se facă liniște, Marele Călugăr își plimbă privirea asupra mulțimii. O zări pe Lan-ying și dădu din cap pentru a-și arăta bucuria de a o vedea vindecată. Lan-ying răspunse în același fel și își reluă poziția nemișcată. Când începu ceremonia, ea se lăsă învăluită de atmosfera rugăciunii colective, de întunericul străpuns de scânteii multicolore, de mirosul lumânărilor și al tămâiei, de euforice litanii psalmodiate, punctate de sunetul cristalin al clopotelor sau de cel mai surd, al *mu-yu*¹⁵, care băteau viguros ritmul.

După ceremonie, Lan-ying se simțea puțin cam obosită. Se gândi că ar fi mai bine să aștepte să iasă mulțimea înainte de a se îndrepta către ușă. Afară, agitația orei

¹⁵ Instrument muzical din lemn în formă de pește (n. a.).

prânzului era la cote maxime. Coborând treptele, constată cu bucurie că de data aceasta Dao-sheng nu era ocupat, cu toate că o mulțime de gură-cască dădeau târcoale tejghelei. Urmată de Xiao-fang, se îndreptă hotărâtă într-acolo. Lui Dao-sheng, care se mira că o vede, îi zâmbi cu naturalețe și îi spuse:

— Am ieșit astăzi pentru prima oară și am venit să vă mulțumesc că m-ați vindecat.

Vorbindu-i, avu în sfârșit suficient timp să-l privească pe bărbatul viselor sale, cu fruntea sa înaltă, sprâncenele ferme și acea privire plină de inteligență și sensibilitate, care îi însuflețea întregul chip. Ea crezu chiar că distinge, preț de o clipă, expresia minunată care o fascinasese odinioară, atunci când tânărul muzicant fredona, în sinea lui, cu capul plecat, melodia pe care o cânta. Dao-sheng îi răspunse pe un ton limpede:

— Nu trebuie să-mi mulțumiți. Dacă Doamna s-a vindecat, este pentru că Cerul a avut-o în pază! Apoi zâmbi și el. Aceste replici destul de formale erau adresate mai ales oamenilor de lângă ei, care ascultau. Adevăratul lor limbaj era zâmbetul. Da, numai prin zâmbet aveau să mai poată comunica, de atunci încolo.

Vestea noii vizite la templu a Doamnei Ying se răspândi repede. Oamenii nevoiași știau că în curând vor putea să se ducă din nou în curtea din spate a domeniului Zhao. Sosi în sfârșit momentul în care Marele Călugăr, anunțat de Lao Sun, dădu tuturor de veste că va reîncepe distribuirea pomenii. În ziua anunțată, se prezentară cei mai mulți dintre cei care se duceau de obicei. Dao-sheng avu o ezitare înainte de a se duce. Dar renunță la scrupule când văzu că printre săraci erau și infirmi, precum cerșetorul, și persoane în vârstă. Se lăsă dus, cum s-ar spune, în tradiția carității budiste, ajutându-i pe unii și pe

alții să meargă. Astfel, se prezentă fără nicio jenă în fața lui Lan-ying. Când aducea mulțumiri, ridicând bolul în semn de ofrandă, Lan-ying îi răspundea invariabil: „Nu aveți pentru ce, Buda este binefăcătorul!” Pentru cei doi, acestea nu erau niște simple replici. Le rosteau cu demnitate și gratitudine, pentru că erau cu adevărat convinși că această șansă de a se vedea și a-și zâmbi o dată pe zi era o binecuvântare cerească.

Era sfârșitul celei de-a doua luni și vremea era mai frumoasă decât în mod normal în acea perioadă. Într-o zi, după pomană, Lan-ying și Xiao-fang traversară grădina, ca de obicei, ca să se întoarcă în apartamentul lor. Pe cărare, se opriră atrase de priveliștea plină de prospețime a plantelor *chun-ya*¹⁶ și *di-cai*¹⁷ care creșteau pe jos, la nivelul solului.

— Oh, n-am văzut de multă vreme aceste rarități, strigă Lan-ying. Nu se găsesc decât primăvara, sunt bune pentru pateul imperial.

Și se aplecă să le culeagă. Femeile se întoarseră la bucătărie cu mâinile pline. Inspirată, Lan-ying adăugă:

— De mâine va trebui să îmbunătățim și să variem felurile de legume fierte. Să nu uităm să adăugăm, în funcție de sezon, ciuperci, bambus, ace de aur, rădăcini de lotus...

A doua zi, la pomană, un bărbat care ținea în mână un bol plin exclamă:

— Parcă ar fi sărbătoare, ce bine miroase! Xiao-fang zâmbi; la fel și Lan-ying. Următorul care aștepta cu bolul la rând spuse ca în ecou:

¹⁶ Muguri de primăvară (*n. a.*).

¹⁷ Legume mici, verzi (*n. a.*).

— Este cu adevărat sărbătoare! Pentru prima oară, o văd pe Doamna Ying zâmbind!

Și toată lumea izbucni în râs, răspândind atmosfera de sărbătoare pe acea bucată de pământ arid.

În ziua aceea, pe când traversa grădina la întoarcere, Lan-ying era bine-dispusă. Pe cărare, plantele și arbuștii înfloriți erau plini de fluturi. Unul mare, cel mai impunător dintre toți, se așază pe o dalie. Xiao-fang se apropie tiptil încercă să-l prindă, dar îi scăpă. Lan-ying o consolă:

— De ce să-l prinzi? Trebuie să lași ființele vii să trăiască în liniște.

Fără să mai aștepte, imediat ce se întoarce acasă se duse direct la dulap și scoase o cutie de bijuterii. După ce căută prin grămadă, scoase o broșă din argint reprezentând un fluture:

— Ce frumoasă e! Nu v-am văzut niciodată purtând-o!

Xiao-fang sărea de bucurie și bătea din mâini.

— Este un cadou de nuntă din partea mamei. Am purtat-o o vreme, apoi am pus-o deoparte și am uitat complet de ea.

— Puneți-o un pic să văd și eu.

— Să mi-o pun? La vârsta mea...

— Fluturile nu are vârstă. Renaște în fiecare an. Și dumneavoastră întineriți pe zi ce trece, și se vede. Părerea mea este că trebuie să faceți după cum vă dictează inima, asemenea unui fluture. Ceea ce este bun și frumos nu are vârstă.

Câteva zile mai târziu, Lan-ying se duse din nou la templu. La ieșire, trecu pe lângă tejgheaua lui Dao-sheng, care stătea de vorbă cu un client. Din discreție, nu-i făcu decât un semn din cap. Ridicând privirea, Dao-sheng văzu fața zâmbitoare a doamnei inimii sale și pieptănătura

frumoasă, împodobită cu un fluture. Zâmbi și dădu din cap în semn de admirație. Atras de acest gest, clientul se întoarse. Surprins de frumusețea lui Lan-ying, o urmări cu privirea până când aceasta dispăru în mulțime. Fără să-și piardă calmul și pe un ton stăpânit, Dao-sheng îi explică:

— Este doamna Zhao. Tocmai s-a vindecat de o boală foarte gravă. Slavă Cerului! Frumusețea unei femei vine din Ceruri, nu-i așa? Când și-o recapătă, este un lucru mai de preț decât tot aurul din lume!

Clientul aprobă dând energic din cap. Era un om cultivat, înzestrat cu prețioase virtuți interioare; nu era nimeni altul decât *xiu-cai*, eternul candidat la examenele pentru gradele superioare. Dao-sheng continuă:

— Aceasta va fi a noua oară când vă prezentați la examenul mandarinat?

— Așa este.

— Dacă nu reușiți, veți considera că v-ați ratat viața?

— Desigur. N-au spus înțelepții că omul demn de acest nume trebuie să slujească; trebuie să participe la lucrarea Cerului și a Pământului, ca a treia parte. Eu voi sluji printr-o funcție și prin scrierile mele.

— Câtă dreptate aveți! Idealul dumneavoastră vă face onoare. Dar n-ați putea oare să vă schimbați perspectiva? De exemplu, să nu mai aveți drept criteriu examenul mandarinal. Până la urmă, acest examen nu este impus de un decret al Cerului; este făcut de oameni. El presupune multe convenții rigide, fără să mai vorbim de abuzurile inevitabile. Sper să nu vă supărați dacă vă spun că poemele dumneavoastră, compuse după reguli impuse, nu sunt atât de bune. Dimpotrivă, celelalte, care v-au venit așa, spontan, ei bine, acelea mă emoționează foarte mult! Se simte în ele ceva care vă aparține numai

dumneavoastră; cu adevărat, un dar ceresc! Credeți-mă, este la fel de prețios precum frumusețea femeii !

— Vă mulțumesc pentru aceste cuvinte încurajatoare. Dar cum pot să mă asigur de acest dar, cum să-l recunosc?

— Cum să-l recunoașteți? Cred că, în loc să căutați în afara dumneavoastră, să scrutați reacția superficială a celorlalți, trebuie mai întâi să căutați în dumneavoastră înșivă, să săpați până ajungeți la rădăcină, la sursă. De acolo izvorăște ceva unic, tot așa cum, încă o dată, frumusețea femeii trebuie să vină din interior, fără vreo legătură cu machiajul.

— Să presupunem că aveți dreptate, cu toate acestea, fără recunoașterea oficială, în afara căii mandarinale, nu ne putem manifesta și nu ne putem pune în valoare!

— Dar ce tot spuneți? Calea mandarină nu este singura valabilă. Viața ne oferă o mulțime de posibilități; vă puteți afirma și altfel. Uitați, eu eram cândva un muzicant care promiteam, aveam destul de mult succes; oamenii le plăcea cum cântam. Destinul a decis să fac altceva. Din cauza unui necaz, am cunoscut o viață grea, care mi-a distrus abilitatea. Nu se mai pune problema să cânt. Altcineva în locul meu și-ar fi putut lua viața de atâta necaz. Tot încercând, am găsit altă cale, aceea pe care o știți, medicina și divinația. Cred că am investit în ea tot ce am eu mai bun: o anumită inteligență, o anumită sensibilitate, multă concentrare și devotament. În ce vă privește pe dumneavoastră, nu sunteți nevoit să vă schimbați meseria. Talentul dumneavoastră este unul literar, nu-i așa? Dacă luați examenele, va fi cu atât mai bine. Dacă nu, cele mai bune scrieri ale dumneavoastră îi vor încânta pe contemporani și poate vor încânta și generațiile viitoare. Va fi, așa cum spuneți, modul dumneavoastră de a sluji.

Literatul, uluit, nu-și găsea cuvintele pentru a da un răspuns. Plăti consultația și o luă ușor la pas.

Zilele treceau. Gloria primăverii, ajunsă la apus, își păstra ultimele scânteii. Dao-sheng și Lan-ying se bucurau de fericirea limitată care le era permisă. De întâlnirile scurte din spatele casei și, în special, de cele mai lungi, din fața templului. Mai izolați, mai liberi, puteau să schimbe câteva cuvinte, puține dar pline de înțeles. Cel mai neînsemnat cuvânt, cea mai scurtă privire, cel mai mic gest își găseau o rezonanță deplină și îi ridicau într-o sferă căreia îi presimțeau, confuz, realitatea. Dao-sheng nu mai număra zilele; viața nu mai însemna decât apariția care era întotdeauna aceeași și alta, de fiecare dată. Prezență carnală care nu înceta să-l intimideze, uneori. Dacă îndrăzneala să recunoască în sinea lui acest lucru, trebuia să accepte și dorința care nu-i dădea pace, aceea de a atinge încă o dată mâna femeii – sau femeia – atât de netedă și de fină, atât de primitoare, uneori atât de dornică și naivă, în același timp. Simțea că a ajuns la momentul în care putea să intre într-o rezonanță și mai armonioasă cu ea.

Până la acest moment al existenței sale, de-a lungul peregrinărilor, avusese de-a face cu femei, fără însă a se osteni să-și pună întrebări în legătură cu ceea ce făcea. Nu uita mai ales perioada de pierzanie, care urmasse evadării și în care, cu un cinism rușinos, vizitase cartierele răufamate ale mai multor orașe din nord. Acum, pentru prima oară, se gândea la ființa femeii, la esența feminină. Avea revelația că *farmecul* femeii, atunci când ea nu este lovită de tot felul de factori exteriori, vine din faptul că are o capacitate magică de a transforma, este virtual capabilă să schimbe totul în grație celestă și că nicio tentativă de a o opri nu o poate ține în loc. E făcută din carne, fără îndoială,

dar această carne se transformă fără încetare în șoapte, în miresme, în efluvii, în unde infinite a căror muzică nu trebuie înăbușită. Dacă ne gândim mai bine, trupul femeii încarnează cel mai mare miracol al naturii. Sau, mai precis, natura este cea care, în ea, se reduce la acest miracol. Nu este adevărat că în ea se regăsește toată frumusețea naturii: blândă colină, vale secretă, izvor și pășune, floare și fruct? N-ar trebui, prin urmare, să privim acest corp ca pe un peisaj? Sau, așa cum învățase de la maestrul taoist, mai mult decât entitățile materiale înseși, într-un peisaj trebuie să învățăm să intrăm în comuniune mai ales cu ceea ce emană din ele, cu irizarea verde răspândită de mușchi, cu valurile sonore care izvorăsc din pini, cu mirosurile care se înalță din toate sevele purtate de brumă și de vânt. În orice caz, cum pentru moment era supus privațiunii, Dao-sheng începea să savureze totul cu o încetineală plină de răbdare. Resimțea senzația ciudată că, neputând să atingă carnea, se apropia și mai mult de ceea ce formează ființa ei, adică ceea ce radiază din ea. În prezența lui Lan-ying, se abandona undelor ritmice care dădeau viață suflului și fluidului care circulau în ea. Cu o precizie surprinzătoare, aceste unde îl conduceau către extazul secret.

Extaz produs de asemenea și de momentele de destindere simple și familiare. Ca în ziua în care cele două femei veniră însoțite de Gan-er. Acesta, văzându-l pe Dao-sheng, strigă:

— Dar este domnul care a venit acasă și a avut grijă de Doamna Ying! Stă aici, în stradă. Ce loc bun! Poți să te uiți la spectacol toată ziua. Vreau să mă fac ghicitor!

Această remarcă îi provocă lui Xiao-fang un râset zgomotos și unul mai discret stăpânei sale. Ștergându-și lacrimile, servitoarea îi spuse adolescentului:

— Trebuie să te hotărăști ce vrei să faci în viață. Mai devreme, la templu, ți-a plăcut atât de mult cântecul călugărilor, că voiai să te faci bonz!

9

Grădina care trebuie traversată pentru a ajunge la curtea din spate a casei ar fi ajuns pârloagă dacă Lao Sun nu s-ar fi ocupat de ea, din când în când, după dispoziția sau cheful pe care le avea. Pe vremuri, Lan-ying o traversa pe cărare, cu pași grăbiți, fără să se uite în dreapta și în stânga. Evita lucrurile din natură care semnalau schimbarea anotimpurilor, de frică să nu fie cuprinsă de melancolie sau de nostalgie. Acum, își încetineea instinctiv pasul și întârzia acolo în mod voit. Pe scurt, nu prea se încumeta să se întoarcă în apartamentul ei după distribuirea mâncării.

Era toiul verii. Lumea vegetală își răspândea din abundență bogățiile de culori și de miresme. De-a lungul drumului, creșteau tufe de iarbă sălbatică amestecată cu flori minuscule, fără nume. Lan-ying se opri și începu să le smulgă pe cele mai lungi. Își dădu repede seama că plantele erau mai îndărătnice decât crezuse ea. Martoră la efortul dureros al stăpânei sale, Xiao-fang se duse repede la magazie, care se afla în apropierea porții din spate. Aduse un coș plin cu tot felul de ustensile, seceri și foarfeci. Fără să ceară ajutor, cele două femei începură, cu răbdare, să refacă toată cărarea. După vreo două sau trei zile, aceasta își recăpăta aspectul primitiv de altădată.

Încurajată de rezultat, deși cu prețul unor zgârieturi și mici răni, Lan-ying se îngrijea uneori, cu ajutorul lui Xiao-fang, de mănunchiurile de flori și de arbuști. Smulgea crengile uscate, tăia sau îndrepta tulpinile rupte, le uda pe cele care aveau cea mai mare nevoie de apă, bujorii, daliile și crizantemele. Încetul cu încetul, începea să recunoască chipul fiecărei flori și se pricepea să-i dea un nume fiecăreia. Când se adresa florilor pe numele lor, avea impresia că se aude strigată pe numele cel mai intim. Acestui nume intim – Lan-ying, „orhidee fină” – folosit în copilărie și abandonat imediat după căsătorie, în favoarea unuia mai respectabil – Ying-niang, „Doamna Ying” –, i-a fost redată strălucirea de altădată de către cineva care nu cunoscuse decât acest nume și care tinsese toată viața către el. Acest nume atât de încărcat de gândurile celuilalt îi reda deplinătatea ființei, asemenea acestei grădini care renăștea datorită florilor, care își recăpătau frumusețea și numele. Fără îndoială, ea, Lan-ying, îmbătrânise. Cu toate acestea, n-ar fi putut considera toți anii pierduți ca fiind un coșmar sau o pauză, ce nu puteau diminua elanul inițial?

Aidoma grădinii, o grădină pe care avea misiunea să o readucă la viață. Nu toată grădina, doar o jumătate, partea stângă. Cealaltă parte era fieful celui de-al Doilea Domn; din camera lui, de la fereastră, avea priveliște asupra întregii părți a domeniului. Lan-ying trecea rar pe acolo. Diviziunea grădinii era asigurată eficient de șirul de copaci – sofore, salcâmi, pini, plop – care mărginea partea dreaptă a cărării și care, în plină vară, formau un paravan verde ce răspândea răcoare și umbră din plin. Sub unul dintre salcâmi mai era încă atârnat leagănul ale cărui sfori uzate erau înnegrite de vreme. Acum nu era folosit decât

de copii, dar cu siguranță avea să-i tenteze și pe cei mari, după ce avea să fie reparat.

Pentru moment, Lan-ying avansa cu lucrul la partea din stânga cărării. „Fieful” ei nu era nici pe departe unul sărăcăcios. Îi părea acum cea mai frumoasă parte din grădină. În afară de plantele și florile din abundență, mai era și muntele artificial, alcătuit din bolovani mari, așezați unul peste celălalt, și, mai încolo, un iaz, care acum nu era în stare prea bună. Câțiva lotuși cu petalele îngălbenite zăceau într-o apă pe jumătate stătătoare. Îi chemă pe Lao Sun și pe Zhu al Șaselea și îi rugă să refacă iazul. Conducta trebuia drenată și desfundată. Pământul cel vechi trebuia înlocuit cu unul nou. Fură plantați lotuși noi. În curând, peștii roșii și libelulele de apă aveau să anime acest spațiu liber cu mișcările lor liniștite. Purtate de frunze mari pe care se rostogoleau picăturile ca niște perle, florile de lotus, ajunse la maturitate, dădeau acum măsura întregii lor măreții. Cele mai albe concureau cu o grație divină cu buchetele de nori care se reflectau în apă; cele roșii, cu petalele lor exterioare de un roz pal și miezul roșu-carmin, ca un adevărat sân gol, fascinau prin esența lor carnală.

Zilele de vară deveneau mai lungi; după-amiezile păreau interminabile. În urmă cu puțină vreme, viața lui Lan-ying uimea prin regularitatea ei monotonă. Își petrecea zilele în casă, făcând croitorie, broderii; confecționând mănuși sau încălțăminte. Pregătirea meselor, la care lua parte, îi lua ceva timp. Ieșea doar pentru împărțirea pomenii și vizitele la templu, mereu în grabă. Această viață limitată nu mai rezista la chemarea exteriorului. Când lipsea servitoarea, care pleca în oraș, la spălătorie sau la cumpărături, își făcuse un obicei din a ieși din cameră ca să se ducă la heleșteu, și o făcea parcă

împotriva propriei voințe. Acolo simțea că e una cu cântecul păsărilor și cu zumzetul albinelor. În căldura sufocantă, se îmbăta cu mirosurile ierbii crescute din pământul crăpat. Așezată pe mal, lovea distrată în suprafața apei cu ajutorul unei crengi de salcie, făcând cercuri. Acestea, străpunse de pești roșii, se lărgeau într-o mișcare ritmică, excentrică. Ea se bucura de acest moment de liniște. Cu toate acestea, temerile și îndoielile, așteptările greu de spus în cuvinte îi tulburau seninătatea pe care începuse să o resimtă.

„Nu este minunat acest colț ferit de grădină? Conturul lotușilor, atât de atrăgător, bâzâitul grangurilor, atât de plăcut? Toate aceste ființe par să se bucure de prezența mea. Nu a mai rămas nimic de spus. Dar oamenii? Cu ce scop au venit pe această lume? De ce nu cunosc aceeași liniște, aceeași încredere și aceeași bucurie de a trăi ca și plantele? Lucrurile stau chiar invers. În afară de un număr infim, câți dintre noi suntem fericiți? Dacă îi dăm crezare lui Buda, peste tot domnește nefericirea. Soarta femeilor este încă și mai nefericită... Și dacă totul este cuprins în permanență de nefericire, nu mai e nimic de spus. A trebuit ca în mijlocul nefericirii, din când în când, să mai aibă loc câte un miracol. A trebuit ca acest miracol să se producă în viața mea! Este greu de înțeles. Credeam că avusesem un vis frumos, la vârsta inocenței. Credeam că totul dispăruse învăluit în ceață, că nu mai puteam spera decât la o viață viitoare. Și iată că, după treizeci de ani, acest vis se adevărește. Bărbatul viselor mele a intrat în camera mea, atât de incredibil de aproape. Chiar în acest moment, el nu este departe, se află în apropierea gardului casei mele. Acum treizeci de ani, ne-am văzut preț de o seară, și n-am mai putut-o uita. Cum am putea uita acum, când ne vedem aproape în fiecare zi? Să ne vedem o dată

pe zi este fericirea însăși. În fiecare zi atât de puțin, fără să ne putem spune un cuvânt, ce chin! Deci, în nefericire, aflăm fericirea; în fericire, aflăm suferința, este greu de înțeles. Vom continua în felul acesta? Și apoi? Cât de bine ar fi să pot vorbi o dată cu Dao-sheng! E ghicitor, trebuie să știe mai bine..."

În acest moment al reflecției sale, Lan-ying tresări. O neliniște mai mare o cuprinse: „Cine mi-a dat îndrăzneala să mă port astfel, să gândesc astfel? Eram o fată de familie bună, sunt o femeie măritată respectabilă. E posibil să mă comport în felul acesta sau să mă las în voia unui asemenea comportament? Greșesc oare? Comit vreun păcat?..." Lan-ying începu să se neliniștească. Pe zi ce trecea, se gândea tot mai mult la asta; obsesia o bântuia și mai mult noaptea. O putea cineva ajuta să dezlege acest nod pe care îl purta în ea? Singura persoană apropiată era Xiao-fang, în care avea încredere deplină. Era oare ea capabilă să-i împărtășească această neliniște? Și apoi, avea nevoie de curaj ca să abordeze o chestiune care atentează la pudoare.

Până la urmă, Xiao-fang fu aceea care o determină să-și deschidă sufletul. Servitoarea îi remarcase aerul gânditor, precum și ezitarea subită de a merge la templu. Puternică și plină de caracter, Xiao-fang era o femeie dintr-o bucată. În viața de zi cu zi, dăduse mereu dovadă de eficiență, fără totuși să fi fost lipsită de delicatețe. Pe plan sentimental, în schimb, nu se încurca în nuanțe și știa să-și urmeze rațiunea. Probabil această rațiune îi inducea dorința de a rămâne nemăritată, după ce fusese martora destinului atâtor femei măritate. De când intrase în serviciul familiei Zhao se dedicase trup și suflet Doamnei Ying, fără să plece urechea la sfatul acesteia din urmă, care, în timpul primilor ani, îi cerea să nu respingă ideea de a întemeia o

familie. O ajuta pe stăpână la treburile zilnice, o însoțea peste tot, avea grijă de ea când era bolnavă, o spăla, o culca. În mijlocul cenușiului vieții Doamnei Ying, ea era o sursă permanentă de lumină.

Își însușise tot ce trăise și trăia cea care devenise scopul existenței sale, toate încercările la care stăpâna ei fusese supusă după căsătorie și această aventură extraordinară cu Dao-sheng, care îi tulbura existența. Fără să poată intra în tainele pasiunii amoroase, Xiao-fang era totuși capabilă de înțelegere umană, avea și ea păreri ei, determinate mai ales de dorința arzătoare de a-și smulge stăpâna din abisul angoasei. Profitând de un moment prielnic, ea puse întrebarea și își spuse fără ocolișuri punctul de vedere asupra chestiunii.

— Vorbiți de familie respectabilă, dar, în cazul de față, așa stau lucrurile într-adevăr? E bine cunoscut tot ce a făcut al Doilea Domn. Ca să nu mai vorbim de lucrurile care nu se știu. Povestea cu Dao-sheng, de pildă. Dacă nu v-ar fi povestit chiar el, nu s-ar fi aflat niciodată. Noroc că a vegheat Cerul asupra lui; l-a ajutat să se întoarcă viu și nevătămat. Atunci când dumneavoastră, Doamnă Ying, v-ați întors de la bandiți, Marele Călugăr a citat un proverb: „Cine supraviețuiește unei nenorociri va avea parte de fericire mai târziu.” Cred că dumneavoastră asta vi se întâmplă... Și apoi, de ce să n-o spunem pe șleau: al Doilea Domn v-a abandonat, nu-i mai pasă de dumneavoastră. Cum să uităm că a întârziat atâta vreme cu răscumpărarea? Era într-o stare jalnică, e adevărat; dar era totuși vorba de viața dumneavoastră! Și acum, când erați atât de bolnavă, nu s-a arătat foarte îngrijorat pentru starea dumneavoastră. A trimis-o de câteva ori pe Doamna Fu-chun; când întreba despre sănătatea dumneavoastră, tonul ei era atât de fals... Și apoi, aș mai adăuga: una peste

alta, l-ați cunoscut pe Dao-sheng cu mult înaintea căsătoriei. Erați ca și predestinați. Oh, dacă Cerul ar fi aranjat altfel lucrurile!...

Lan-ying schiță un zâmbet. Un zâmbet amar, care arăta că fusese mișcată de vorbele sincere ale lui Xiao-fang. Cu un suspin, spuse:

— Da, înainte de căsătorie. Mi-ar fi plăcut să cred în yuan¹⁸. S-a petrecut oare într-o viață anterioară? S-a întâmplat atât de demult. S-au petrecut atâtea lucruri. Cu toate acestea, văd că Dao-sheng s-a schimbat, fără să se schimbe, de fapt. Era cât pe ce să piară, dar a rămas același bărbat, pur și adevărat ca altădată...

Xiao-fang se grăbi să adauge:

— Doamna Ying s-a schimbat, fără să se schimbe; ați rămas aceeași femeie, pură și adevărată ca altădată!

Această femeie care „s-a schimbat fără să se schimbe” nu putu rămâne neobservată de al Doilea Domn. Așezat în fața ferestrei celei mari, avea privirea ațintită asupra imaginii proaspete care apărea și dispărea jos, în spatele copacilor, imaginea unei femei cu chip surprinzător de fermecător. Îmbrăcată într-o rochie de culoare verde-deschis, rămânea o vreme în fața bujorilor înalți, suficient cât să poată fi identificată. Avea silueta puțin îngreunată de vârstă, dar păstra, pentru cei care știau să privească, farmecul înnăscut de altădată. Deloc eclipsată de minunăția florilor, ea emana un fel de strălucire transparentă și senină semne ale unui trup înflorit în secret. „Sunt totuși incredibile femeile astea! Se spune că «o femeie se schimbă de optsprezece ori», dar acest dicton se referă la femeile tinere. Ca o femeie de aproape cincizeci

¹⁸ Cauză predestinată (*n. a.*).

de ani să se schimbe în felul acesta, asta depășește înțelegerea. Să devină mai urâtă, era posibil. Să se facă mai frumoasă, nu mai înțeleg. Oare ce s-o fi întâmplat?"

10

Apariția acestui fenomen atât de neașteptat tulbură marasmul în care, zi de zi, lună de lună, se afunda al Doilea Domn. Și pentru el, chestiunea se rezuma la aceasta: „După ce ai văzut, ai poftă să vezi din nou.” În fiecare zi, la apropierea amiezei, porunca să fie așezat la fereastră. Țintuit în jilțul său, disimulându-și excitarea, cu un aer studiat neatent, își începea pânda.

Doamna Fu-chun era încântată că acest nou obicei îi oferea și ei un pic de liniște într-o existență destinată servirii unui stăpân incomod. „Ce bine e să stai aproape de fereastră! Aerul e mai curat. E obositor să stai tot timpul în pat, zile întregi.”

Al Doilea Domn nu căuta să dea un răspuns. Se mulțumea să mormăie: „Ei bine, e frumos afară. Sunt flori; e amuzant.” În timp ce vorbea, arunca o privire piezișă pe fereastră; o umbră luminoasă părea că alunecă deja printre copaci. Dar nu, încă nu era ora prânzului; trebuia să mai aștepte o vreme. Făcu un gest din mână către interiorul camerei, dând de înțeles că voia să rămână singur.

Așteptare plină de răbdare, care cerea vigilență. Din momentul în care capta, din profil, apoi din spate, imaginea celei care se îndrepta cu un pas grăbit către

poarta din spate, trebuia să rămână în gardă ca să nu rateze întoarcerea. Din fericire, întoarcerea se producea, de cele mai multe ori, într-o manieră destinsă. Doamna Ying găsea plăcere în a se bucura de ceea ce oferea grădina în acel anotimp. Însă a se bucura de imaginea ei se dovedi a fi un lucru mai puțin comod decât ar fi crezut. Trebuia, din jilțul său, să se aplece în față, să întindă gâtul pentru a scoate capul pe fereastră, având grijă, în același timp, să nu cumva să fie văzut. Obiectul dorinței sale, trupul înflorit, devenit atât de atrăgător, se ascundea, parcă dinadins, în spatele tufișurilor și al frunzișului; de parcă s-ar fi jucat de-a v-ați ascunselea cu un partener invizibil. Totuși, la un moment dat, chipul visat se oferea în întregime, între două trunchiuri de copaci, învăluit în razele soarelui. Al Doilea Domn își fixa atunci privirea asupra lui, holbându-se până îl dureau ochii. Știa că priveliștea fermecătoare nu avea să fie acolo prea multă vreme. De fapt, dispărea rapid, lăsându-i un gust amar în gura care gâfâia. Efectul devastator era asemănător cu cel pe care îl resimte un om flămând, care, cu balele curgând, se pregătește să devoreze o mâncare ce îi e apoi smulsă brusc din față. Imaginea putea să dispară pentru mai multă vreme dacă, din nefericire, femeii îi venea ideea să se ducă în spatele muntelui artificial. Nervii privitorului erau puși la grea încercare, fără să poată, totuși, să fie mai puțin atent; nu dorea să rateze momentul în care ea își făcea din nou apariția. În această chestiune, nu-i așa, niciun element nu este neglijabil, fiecare secundă poate oferi momente de plăcere nesperată. Atâtea eforturi susținute meritau, desigur, o recompensă. Din nou la vedere, trupul dorit se curba ca să caute în iarbă cine știe ce floare sălbatică. Oferea privirii fesele în toată splendoarea lor carnoasă. Oh, femeile, din neatenție, au niște poziții care îți pot suci

mințile. Alte surprize, la fel de „divine”: însoțită de Xiao-fang și de Gan-er, ea alerga, cu brațele ridicate, ca să prindă fluturii din zbor; sau, ținându-se de corzi cu mâinile ei albe, se lăsa purtată de leagăn, iar curentul, mișcând aerul, făcea să i se ridice partea de jos a rochiei.

Bărbatul se bââia în jilț și își spunea în sinea lui, pe un ton cinic și vulgar, care odinioară făcea deliciul prietenilor săi: „Trebuie să recunosc că îmi plăcea femeia asta. Eram tânăr. Am înțeles repede că nu este suficient ca o femeie să fie frumoasă, ea trebuie să știe să se pisicească, să se alinte, să fie capabilă să ofere ce are mai bun în pat. Dacă rămâne rece și mută, rigidă ca o bucată de lemn, poate să fie ea și zeiță, că tot degeaba! Apoi, sarcină după sarcină pierdută, a fost și mai rău. Cu o figură de înmormântare și aerul ăla dezgustat, bărbăția mea avea de suferit! Nu e de mirare că la vremea aceea îmi sărea țandăra din orice. Țipam la ea și dacă-mi spunea da, și dacă-mi spunea nu; nu făcea altceva decât să se smiorcăie. Rezultatul a fost că s-a urâțit cu adevărat. Normal că mi-am îndreptat atenția asupra servitoarelor și am început să umblu prin bordeluri. Da. Mi-am luat concubine, și ce dacă? Ca s-o spun pe șleau, ea nici nu mai exista pentru mine. Nici nu mai aveam chef să o văd în fața ochilor. I-am cedat partea vestică a domeniului, având-o pe Xiao-fang în slujbă; așa, am fost și eu mai liniștit. Când a fost răpită, nenorociții ăia au cerut niște sume fabuloase. Am stat puțin pe gânduri. Da, puțin doar, suficient însă să fim acuzați că n-avem suflet. Și apoi, am plătit, totuși. Mai puțin, e adevărat, datorită ajutorului din partea Marelui Călugăr. Marele Călugăr garanta că nu se atinsese nimeni de ea. Aș vrea s-o cred și pe asta. Cu mutra ei de gheață, ar putea descuraja un întreg regiment! Cu toate astea, după ce s-a întors, am neglijat-o mai mult ca niciodată... Acum, forțat de

împrejurări, mă las în grija lui Fu-chun. Trebuie să recunosc că face tot ce trebuie. Dar nu pot fi atât de naiv încât să nu-mi dau seama că atitudinea ei e forțată și falsă. Cu un tip acru ca mine, o femeie nici nu s-ar putea simți prea bine...”

Zilele treceau cu momentele lor mai bune și mai rele. Într-o după-amiază, al Doilea Domn stătea tot lipit de scaun, în fața ferestrei. Gândul obsedant nu-i dădea pace, era enervant ca o muscă; cu cât se străduia să-l alunge, cu atât mai mult se încăpățâna să rămână în preajma lui. „Ce vor să însemne toate astea? Ce se întâmplă, de fapt? A ajuns ceva la Doamna Ying și, prin ricoșeu, și la mine? Femeia asta, cu care m-am căsătorit cu mare pompă, în văzul tuturor, a devenit de nerecunoscut pentru mine. Ar fi fost firesc să fie ridată și pipernicită. Dar să aibă o asemenea vrajă și să fie de necontrolat, asta e greu de înțeles și de suportat! Cum trăiește? Ce face toată ziua? În mare, știu ce face. Aproape același lucru în fiecare zi. Le dă săracilor de mâncare, se duce să ardă tămâie la templu... Aparent nimic ieșit din comun. În rest, se tot foiește, se foiește și îmi dă mie bătaii de cap... Nu face nimic ieșit din comun? Ei bine, trebuie să fac ceva. Țintuit aici, fără să mă mișc, ca «țăranul care așteaptă iapa la rădăcina copacului», în timp ce inima îmi sare din piept, asta nu mai e viață, e mai rău decât temnița!”

La gândul acesta, al Doilea Domn fu cuprins de o dorință: să iasă, să se ducă în oraș, să intre în el, fie și pentru o clipă. Mai fusese cuprins de această dorință de când rămăsese paralizat? Fără îndoială că nu. Mai putea să se arate în fața oamenilor? Mai putea să-și dorească să-i întâlnească? Vechii săi prieteni, tovarășii lui de petrecere, nu mai bătuseră de multă vreme la ușa lui. Dacă, din

întâmplare, s-ar fi întâlnit cu ei, n-ar fi avut parte decât de câteva vorbe de compătimire; cu siguranță, în sinea lor, își băteau joc de el. Îi și vedea cum fac glume grosolane pe seama lui: „Oare ce o face al Doilea Domn cu o doamnă în pat? Cum se mișcă? I se mai scoală?” Oh, ce zile frumoase au fost! Se mutau din palatul roșu în pavilionul verde, vinul curgea râuri, jocul dura toată noaptea și fetele erau la dispoziția lor. Toate astea nu mai erau la îndemână acum, ce păcat! În acest context, al Doilea Domn a fost primul care s-a mirat că avea chef să iasă din casă. Va avea curajul să o facă? Se îmbărbătă, spunându-și că nu era vorba tocmai de o chestiune de curaj; pentru că nu era deloc nevoie să se arate. Dacă ar ieși, ar rămâne în scaunul lui. Din spatele perdelei, ar putea privi întreaga distracție din jur. Atunci ar avea nevoie de curaj cu adevărat. Să se uite la toți oamenii aceia cum aleargă dintr-un loc în altul, neastâmpărați și veseli, ar fi greu de suportat. Fără o motivație suficient de puternică, n-ar îndrăzni să se confrunte cu lumea din afară de bunăvoie. Dar dorința lui de a merge să o vadă pe Doamna Ying era suficient de puternică. Să o vadă bine. Și pe de-a-ntregul. Adică nu cu întreruperi, pe bucăți, neclar, ci persoana întreagă, în lumină. Să vadă ce face, cum se poartă, cum merge. Să reușească să descifreze, cât de cât, misterul ascuns sau să se bucure de savoarea lui. În acest moment al reflecției sale, al Doilea Domn ajunsese la o concluzie: de-a lungul vieții, avusese multe femei, dar nu le văzuse niciodată. Pentru el, femeile nu erau decât o bucată de carne apetisantă, când le vedea avea poftă să le mănânce, se năpustea asupra lor. Avea el oare răbdarea să privească o femeie calm, umil, în liniște? Să privească cum trăiește ea, cum visează, cum se reculege și cum se transformă? Cum își ține ritmul și cum își delimitează spațiul, ca un evantai

în pliurile căruia frumusețea ei originală își răspândește strălucirea? Această exigență ieșea la iveală dintr-o altă ordine, care nu îi era accesibilă celui de-al Doilea Domn. Oare în ce stare se afla el acum?

În ziua aceea, având în vedere absența lui Lao Sun și a lui Zhu al Șaselea, al Doilea Domn știa că Doamna Ying se dusesese la templu. Ca să fie purtat în cel de-al doilea scaun, trebuia să-i cheme pe cei doi paznici de la poartă. Aceștia din urmă, deși destul de vârstnici, puteau îndeplini sarcina fără prea mari eforturi, atât de puțin cântărea stăpânul lor. Doamna Fu-chun se întorcea de la o bârfa prin vecini. Pusă la curent cu noutățile, rămase o bucată de vreme mută de uimire, apoi fața i se însenină într-un zâmbet larg: „Dar, da! Ce idee bună să iasă și să se simtă și el bine!” Pentru ea, aceasta însemna un moment de odihnă. Avea să fie scutită de văitături și de gemete. Și deranjată mai puțin ca să aducă ceaiul, să aprindă pipa, să-l frece la ceafa sau să-i facă tot felul de masaje.

Oricâte precauții și-ar fi luat cei doi bărbați care-l cărau, nu puteau evita momentele în care scaunul era zdruncinat, fapt care îl enerva la culme pe al Doilea Domn. În sfârșit, răsuflară ușurați când puseră scaunul în locul indicat de stăpân. Aflat la o oarecare distanță, el se putea bucura, totuși, de o priveliște destul de bună asupra pieței templului. Pe când cei doi cărauși, sleiți de puteri, se odihneau în spatele scaunului, fumându-și pipele, comentând spectacolul străzii, al Doilea Domn, cu trupul său suferind, se hrănea cu sunetele, culorile și, mai ales, mirosurile răspândite de pretutindeni. Și, de asemenea, cu mișcarea neîncetată a trecătorilor. Asemenea unor pești în acvariu, ținteau obiective imprecise, desenând curbe extraordinare ca să nu se ciocnească. Bărbatul din spatele

perdelei, imobilizat de atâția ani, era îngrozit de agilitatea lor.

Privind ceva mai departe, văzu că oamenii începură să iasă din templu, semn că ceremonia rugăciunii se încheiase. Printre ei se afla, bineînțeles, Doamna Ying, urmată de Xiao-fang. Apariția sa, precum și ținuta cu care cobora scările îl cutremurară de-a dreptul. În sfârșit, avea o priveliște de ansamblu asupra persoanei. Ce priveliște, ce prezență! Din străfundurile simplității sale își făcea apariția un fel de zeitate. Marele Călugăr avusese îndrăzneala să vorbească de o sfântă. Până la urmă, avea dreptate? Nu trimitea ea cu gândul la o Guan-yin¹⁹, reprezentată în picturi și statuete? Imaginea lui Guan-yin îl zgudui pe cel de-al Doilea Domn cu o lovitură dureroasă. „Ce am ajuns? își spuse el. Lăsând la o parte problema paraliziei, cum m-aș mai putea impune în fața acestei femei? Cum măcar să mă prezint în fața ei, cu dinții îngălbeniți de opiu, cu obraji cu pielea aspră ca o bucată de slănină uscată și cu părul rărit și neîngrijit ca o tufă de iarbă în plină iarnă?...”

Iată că Doamna Ying a și ajuns la baza scării. Se îndrepta către dreapta, către o tejghea instalată acolo. Făcu semn cuiva așezat în spatele acesteia. A, da, era ghicitorul care practica și medicina. Unul dintre acei șarlatani care reușeau uneori să vindece. Până la urmă, o vindecase, nu mai avea ce să-i ceară. Apoi ea se întoarse către dreapta. Ca să se ducă unde? A, da, ca să se urce în scaunul ei. Lao Sun și Zhu al Șaselea nu ieșiseră cu puțin înainte din casa de ceai?

¹⁹ Figură feminină devenită zeiță în panteonul budist (*n. a.*).

Iarna impunea un ritm mai lent activităților oamenilor. O dată cu sosirea noului an, ei se lăsau antrenați într-un nou ciclu. Primăvara mai degrabă târzie nu schimba nimic din calendarul care își urma cursul implacabil. După *Qing-ming*²⁰, perioadă în care ploua adesea, vremea se stabilizase, până la urmă, devenind mai calmă, mai senină, mai plăcută. Apoi a venit *Duan-wu*²¹, care, inaugurând cea de-a cincea lună, făcea anul să intre pe calea verii. În timpul zilei, orașelul colcăia de lume, mai mult ca niciodată.

Lucrările câmpului încetau pentru o perioadă, țăranii din împrejurimi, fără să-și fi dat întâlnire, se adunau în oraș ca să-și vândă produsele la piață, unii ca să-și plimbe sau să-și schimbe vitele, alții ca să-și repare uneltele stricate, să se aprovizioneze cu sare, ulei, tutun.

Vremurile erau tulburi. Imperiul nu mai păstra din Ming²² decât numele; corupția domnea de la Curte și până la cel mai de jos strat al societății. Dărilor și impozitele se înmulțeau. În plus, și recoltele fuseseră sărace mai mulți ani la rând în mai multe regiuni. Peste tot se răspândeau vești despre rebeliuni și răscoale. Regiunea aceasta era cât de cât mai bogată, erau mai puțini oameni năpăstuiți decât prin alte părți; totuși, a avut de suferit din cauza bandiților. De atunci, prefectura și-a întărit apărarea, a instalat o garnizoană în orașel. Populația se bucura – oare

²⁰ Sărbătoare de sacrificiu pentru morți, în cea de-a treia lună a anului (n. a.).

²¹ Sărbătoarea Dragonului, în cea de-a cincea zi a celei de-a cincea luni (n. a.).

²² „Seninătate”, în limba chineză (n. a.).

pentru câtă vreme? – de o liniște precară. Oamenii de rând aveau viața cea mai grea, fără însă a-și pierde din vitalitate. Străzile târgului, împânzite de căruțe și trăsură, răsunau de zgomotul lor. Favorizat de vremea călduroasă, peisajul se colora, printre altele, într-o mie de nuanțe. Femeile purtau haine care străluceau prin transparența lor. La fiecare colț de stradă, se aduceau fructe proaspete la tarabe. În timp ce măceșele și cireșele se întreceau în prospețime, pepenii, tăiați în sferturi, își etalau fără pudoare carnea roșie ca sângele.

Vizitele Doamnei Ying la templu erau tot mai dese și timpul pe care îl petrecea acolo tot mai lung. Motivul era acela că ceremonia rugăciunii colective dura mai mult, având în vedere numărul mai mare de vizitatori. În consecință, și cel de-al Doilea Domn începu să iasă mai des.

În ciuda disconfortului provocat de așteptarea prea lungă, lipit de scaun, tot nu renunța. Unii, ca de altfel chiar el însuși, s-ar fi putut întreba de ce, având în vedere că, până la urmă, ceea ce vedea nu era ceva care să se schimbe. Cu toate acestea, hrănită de fantezie, excitarea sa era maximă atunci când vedea apărând, din capul scărilor, trupul elegant care, bine făcut acum, nu dădea niciodată impresia că ar fi împovărat de vârstă. Este puțin spus că ieșea în evidență pe lângă alte femei. Cu o grație înăscută, cu fața surâzătoare, cobora treptele pas cu pas. Se remarcă la ea un simț al ritmului de care probabil nu era conștientă. Din nefericire, toate acestea nu aveau să dureze. Ajunsă la baza scărilor, ascunsă în mulțime, era mai puțin vizibilă. Se vedea cum trece pe lângă tejghea, făcându-i semn celui care era așezat în spatele ei; câteodată nici măcar un semn, doar o privire, când acesta era ocupat. „Apropo, își spuse privitorul, acest pseudotaoist practică medicina, dar este ghicitor, înainte

de toate. Ea pare să nu-i ceară niciodată să-i prezică ceva. De fapt, de previziuni mai multă nevoie am eu. Mie, al Doilea Domn Zhao, mi-ar plăcea să aflu cât mai am de trăit. Da, o previziune. Dar nu imediat; nu trebuie ca Doamna Ying să știe că sunt pe urmele ei."

Celui de-al Doilea Domn nu-i convenea că trebuia s-o aștepte atâta pe Doamna Ying cât ea era la rugăciune, însă cei doi bărbați care cărau scaunul, Lao Sun și Zhu al Șaselea, erau foarte mulțumiți. Mai ales Lao Sun, pentru care singura distracție era ieșirea în târg. Lui Zhu al Șaselea nu îi făcea tot atât de multă plăcere, pentru că avea obiceiul să iasă des seara, după cină, ca să joace sau ca să se distreze. Acestea fiind spuse, cum să refuze să bea câteva pahare în plus la casa de ceai, să pălăvrăgească cu partenerul său despre tot și despre nimic, așteptând ca stăpâna să iasă, în sfârșit, din templu? Cei doi bărbați, care aveau caractere atât de diferite, nu prea avuseseră ocazia să se cunoască foarte bine. Lao Sun, mai în vârstă, era de la țară. Foamea îl purtase din sat în sat, până ajunsese, într-o bună zi, la casa familiei Zhao. Încet la vorbă și la gesturi, înzestrat în schimb cu un fond de onestitate desăvârșită, se bucura de o încredere totală din partea stăpânilor. Zhu al Șaselea, în schimb, crescuse la oraș. Spre deosebire de colegul său, era pe cât de vorbăreț, pe atât de îndemânat, răspundea prompt și își executa rapid sarcinile. Cinstea nu era punctul său forte, deși știa bine cum să se ascundă. Fusesse recrutat de Primul Domn datorită cunoștințelor sale în domeniul artelor marțiale. Slujise înainte la *ya-men*, unde cu greu suportase regulile stricte de disciplină. Munca sa de acum, deși uneori extenuantă, îi plăcea mai mult, pentru că făcea ce voia seara, simțindu-se împlinit pe plan personal.

În ziua aceea, un soare frumos scălda piața din fața casei de ceai. Atmosfera din interior nu era mai puțin călduroasă. Patroana și cele două fete ale ei, în bluze lejere și cu brațele goale, se plimbau printre mese, în hărmălaia plină de fum. Când adunau holurile și farfuriile, clinchetul porțelanului de culoarea fildeșului sublinia, în voie, finețea pielii umane. Puțin pilit, Zhu al Șaselea mormăia:

— Oh, femeile astea!

— Cum adică, femeile astea?

— Mai există ceva pe lume în afară de femei? Te întreb. Tu cum ți-ai trăit viața, Lao Sun? N-ai cunoscut femeia. Din ce motiv?

— Sunt de la țară. Foamea m-a izgonit din satul meu. Mă consider norocos că încă mai sunt în viața. Au trecut deja șaisprezece ani de când mă aflu aici. Am peste treizeci de ani și mă îndrept către patruzeci.

— Nu te-ai gândit niciodată să-ți iei o femeie?

— Un amărât ca mine!

— Amărât, amărât. Asta nu te poate împiedica să ai chef de o femeie!

— Ah! De fapt, mă gândeam la cineva.

— Da? La cine?

— Nu ți-ar trece prin cap. Nici nu știu dacă e bine să-ți spun.

— Hai, spune!

— Ei bine, e Shun-zi. Știi, Shun-zi, care a fost sedusă de al Doilea Domn și-apoi vândută la bordel.

— Ea e? Știu cine e.

— Pe vremea aia, abia mă angajasem la familia Zhao. N-aveam niciun ban. Nu îndrăzneam să mă gândesc la ceva sau să fac ceva, cu atât mai puțin să-mi iau o femeie. Mi-aduc aminte că am iubit-o din clipa în care am văzut-o, cu bretonul ei pe frunte, cu ochii ei ca apa de izvor, cu

gropițele ei, frumoasă foc. Și cu vocea ei atât de blândă. Când s-a întâmplat nenorocirea, nici nu mi-a venit să cred. Ce scandal făcea Doamna Fu-chun! Până la urmă, al Doilea Domn a vândut-o. Și mai târziu, ți-am zis, a fost vândută de alții la bordel. Mă căiesc că n-am încercat s-o iau de nevastă.

— Acum e prea târziu.

— Poate că nu.

— Cum adică poate că nu? Nu s-a făcut curvă?

— Cuvă, ce expresii folosești și tu. Eu zic prostituată. Se zice că poți răscumpăra o prostituată.

— Da' ce tot zici? Nu te poți însura cu o curvă. Tu ești un ciudat, Lao Sun!

— Eu, ciudat? Iubesc o femeie de care-mi place, atâta tot.

— Te-ai dus s-o vezi?

— Nu încă. E rușine să te duci la bordel.

— Vrei s-o răscumperi și ți-e rușine să te duci s-o vezi. Cum o să reușești? Vezi tu, eu mă pricep la bordeluri. Pe vremuri mă duceam des, acum mai rar. Se găsesc ușor femei în altă parte, e mai curat și nu costă nimic.

— Se găsesc ușor femei în altă parte?

— Sigur că da, dragă Lao Sun. Tu ești bun, ești cinstit. Prea cinstit ca să-ți dai seama că nu e atât de complicat să pui mâna pe o femeie.

— Explică-mi.

— Mă cunoști. Sunt tânăr încă, dar am lucrat cam peste tot. Înainte eram la *ya-men*, acum lucrez la familia Zhao, ca și tine, mâine nu știu unde o să mă duc. Mă descurc oriunde. Ciudat, femeilor le place de mine, cu mutra pe care o am.

— De acolo și până la a pune mâna, cum spui tu... Cum faci?

— Pentru asta, trebuie să știi să privești, să știi să vorbești, să știi și să faci, bineînțeles. Femeile sunt frumoase, asta e cert. Trebuie să-ți dai seama ce anume o face frumoasă pe o femeie și să găsești momentul prielnic să i-o spui. Poți să i-o repeți la infinit, că nu obosește. Uite.

Lao Sun întoarse capul, o văzu pe una dintre fete apropiindu-se, cu încă o carafa de vin în mână. Când așeză carafa pe masă și le puse din nou în față cele două boluri, Zhu al Șaselea îi spuse cu o voce groasă, cu un aer firesc:

— Domnișoara are mâna albă și fină, mult mai fină ca porțelanul.

Fata roși, îi aruncă o privire și plecă.

— Vezi, nu s-a supărat. Cu o fată ca asta, încerci de câteva ori și până la urmă va fi a ta.

— Suntem într-o casă de ceai, e mai ușor aici. În alte părți nu merge.

— Lao Sun, ești bun, ești cinstit, dar nu suficient de șmecher. Ascultă, femeii sunt peste tot; mereu se găsește un mod în care să le abordezi: cele care duc de mâncare la câmp; cele care spală rufe la malul râului; cele care cer ajutor în piață; cele care trec podul și au nevoie să fie ajutate... E suficient să fii pe fază și să spui ce trebuie. Dacă, din fericire, îți răspunde cu un semn și reușești s-o vezi din nou, povestea e ca și începută și, încet-încet, îți atingi scopul. Spun încet-încet pentru că trebuie să ai răbdare, totuși, să fii perseverent. O femeie nu e ca un cal sau un câine, nu e suficient s-o chemi ca să vină.

— Nu e ca un câine! Văd că ai totuși puțin respect față de femei.

— Respect? Nu este cuvântul pe care l-aș folosi. Să spunem așa: o femeie e doar o femeie.

— Ai o mamă.

— Mama? Practic, nici n-am cunoscut-o. A murit când aveam doi ani... Nu știu de ce, îmi plac și femeile mai în vârstă, văduvele sau femeile măritate.

— Femei măritate? Ce tupeu ai!

Zhu al Șaselea era într-o stare avansată de beție. Se îmbătase cu vin, dar și cu propriile cuvinte, cu forța seducției pe care credea că o stăpânește. Întinse gura către urechea lui Lao Sun:

— Tupeu, da! Am. De-ai ști c-am pus mâna pe Doamna Fu-chun!

— Vai!

— Să nu spui nimănui.

— Cu siguranță, nu. Asta ne-ar costa viața.

12

După-amiaza era umedă și caldă. Lumina zilei, intrând în trupurile amorțite, își răspândea lenea senzuală. În grădina domeniului Zhao, copacii și plantele, înțepenite de atâta sete, își țineau răsuflarea. Întreaga lor postură trăda o așteptare. A ce anume? Probabil anunțarea unei furtuni de către norii cenușii, care, dincolo de vârfurile copacilor, nu erau încă decât o intenție nesigură. Nimic sigur în viitorul apropiat. În aer plutea, de asemenea, o dorință vagă căreia nimeni, în toropeala generală, nu îndrăznea să-i spună pe nume.

Cu toate acestea, mai aproape, razele soarelui, fără să-și diminueze din strălucirea orbitoare, erau pătate cu ceva care aducea a pământ sau a nisip. Viespile și muștele,

luându-se la întrecere, zumzăiau neliniștite. Nu părea că aveau să se oprească în curând. Extenuată, o cioară rupse niște crengi într-o smucitură și își luă zborul din plin. Își mai păstra calmul doar omida, care își continua drumul pe mușchiul de la rădăcina dudului. Nu s-ar fi gândit vreodată să-și schimbe modul în care se deplasa. Și cerul să se fi prăbușit în fața ei, și n-ar iuți pasul, uimind prin demnitatea ei maiestuoasă.

Prin geamul deschis intra, în valuri, un parfum greu de flori. Așezat acolo și ușor transpirat, al Doilea Domn vâna o senzație pe care n-o mai trăise de multă vreme. Acest apatic care fusese un dezmățat în trecut simțea crescând în el dorința puternică, de care credea că nu mai e în stare. Îi cunoștea originea: de un an de zile, acumulase atâtea dorințe ivite și sufocate fără încetare, toate provocate de femeia pe care o repudiasse și a cărei imagine – amplificată și de fantezia lui – devenise pentru el o obsesie. O văzuse pe această femeie în aceeași zi, la prânz; îi ghicise pielea albă sub rochia de mătase aproape transparentă, mângâiată de vânt. În momentul acela, în casă domnea o tăcere neobișnuită. Fu-chun și Jiao-ma se duseseră la târg să cumpere țesături; aveau să petreacă o bună bucată de vreme acolo. Cei doi tineri, Zhu-er și Ju-er, erau la Primul Domn, așa cum își făcuseră obiceiul de când Gan-er nu se mai prea juca cu ei. Moment ciudat și senzație ciudată. Dintr-o dată, fu prins într-un impuls pe cât de irezistibil, pe atât de ambiguu. Irezistibil, da. Ambiguu? Nu chiar. Știa foarte bine despre ce era vorba, pentru că trăise acea senzație de atâtea ori într-un trecut îndepărtat, de fiecare dată când, din întâmplare, casa era cufundată în liniște. O forță venea și-l hrănea, aprindea în el gustul tiraniei, nevoia de a supune pe cineva capriciilor lui. Mai mult

decât banala dorință carnală, această energie îi stârnea pofta de viol! Ah, violul, să posede pe cineva imediat și mai ales cu forța, asta era cu adevărat excitant, asta era plăcerea! Nu e deloc același lucru când faci dragoste, când totul este anticipat, totul este subînțeles și lucrurile se lungesc aiurea. Violul e într-adevăr ceva aparte. Violatorul simte prada cum se zbate în ghearele lui. Victima rezistă, dar numai pe jumătate, paralizată de autoritatea amenințătoare a stăpânului, care, simțind-o cum cedează tot mai mult, începe să-i smulgă hainele una câte una, se delectează privind carnea dezvelită încet-încet. Se îmbată când aude, sub loviturile sale, țipetele de spaimă transformându-se în gemete supuse. Și nu îl satisfac decât gemetele surde care îl încântă până în adâncul ființei, ca atunci când, copil fiind, chinuia câte un biet animal până când acesta tresărea în ultimele spasme.

„Ah, deliciile violului, cine se poate lăuda că le cunoaște mai bine decât mine?” Și al Doilea Domn începu să-și cotrobăie prin memorie, ca să se poată bucura din nou de plăcerile de altădată. Le trecu repede în revistă pe cele comise înaintea căsătoriei. După ce s-a căsătorit, între Doamna Ying și Doamna Fu-chun, a avut șansa să pună mâna pe Tian-ma, care, bătrână acum, mai lucra încă la Primul Domn. Când Doamna Fu-chun era însărcinată nu profitase de acea tânără *ya-tou* – cum o cheamă? –, care a ajuns până la urmă la bordel? Și a doua concubină? Nu s-a însurat cu ea după ce a violat-o? Nu, nu era mai nenorocit decât alții; dovadă, a acceptat să ia de nevastă o femeie pe care o violase... Dar s-o violeze pe femeia cu care era deja căsătorit era ceva inedit! Era culmea ridicolului, nu-i așa? Însă, de data aceasta, trebuia să se folosească de o strategie foarte bună. Era greu, nu-i așa?, să reia legătura fără să folosească forța cu o femeie pe care o abandonase

de mult, pe când el își avea propria autoritate golită de orice conținut. „Ea, care se crede elegantă, bine-crescută, care n-a simțit niciodată plăcerea cu mine, oare ce crede despre mine acum, de la înălțimea la care se află? Că sunt o broască râioasă? O broască țestoasă? Mai vedem noi! Eu, să fiu subestimat? Cu spatele și brațele mele, nu vedeți cât de mare sunt când mă încordez?”

— Lao Sun!

Niciun răspuns. Cine știe, poate tocmai fura ceva. Îl strigă din nou, mai tare.

Acesta se prezentă, în cele din urmă, ștergându-se la ochi. Așadar, era sigur. Lao Sun era acolo, deci Doamna Ying nu ieșise.

— Am obosit să tot stau așezat. Pune-mă în pat ca să mă odihnesc un pic.

Lao Sun împinse fotoliul până la marginea patului. Apucă cu grijă brațele stăpânului, îl așează pe pat și îl ajută să se sprijine pe pernă.

— Al Doilea Domn să se odihnească în liniște. Al Doilea Domn mai dorește ceva?

— Toarnă-mi o ceașcă de ceai rece. Ca să-mi răcoresc gura.

Zgomotul ceaiului băut cu înghițituri mici îi făcu sete lui Lao Sun. Îi curgeau balele în timp ce-și aștepta stăpânul să termine. Luă din nou ceașca, o puse pe masă și întrebă:

— Al Doilea Domn mai dorește ceva?

— Nimic.

Pe când Lao Sun se îndepărta, adăugă:

— Spune-i Doamnei Ying că aş vrea s-o văd. Azi am timp, aş vrea să-i comunic ceva.

După ce Lao Sun plecă, al Doilea Domn începu să tremure de nerăbdare. Îl durea capul și inima îi bătea să-i sară din piept. După un timp care i se păru interminabil,

aștepta ca cineva să bată la ușă. Fără să fie nevoie să răspundă, ușa se deschise încet, lăsând să se arate chipul pe care în zadar, în ultima vreme, căuta să îl vadă de aproape. Ea se apropia. În mijlocul camerei cu izul de opiu imposibil de șters, această prezență imobilă îl intimida, dar îl și încuraja. Simțea că și ea era intimidată: mai avea un pic și o doboră. În așteptare, ca să se destindă, începu să tușească.

— Al Doilea Domn se simte bine?

— Nu se poate spune ca mă simt bine. Am mereu probleme cu durerea asta nenorocită de spate.

În ciuda reținerii ei, avea obligația să-și îndeplinească rolul de soție. Înaintă către pat și îl ajută să se întoarcă.

— O să vă fac masaj la spate, spuse ea așezându-se, și se apucă să-i bată spatele cu lovituri regulate.

— Ha! Ha! Hm! Hm!

Fără să se oprească, Doamna Ying întrebă:

— Al Doilea Domn dorește să-mi spună ceva?

— Nimic deosebit, stăm puțin de vorbă.

Mirare mută din partea femeii care nu mai era obișnuită cu o asemenea familiaritate.

— Continuă, continuă, îmi face bine.

Bărbatul începu din nou să tușească, respirația i se accelerează; luă mâna femeii și și-o puse pe pieptul cu pielea umedă.

— Ah, ce bine e!, iar cuvintele îi erau însoțite de o respirație urât mirositoare.

— Al Doilea Domn dorește să-mi spună ceva? repetă ea.

— Nimic în mod special, stăm puțin de vorbă.

Își puse mâna dreaptă pe fesa femeii, mângâind-o.

— Ce faceți?

— Nimic anume. Ne giugiulim și noi puțin.

El, care nu mai cunoștea limbajul blândeții și al convingerii, își înăspri dintr-o dată glasul:

— Hai!

Apucă cu ambele mâini fosta Doamnei Ying, trăgând-o cu brutalitate. Fruntea i se umplea de picături mari de transpirație; respirația i se accelera și mai mult.

— Al Doilea Domn nu se simte bine. Vă aduc ceai.

Ea se ridică atât de brusc, că el nici n-avu timp să-i dea drumul; căzu din pat.

— Au!

— Vai, ce păcat, al Doilea Domn s-a lovit!

Doamna Ying îl ajută să se așeze din nou în pat și îl sprijini de pernă; îi șterse fruntea cu o batistă. În tot acest timp, bărbatul epuizat, cu privirea pierdută, redus la grija pentru corpul lui plin de durere, respira cu greutate. Încetul cu încetul, horcăiturile i se răreau.

— Al Doilea Domn să se odihnească în liniște. Doamna Fu-chun trebuie să sosească.

Iată cum obiectul dorinței sale dispărea deja ca o fantomă, lăsând în urmă umbra unui parfum insesizabil. Cu ochii ieșiți din orbite, cel ținut de pat se agăță de draperie, trăgând-o cu furie.

— Fu-chun, vino! Hai, mai repede!

13

Era tot după-amiază. Aerul se scălda în prospețimea degajată de frunzele copacilor după ploaie. O rază trecu prin perdeaua de voal și ajunse până în mijlocul camerei,

fără să caute să lumineze ceva anume, cu lejeritatea unei *apsara*²³, care, cu aripile desfăcute, se lăsa dusă, pentru un moment, de suflul invizibil. Afară, pe pervaz, o coțofană își netezea penele. Ciripitul său intermitent intensifica liniștea din cameră, unde doar fumul albastru care urca din suportul pentru bețișoarele parfumate părea să prelungească firul gândurilor oamenilor.

Lan-ying se ridică din pat și își pieptănă cocul cu un gest automat. Se îndreptă către masă, își turnă o ceașcă de ceai și bău câteva înghițituri. Apoi se așează din nou la măsuță ca să-și reia lucrul, o față de pernă brodată. Așezată la fereastră, începu să coasă. Raza de lumină îi mângâie tâmpla, apoi se așează în mijlocul pânzei întinse pe un cerc din lemn. Făcea să strălucească o pereche de papagali mandarini, unul terminat, celălalt abia conturat. Pe lângă păsări, va adăuga fără îndoială câteva tufe de stuf și plante acvatice, pentru a sugera prezența apei. Era felul ei de a se exprima, pudic, liber. Această încăpere era universul ei; în afară de Xiao-fang nimeni nu venea s-o deranjeze, nimeni nu venea să o întrebe ce face. Să brodeze o pereche de papagali mandarini pe o față de pernă era ceva nepotrivit pentru vârsta ei? Era ceva îndrăzneț, scandalos? Nu își punea prea des această întrebare. Era un lucru pe care îl începuse spontan, în urmă cu câteva zile bune. Cu toate acestea, nu uita că în adâncul ființei ei rămânea un mare semn de întrebare, accentuat și de ceea ce se întâmplase în camera celui de-al Doilea Domn.

„Dao-sheng, vino să te așezi aici, să stăm puțin de vorbă. Este adevărat că nu prea am avut ocazia să vorbim; însă, în graba lucrurilor, se pare că nu am abordat niciun

²³ Figură celestială, zburătoare, frecvent reprezentată în arta budistă (*n. a.*).

subiect important. Au rămas atâtea lucruri de spus. Această viață ne va fi de ajuns? Hai să vorbim calm și pe îndelete. Am așteptat atâta vreme, cunoaștem virtuțile răbdării, nu-i așa? Să lăsăm mai întâi vântul de primăvară, care, de obicei, usucă ploaia, să ne șteargă lacrimile. Să lăsăm apoi soarele, care face totul să înflorească, să ne încălzească visele, înghețate în noaptea așteptării. Știi că adevăratele comori sunt delicate și ascunse, iar inima unei femei este bogată și profundă, asemenea unei grădini? Ca să atingi adevărata profunzime, trebuie să parcurgi cărări pline de ocolișuri; trebuie să te adâncești în păduri bogate și secrete. Dincolo de frunziș, se mai află încă micul iaz, cu libelulele care își desfac aripile, cu frunzele de lotus care îl ocrotesc. Vei ști să te așezi lângă acest iaz, să ascuți tot ce murmură, să simți în inima ta tot ceea ce palpită? Petalele florilor, îmbibate de rouă, se deschid într-un gest primitiv; prea deschise, riscă să cadă, să se ofilească. Vei ști tu atunci să captezi nu numai frumusețea care se arată la suprafață, dar și ceea ce izvorăște de la rădăcină, pofta însăși de frumusețe, care nu dispare niciodată? Și apoi, mai ales, este apa transparentă, care, în aparență, nu e mare lucru, dar care conține un întreg alt cer. Luna se reflectă în ea de fiecare dată la fel, de fiecare dată alta; norii se mișcă pe luciul ei, la infinit....

Dao-sheng, ești ghicitor, ești medic, ai cutreierat lumea în lung și-n lat, înțelegi atât de multe lucruri, ai fi în stare să înțelegi că femeia poartă în ea acest lucru neînsemnat, dar care pentru ea înseamnă totul?

Dao-sheng, vei fi ca ceilalți bărbați, care nu iubesc în femeie decât pielea și carnea? Știi că femeia nu este numai carne, ci și inimă, că nu are numai o inimă, ci și un suflet? Crezi în suflet? Sunt bătrână și fără atuuri fizice vizibile, vei avea tu oare forța să înfrunți toate pericolele ca să vii la

mine? Dacă atunci când am fost luată ostatică, bandiții m-ar fi desfigurat, ai mai fi depus jurământul de eternitate? Dacă într-o bună zi aceasta va fi realitatea, n-ar fi mai bine să păstrăm pentru totdeauna amintirea intactă a acelor momente atât de pure, în care îmi luai pulsul cu degetele, și fericirea de nedescris născută din privirile și zâmbetele pe care le-am schimbat? Ne-am regăsit oare prea târziu? Ar trebui să așteptăm o altă viață ca să o luăm de la capăt, altfel, adică fără să pierdem atâția ani? Crezi în o altă viață?"

Lan-ying nu era capabilă să-i spună lui Dao-sheng aceste cuvinte. Acesta din urmă, de altfel, ar fi fost în stare să le perceapă, să sesizeze această voce diferită care venea din partea femeii? Dimpotrivă, va auzi o altă voce, aceea a unei ființe venite din altă lume. Și asta pe neașteptate; în felul acesta, uneori, anumite cuvinte „de necrezut” ajung la urechile bărbaților.

În ziua aceea, sufla un vânt puternic care îi îngreuna munca. Se apucă să-și instaleze tejgheaua, dar văzu că cineva se apropie. Îl recunoscuse imediat pe stăpânul marelui han de la poarta sudică a capitalei provinciei. Cunoștea bine acest han, care îi era mai mult decât familiar; motivul era că acolo avusese loc scandalul cu gașca celui de-al Doilea Domn Zhao, eveniment nefericit care avea să-i dea viața peste cap. Musafirul îi spuse că de mai bine de un an găzduia doi străini veniți de la mare depărtare. Erau niște străini ciudați, care dețineau obiecte rare, precum orologii mecanice, cutii muzicale sau chiar imagini colorate reprezentând figuri omenești de o asemănare aproape diavolească! Țineau salonul deschis, îi primeau de dimineața până seara pe toți cei care veneau să-i viziteze, care erau numeroși. Oameni simpli, împinși

de curiozitate; învățați care îi invitau și care discutau mult cu ei. De parcă asta ar fi căutat cei doi străini; în orice caz, nu îndrăzneau niciodată să spună nu. Până la urmă, obosiseră peste poate și erau palizi de ți se făcea frică de ei. Unul dintre ei, chiar cel care vorbea limba, se îmbolnăvisese; medicii spuneau că luase malarie. Auzind cum hangiul pronunță numele bolii de care avusese ocazia să vindece câțiva pacienți, Dao-sheng constată că, fără voia sa, lucrurile fuseseră transmise din gură în gură. Pe plan medical, dorise întotdeauna să păstreze o anumită discreție. Nu-l învățase Marele Maestru că adevărata vindecare se face în umbră, nu în văzul lumii? Cu toate acestea, cazul străinului îl interesa.

— Voi face mai întâi un tur al mănăstirii, apoi mă întorc, spuse el simplu.

Când se află în fața celor doi străini, își aminti că îi văzuse într-o zi la târg. Se strecurau prin mulțime, apariții grăbite, din altă lume. Acum erau acolo, mai tangibili ca niciodată. Și, cu toate acestea, situația părea aproape ireală, din cauza fizionomiei lor. În loc să fie închis la culoare, părul lor era șaten-deschis și ușor ondulat. De asemenea, și barba era mai degrabă roșcată și o purtau lungă și aranjată. Bolnavul așezat pe pat, cu cămașa ușor întredeschisă, lăsa să i se vadă o porțiune din pielea de pe piept, care, în loc să fie netedă, era plină de păr. Iar ochii, gri-albaștri, erau foarte adânciți în orbite. Oare ce sentimente se ascundeau în spatele acestor ochi? Ce dorință? Ce gândire? Există perși, hinduși, acum au apărut și oamenii aceștia din „Oceanul de Vest”. „Pe aceste figuri, cunoștințele mele în materie de fiziognomonie nu pot fi aplicate!” se plângea Dao-sheng în sinea lui. Figura umană, care era cea mai expusă, îi părea dintr-o dată învăluită într-un mister insondabil. „Să sperăm că cel puțin arta mea

într-ale medicinei va avea un efect! Înainte de toate, să sperăm că ne vom putea înțelege prin vorbe"

Bărbatul întins în pat se ridică pentru a-l primi. La primele cuvinte rostite, ciudățenia persoanei sale fu amplificată de accentul cu care vorbea chineza. Pronunța fie fără tonuri, fie amestecând toate tonurile, efectul fiind comic și înduioșător, deopotrivă. Era comic și înduioșător, de asemenea, când amesteca ordinea cuvintelor cărora le adăuga formulări pedante pe care trebuie să le fi învățat de prin cărțile vechi. Obișnuit totuși să-i asculte pe oameni, Dao-sheng îi pătrunse repede limbajul. Cu toate acestea, se simțea mai în largul lui atunci când bolnavul însuși deschidea gura, asemenea celui care, rătăcit prin pădure, găsește dintr-o dată un drum cunoscut. Acesta, fără să fie lipsit de un accent inimitabil, vorbea o chineză aproape elegantă. Dao-sheng înaintă către el, îl întreabă despre starea de sănătate, îi examinează ochii și limba și, inevitabil, îi luă pulsul. Cum era de așteptat, diagnostică malaria, într-o formă avansată. Potrivi medicamentele, le explică cu răbdare celor doi cum să prepare poțiunea și în ce moment să o ia, precizând că nu erau decât primele doze și că trebuia să se întoarcă peste două zile, apoi încă de câteva ori, pentru a schimba medicamentele în funcție de evoluția bolii.

Înainte de a pleca, privirea lui o întâlnește pe cea a bolnavului, care, în ciuda roșeții cauzate de febră, ce i se întindea pe față, se străduia să surâdă, ca pentru a-i da de înțeles că avea încredere în el. Încurajat, Dao-sheng cedă dorinței de a-i pune niște întrebări care-i stăteau pe limbă:

— De unde sunteți?

— Vin, cum se spune, din Oceanul de Vest.

— Oceanul de Vest e departe, nu-i așa? La ce distanță este?

— La zeci de mii de *li* depărtare.

— Zeci de mii de *li*! Cât timp v-a luat să ajungeți până aici?

— A trebuit să străbatem ținuturi întinse, să traversăm mări, să înfruntăm o mie de obstacole și pericole. În total, ne-a luat doi ani, cu popasurile pe care le-am făcut în țările din sud.

Atunci îi ceru însoțitorului său să-i dea pergamentul rulat, care era așezat pe etajera pe care străluceau alte obiecte fabricate cu finețe. Deschizându-l, îi arătă lui Dao-sheng atlasul lumii terestre. Această hartă desfășurată, care semăna cu un rulou de peisaj infinit cu care, totuși, ochiul chinez era obișnuit, îl uimi:

— Oh, lumea e deci atât de vastă! Credeam că Imperiul se află în centru și că celelalte țări sunt de jur împrejurul lui. După harta dumneavoastră, nu este decât un colțișor. Sunteți siguri?

— Suntem siguri, pentru că am parcurs tot acest drum ca să ajungem aici. Acestea fiind spuse, nu ne aflăm totuși într-un colțișor. Este un spațiu vast, suficient pentru ca toți să poată trăi aici. E bine că sunt mai multe regiuni, mai multe popoare, nu-i așa? Aceasta este adevărata bogăție a lumii.

— Cu siguranță.

Dao-sheng, vagabondul, aventurierul, pe care călătoriile îl încântaseră cel mai mult în viață, nu putea decât să fie de acord cu afirmația străinului. Curiozitatea îi era atâțată tocmai de obiectele care se aflau pe etajeră.

Ajutat tot de însoțitorul său, care ținea acum obiectele în mână, bolnavul, în ciuda slăbiciunii sale, explica ce este o prismă care refractă lumina în culori diferite, la ce servește un orologiu care indică minutele și orele cu ajutorul tic-tacului sau al sunetelor muzicale.

Uimit, medicul scotea strigăte de admirație care rupeau pentru un moment atmosfera austeră a încăperii.

— Așadar, pentru a vinde aceste obiecte miraculoase veniți de atât de departe?

— Nu, nu suntem negustori, ci călugări.

— A, călugări. Atunci sunteți budiști, nu-i așa?

— Nu chiar. Există mai multe religii.

— Care este religia dumneavoastră?

— Credem în Domnul Cerului care a creat lumea.

— Și apoi?

— Crezând în El și în Numele Său, trebuie să dăm Vestea cea Bună.

— Ce veste bună?

— Vestea Bună că ne-a fost trimis un Salvator.

— Un salvator? Ce salvator? Cine este?

Aici, străinul avu o ezitare. Regreta că și-a permis să meargă atât de departe cu afirmațiile sale, în timp ce până atunci, în schimburile sale de idei cu chinezii, avea mai degrabă tendința să aibă o abordare mai prudentă. Simțea că expunerea directă riscă să deruteze, chiar să șocheze, și că circumstanțele nu prea erau potrivite pentru o explicație adecvată. Cu toate acestea, în fața privirii intense a medicului și parcă grăbit de boala de al cărei leac era nesigur, decise să nu mai amâne:

— Da, un salvator. Nu este altcineva decât Fiul Domnului Cerului. A fost trimis pe pământ ca Salvatorul nostru. Dacă ne încredem în El, vom fi salvați.

— Salvați? Spuneți că aveți o veste, și chiar aveți! Acum, că imperiul Ming dispare și e plin peste tot de hoți și bandiți, că se termină mandatul Fiului Cerului și că triburile barbare își așteaptă sfârșitul, nimeni nu poate scăpa de ceea ce îi este scris. Este foarte greu să fii salvat. Unde se află acest Fiu al Domnului Cerului?

- A urcat la Cer și s-a alăturat Tatălui.
- Păi, dacă e în Cer, cum poate salva oamenii?
- Dacă ne încredem în El, putem fi salvați și putem urca la Cer, ca și El.
- Ce spuneți este de-a dreptul nemaiauzit, aproape de necrezut. Bine, nu mai spuneți nimic astăzi. Sunteți obosit. După ce veți lua poțiunea, veți transpira și veți reuși să dormiți puțin.

14

Dao-sheng reveni după două zile. Constată cu îngrijorare că starea bolnavului era la fel de gravă, cu toate că febra scăzuse. La medicamentele prescrise inițial adăugă câteva plante rare, pe care le luase din propria rezervă. Își dorea să salveze viața celui străin, fie și doar în numele ospitalității; „celălalt” venea de atât de departe, dintr-un loc parcă „de dincolo de cer”. În afară de asta, simțea că venise ca să spună ceva și că încă nu reușise să o facă. Era un gest de minimă politețe să-i permită să spună tot ce avea de spus, oricât de nepotrivite i-ar fi fost cuvintele.

- Dacă fiul domnului dumneavoastră din Cer este un salvator, pe dumneavoastră de ce nu vă salvează?
- Ceea ce salvează la fiecare este sufletul.
- Ce este sufletul?
- De fapt, știți și dumneavoastră. Taoiștii nu vorbesc despre suflet? Iar budiștii, încă și mai mult. Și unii, și ceilalți cred că sufletul este nemuritor.

— Dacă taoiștii cred că sufletul nu piere, este pentru că, potrivit teoriei lor, după moartea fiecăruia dintre noi, sufletul se reunește cu Calea. Cum Calea este eternă, nici sufletul nu moare. Este de înțeles. Chiar dacă fiecare trebuie să moară.

— Budiștii cred în reîncarnare. În ceea ce ne privește, considerăm că esența fiecăruia dintre noi este sufletul și că acest suflet nu este subjugat trupului. Corpul poate să moară, însă nu și sufletul. Sufletul continuă să trăiască și, mai ales, va rămâne de-a pururea conștient de propria-i existență.

— Dacă așa stau lucrurile, atunci de ce să treacă prin trup, prin moarte? De ce nu a fost creat sufletul direct?

La această întrebare, străinul ezită puțin, apoi spuse:

— Pentru că a fost comis păcatul originar.

— Păcatul originar?

O nouă ezitare din partea străinului, înainte de a răspunde:

— Este un subiect complicat, care nu poate fi explicat astăzi, în câteva cuvinte. Important este să spunem: trupul moare, sufletul nu moare; va fi etern nemuritor. De aceea spun: sufletul este cel pe care îl salvează Mântuitorul. Salvat, el va urca la Ceruri. În ceea ce privește trupul, bietul trup, el trebuie să îndure ceea ce e de îndurat pe acest pământ. De pildă, iată-mă pe mine, aici, bolnav, poate voi muri. Dacă mor, să spunem, și voi fi înmormântat aici...

— Nu mai vorbiți despre lucruri triste. Nu veți muri. Ar fi păcat să fiți îngropat în pământ străin, departe de țara dumneavoastră natală.

— Pentru noi, nu ar fi păcat. Ceea ce iubim sunt ființele omenești, nu pământul. Țara noastră este acolo unde sunt oamenii pe care îi iubim. În legătură cu asta, să spunem

lucrurilor pe nume: datorită iubirii nu murim, pentru că prin iubire vom fi salvați.

— Alte cuvinte nemaiauzite. E curios, am impresia că le înțeleg mai bine. Cum puteți fi sigur că, datorită iubirii, nu vom muri?

— Ei bine, pentru că Domnul Nostru este iubire. Dacă ne încredem în El și iubim ca El, nu vom muri.

De data aceasta, Dao-sheng, cutremurat, întrerupse conversația. Îl sfătui pe bolnav să se odihnească. Observase că oboseala îi scofâlcise obraji, că febra creștea; se temea și că, făcându-l să vorbească, astfel de idei nepotrivite și nemaiîntâlnite îl vor face să delireze.

Cu toate acestea, data următoare, o luă de la capăt, ca și cum ar fi făcut-o ca să se apere:

— De ce spuneți mereu: a iubi, iubire? Este adevărat că înțelepții noștri folosesc și ei expresii precum *jian-ai*²⁴, *fan-ai*²⁵. Vizează mai ales pacea și armonia în societate. Însă în limbajul intim, între persoane, nu se folosește cuvântul „a iubi”; se spune mai degrabă „a plăcea”.

— Nu este același lucru. „A plăcea” este valabil pentru propria persoană; ceva care îți face plăcere. Iubirea se raportează la ceva care te depășește. Iubești chiar dacă sunt obstacole de netrecut sau absența unei recompense.

— Ceea ce spuneți nu este neadevărat. În orice caz, înțeleg bine despre ce este vorba. Mie, care sunt un vagabond, un aventurier, mi se întâmplă să iubesc. Știu câte ceva despre asta... În legătură cu cele spuse, ați făcut afirmația că domnul Cerurilor este iubire, aveți dovezi?

— Avem. Credem în Domnul Cel de Sus și în Fiul Său. A trăit pe acest pământ. Toată viața nu a făcut altceva decât să iubească.

²⁴ iubire pentru toți (*n.a.*).

²⁵ iubire universală (*n.a.*).

— Și după aceea?

— A fost bătut în cuie pe o cruce de lemn.

— Bătut în cuie pe o cruce de lemn? Așa, de viu? De ce?

— Pentru că oamenii sunt păcătoși și n-au știut să-i recunoască iubirea.

— Și după aceea?

— După aceea, a murit.

— Vedeți că a murit!

— Nu mi-am terminat fraza. Voiam să spun: cu trei zile mai târziu, a înviat din morți.

— Ce înseamnă a înviat din morți?

— Înseamnă că trăiește din nou.

— Trăiește din nou? La trei zile după deces, nu mai poți reveni la viață. De când practic medicina, n-am văzut niciodată așa ceva. Aveți dovezi?

— Au fost martori.

— Unde sunt acești martori?

— Nu mai sunt în această lume; s-au ridicat la Ceruri; sunt în paradis.

— Vedeți, nu mai sunt în această lume. Și în legătură cu ceea ce numiți paradis, aveți dovezi?

— Cartea noastră Sacră l-a menționat. Și Domnul Nostru a vorbit despre el. Însă nu trebuie să cerem de fiecare dată dovezi tangibile. Pentru că există lucruri invizibile, pe care ochiul trupesc nu le poate vedea; pe care nu le putem pătrunde decât cu spiritul și cu inima.

— Toate aceste lucruri, vă spun încă o dată, sunt interesante, dar greu de crezut!

Când Dao-sheng se duse a patra oară, îl găsi pe străin așezat pe fotoliu, mai colorat în obraji, cu barba bine pieptănată. De la prima privire, constată persistența rămășițelor bolii, însă corpul își revenea foarte bine. Imediat după ce termină consultația, pacientul căută să

intre în vorbă. Era evident că acest străin ciudat nu pune mare preț pe trupul lui. Reîncepuse deja să primească oameni la el; unii așteptau în camera alăturată. Energia îi era concentrată pe ceea ce îl mâna pe drumul său, pe credința lui. Întreaga lui persoană, o carapace colțuroasă, un ochi ascuțit, nu era decât ardoarea de a propovădui, de a convinge, de a explica. „În ce măsură suntem croiți după credința noastră, după ideile la care aderăm! își spuse Dao-sheng. Acest străin a mers până în pânzele albe cu ideile sale și într-o bună zi a ajuns aici, în acest orașel unde nu cunoaște pe nimeni, în această cameră unde era să-și piardă viața! Lan-ying și cu mine nu suntem de asemenea împinși de ceva mai puternic decât noi înșine, de ceva în care credem? Credința noastră are un fundament? Asta aș vrea să aflu de la bărbatul din fața mea. De ce face atâtea afirmații incredibile? De ce nu vorbește pur și simplu despre iubire, subiect care mă emoționează atât de mult?"

Oare străinul îi ghicise gândurile? Deschise gura și abordă fără ocolișuri subiectul care îl preocupa:

— Maestre Dao-sheng, sunteți într-adevăr eminent. Nu dețineți numai arta de a vindeca trupurile, ci vă preocupați și aspectele esențiale ale vieții. M-ați pus pe gânduri, să știți. Dar cred că, pentru că astăzi nu avem timp, nu vom vorbi despre Domnul din Ceruri, nici despre Fiul Său; să vorbim despre dumneavoastră. Spuneți că știți ce înseamnă iubirea. Iubiți, așa este?

— Da, fără îndoială, iubesc pe cineva. Însă nu îmi este ușor să vă spun despre cine este vorba. În orice caz, o iubesc din adâncul inimii, peste orice limită. Nu am niciun fel de îndoială.

— Din adâncul inimii, peste orice limită, spuneți. Se poate deduce de aici că o iubiți mai mult decât pe dumneavoastră înșivă?

— Cu siguranță, da.

— Nu avem cum să nu constatăm, așadar, că, dacă iubim cu adevărat, iubirea pe care o dăruim este mai mult decât noi înșine, că ne depășește. Că dacă iubim cu adevărat, intrăm într-o altă sferă, într-o oarecare măsură. Și în această altă sferă, fără să uităm totuși că suntem muritori, suntem gata să credem că putem muri noi înșine, dar că iubirea nu va muri. Până la a fi în stare să-i spunem ființei iubite: „Tu nu vei muri!” Astfel, cu cât dragostea este mai adevărată – pentru că există mai multe grade ale iubirii –, cu atât suntem mai pregătiți să jurăm pentru eternitate: cum spun și chinezii atunci când vorbesc despre dragoste: „Mai durabilă decât Cerul și Pământul” sau „Dincolo de stâncile dărâmate sau de oceanele secate” Da, prietene Dao-sheng, nu auziți de peste tot toate vocile care se ridică și proclamă „Iubirea nu va muri! Tu nu vei muri!”? Toate aceste voci converg pentru a forma o Voce imensă. Da, Vocea este Calea, Tao. Tao, în chineză, are două sensuri: drum și cuvânt, a merge și a spune. Ei bine, mergând și vorbind, am constatat că toate ființele care iubesc au format, cum am spus adineaori, o Voce imensă, care înalță viața adevărată și învinge moartea. Aici voiam să vă dezvălui ceva: în realitate, pentru ca iubirea să fie Calea adevăratei vieți, de la bun început a fost făcută o promisiune. De la bun început, cineva care depășește ceea ce am putea noi concepe, a spus: „Te iubesc, nu vei muri.” Străinul își trase sufletul; ochii săi străluceau de o lumină arzătoare. Spre propria sa mirare, se simțea, în mod vizibil, inspirat.

Încă o dată, rămas singur, Dao-sheng nu putu să nu-și ducă gândul și mai departe: „Bărbatul ăsta, care renunță la

tot ca să vină aici, nu e nebun? Cel puțin, ca să trăiască așa, are nevoie de un dram de nebunie. Bineînțeles, există nenumărați taoiști și budiști care renunță la lume, se retrag în munți sau la mănăstiri. Dar, în afară de câteva mari personalități din perioada dinastiei Tang, ei sunt în general liniștiți, pe când el merge până la capăt, cu riscul propriei vieți. Nimic altceva nu mai contează pentru el. Și încă ceva, și mai important, în legătură cu bărbatul ăsta: că renunță la tot ca să trăiască simplu, după bunul plac, fie. Dar a trebuit să facă legământ în numele iubirii; asta îl obligă să se scalde în lume până la gât. Taoiștii vorbesc despre înțelegerea cu lumea ființelor; budiștii, despre compasiune și generozitate; el, cu povestea lui de iubire, trebuie să acționeze, să convingă, să aștepte, să spere, într-un cuvânt, să fie cuprins de pasiune, tot ca un nebun. Cine știe, una peste alta, oi fi și eu la fel? Ca să fiu atras în felul acesta, sfidând imposibilul, mereu cu băgare de seamă, și pentru asta e nevoie de un dram de nebunie. El și cu mine suntem în consecință doi nebuni, nebuni aparte, pașnici și care nu au pe buze decât cuvântul iubire, cu toate că unele iubiri înșelătoare au condus la violențe și la crime. Deși, el și cu mine, nu suntem chiar la fel. El spune că iubește toate ființele, eu, o femeie inaccesibilă. Care dintre noi doi este mai nebun? Un lucru este sigur, întâlnirea cu acest străin nu este nici întâmplătoare, nici comodă. Pe de o parte, m-a încurajat prin credința lui în iubire; pe de altă parte, m-a și neliniștit într-o oarecare măsură. Credeam că iubirea este ceva simplu. Când îl auzi, îți dai seama că este mult mai complicată, aproape mai mult decât poate duce omul, pentru că face distincția între grade ale iubirii și, mai ales, pentru că o leagă de Domnul lui din Cer, adică de Origine. Cred că este un mister căruia nu pot să-i disting marginile, nici să-i ating profunzimea."

„Dincolo de stâncile dărâmate sau de oceanele secate”, „Mai durabilă decât Cerul și Pământul”, poate fi făcut măcar o dată în viață un astfel de jurământ? Nu vine fiecare pe lume pentru a face un astfel de jurământ? Ceea ce spunea străinul trebuia să fie adevărat: odată făcut jurământul, ființa iubită nu va mai muri, iar viața va putea fi privită fără regrete. Chiar și dacă cei care se iubesc nu se văd decât o secundă pe zi, chiar dacă, pe durata acestei secunde, nu se pot atinge și nu-și pot vorbi. Da, trebuie să te consideri totuși fericit dacă reușești, cu ajutorul lui *shen*, să faci măcar o dată să răsunе, din toată eternitatea, cuvintele care așteaptă să fie spuse.

Dao-sheng monologa astfel în camera sa minusculă de la mănăstire. Noaptea de vară păstra căldura zilei până după miezul nopții. Prin fereastra deschisă, el vedea imaginea Căii Lactee, care își rotea valurile de lumini siderale pe cer. Ce spectacol grandios și emoționant, în același timp, oferă acest univers infinit, în care miriade de ființe sunt prinse în gigantica mișcare, într-un vârtej continuu și fără de răgaz? Cine oare nu se simte strivit, pierdut? Dar dacă măcar pentru o clipă îți dai osteneala să privești cu atenție, începi să discerți, totuși, dincolo de pânza orbitoare, stelele izolate, una câte una. Fiecare strălucește cu flacăra ei, fără pretenții și fără rețineri. Fiecare arde, făcându-le semn celorlalte, care ard și ele la

fel; țes între ele legături indestructibile. Astru cu astru, inimă cu inimă! Aceste astre sunt diferite de oamenii de pe pământ? Sau, mai degrabă, oamenii nu le iau ca model? Nu din întâmplare practica Dao-sheng divinația. Cunoștea legătura strânsă dintre cele douăzeci și opt de constelații celeste și destinul oamenilor. Își dădu seama că, până atunci, această capacitate venea dintr-o cunoaștere abstractă. Acolo, în adâncul misterului nocturn, era uluit de ceea ce i se arăta. Această mișcare circulară, care reaprinde fără încetare focul universal. Și fiecare dintre ele își duce la capăt sarcina de la care nu poate să se sustragă.

Din acea noapte, Dao-sheng își schimbă felul de a dormi. Refuza să se bage cu totul în pat, să se învelească cu pătura. Să se adâncească într-un somn verde-albăstrui, în care se insinuau coșmaruri și gânduri întunecate, fără ca el să se poată feri de ele. Descoperi avantajul dormitului pe jumătate așezat, sprijinit pe două perne. Odihna era mai liniștită, mai adevărată. În momentele în care somnul nu-și făcea apariția, nu se mai enerva; contempla cerul înnorat sau plin de stele sau, de cele mai multe ori, stătea de vorbă cu Lan-ying, lucru pe care nu prea avea cum să-l facă în timpul zilei. Dintr-o dată, ziua i se părea mai puțin lungă, iar așteptarea, mai suportabilă, alinat fiind de aceste consolări nocturne. Fără să opună rezistență, rămânea pe jumătate așezat, cu ochii închiși. Atunci se apropia Lan-ying, îl lua de mână și îi vorbea de parcă și el era bolnav, la rândul său. Măsura profunzimea schimbării care se produsese în el. Devenit vagabond prin forța lucrurilor, fusese întotdeauna refractar la constrângerile pe care le impunea o disciplină foarte strictă. Nici lunga ședere la taoiști nu reușise să-l potolească. Chinuit de un dor pe care nu și-l putea scoate din minte, cutreierase lumea întreagă, până în ziua în care înțelesese că la originea acestui dor se

afla o chemare, care era, de fapt, fundamentul vieții sale. Răspunzând la această chemare, iată-l cum stă de bunăvoie nemișcat, ca un copac cu rădăcina în pământul inimii, desfăcându-și ramurile și frunzele pentru a primi, răbdător, darurile pe care i le oferă iubirea: lumina, rouă, tunetul salutar, ploaia binefăcătoare...

La apropierea nopții Dublului Șapte, cum toată lumea vorbea despre Păstor și despre Țesătoare, începu să privească aceste două stele care se situau de o parte și de cealaltă a Căii Lactee. Erau atât de strălucitoare, că abia puteau fi privite în noaptea cea mai adâncă: cum se face că nu dăduse atenție mai devreme acestui cuplu de iubiți, născuți în același timp cu Cerul și cu Pământul și care vor dura cât ele? Legenda spune că, printr-un decret ceresc, li se permite să se întâlnească o dată pe an și că în a șaptea zi a celei de-a șaptea luni, ziua întâlnirii lor, coțofenele au sarcina să construiască un pod peste Calea Lactee, pentru a-i ajuta să traverseze. Poate fi găsit un exemplu mai grăitor, cu care el și Lan-ying să-și poată identifica destinul? Bineînțeles, ei se află sub un semn mai bun: se pot vedea aproape în fiecare zi, nu o dată pe an. Dar natura dramei este identică: să se vadă de aproape sau de la distanță, fără să se poată atinge. Poate că până atunci evitase din instinct să privească aceste două stele, de frică să nu-și dea seama de tragicul situației lor? Odată sosită noaptea sărbătorii, consimți să privească scena, de data aceasta, la fel ca și ceilalți. Într-un anumit moment, după miezul nopții, lumina degajată de Calea Lactee devine difuză, ca o ceață. Cele două stele, scufundate în strălucirea siderală, se întâlnesc. Este adevărat? Este imaginație? Nimeni nu se întreba. În această noapte de poveste, toți iubiții de sub cer participau la înfăptuirea sacră, cu inima

strânsă și cu ochii în lacrimi. Își făceau jurăminte; pentru că, pe întuneric, după ce pudoarea este învinsă, printr-un cuvânt se ia un angajament pe viață. Nimic nu poate împiedica acest cuvânt să urce la cer, să atingă chiar *shen-ul*. Oricât de greu ar fi destinul, și-l vor asuma. O dată pe an, dar pentru veșnicie, nicio pasiune omenească nu ar îndrăzni să nu țină seama de o astfel de conjunctură. Cele două stele erau acolo, în căldura nopții profunde. Își încrucișau focurile transparente, se întrepătrundeau cu un gest și mai transparent, ca într-o chemare universală. O imensă dorință carnală îl cuprinse pe Dao-sheng, îl aprinse, îl învălui. Corpul său se umfla, se dilata, se deschidea corpului visat care i se oferea, la rândul lui. Pătrundea în acest corp care parcă își pierdea consistența, îl penetra fără opreliști, se topea în el, îl făcea să se topească împreună cu el, în memoria extatică a Originii lactee.

Spre sfârșitul celei de-a șaptea luni, în fața lui Lan-ying și Xiao-fang, care se duseseră să-l salute la ieșirea din templu, Dao-sheng se simți împins de o forță subită. Cu un aer placid, fără să ridice vocea, spuse:

— În noaptea Sărbătorii Lunii, în cel de-al treilea ajun, în fața porții din spate. Se și miră de propria-i îndrăzneală și, la fel de repede, regretă că pronunțase această frază. Care aveau să fie consecințele?

În zilele următoare, se strădui să rămână liniștit. Ca de obicei, îl însoțea pe cerșetorul ciung, când acesta se ducea să-și ia bolul de mâncare la prânz. Scrută discret expresia lui Lan-ying. Ce trădau privirea ei, buzele ei? Reținere? Sau dimpotrivă? Sau, poate, ceva mai complex? Totuși, un detaliu îl neliniștea: Lan-ying nu mai venea la templu.

„Inima unei femei este greu de descifrat. Iubirea dintre un bărbat și o femeie poate fi adâncă precum marea, dar, uneori, un gest prost înțeles poate avea urmări ireparabile. Oare rugămintea mea nesăbuită s-o fi jignit pe Lan-ying, care probabil nu se gândise niciodată la o astfel de întâlnire, considerând-o un adulter? Cel mai rău ar fi ca ea să-mi interpreteze intențiile ca pe cele ale unui afemeiat!"

Angoasa lui Dao-sheng atinsese disperarea aproape, atunci când Lao Sun veni să-l anunțe pe Marele Călugăr și, prin intermediul acestuia, pe săraci, că Doamna Ying avea să întrerupă pomenile pentru o perioadă, având în vedere apropierea sărbătorii care avea loc în cea de-a cincisprezecea zi a celei de-a opta luni. Ca să celebreze Luna, printr-o sărbătoare care se desfășura noaptea, în aer liber, toate familiile pregăteau din timp prăjituri și toate cele cuvenite. Nicăieri, niciun om care cerea de mâncare nu era refuzat. Dao-sheng, în schimb, se întreba: „Oare Lan-ying nu vrea să mă mai vadă?"

Sărbătoarea Lunii, în apropierea celui de-al doilea ajun. În târg și în sate, bărbații savurau bucuria întâlnirii – simbolizată de rotunjimea unei luni pline. Așezați în cerc, în mijlocul unei curți sau al unei terase, povesteau legende sau recitau versuri vechi; vocile și râsetele le răsunau în noapte, la fel de suculente ca și bunătățile pe care le mâncau. Pământul era inundat de lumină, făcând ca orice felinar să fie inutil. Dao-sheng, care, în viața lui de vagabond, făcuse atâtea drumeții nocturne, resimțea totuși un sentiment de părăsire pe care nu-l cunoscuse niciodată. Înaintă pe cărarea care ducea la domeniul Zhao și ajunse în fața porții grădinii, cu puțin înaintea celui de-al treilea ajun. Făcu câțiva pași mai departe, pentru a se rezema pe zidul dintre ierburile sălbatice. Crezu că aude ecourile

câtorva voci, șterse repede de zgomotele asurzitoare ale insectelor. Atunci înălță capul și tresări la vederea astrului înfiorător de mare. Plutind acolo, desenând un cerc perfect în inima bolții cerești, părea să cristalizeze în el toate așteptările oamenilor, care, chiar la această oră, scăldați în acea atmosferă ireală și sacră, își murmură într-un elan unanim cuvântul de recunoștință. Senzația unei comuniuni universale îl făcea și mai nerăbdător pe singuraticul care aștepta. Oare va veni?

Distingând acum mai bine sunetele, își auzea propria-i inimă bătând, precum și orăcăitul broaștelor din grădină. Îl uimi gândul că, în această viață, nu avusese fericirea să intre în grădină, să se așeze lângă Lan-ying ca să admire lotușii care creșteau în iaz. Acest gând se născuse din disperare sau, poate, dintr-o inspirație mai înaltă? Un cântec ciudat izvora în el, spre propria lui mirare:

„Lasă-mă să intru în grădina ta ca o rază de lună. Ea va lumina totul, fără să deranjeze nimic. Va atinge ființele care viețuiesc acolo, având grijă în același timp să lase ecourile, miresmele și mișcările să-și urmeze elanul plin de prospețime nevinovată. Femeie care ai fost înșelată de dorințe corupte, care ai căutat să te ridici către claritatea încrezătoare și ușurătatea celestă. Îți înțeleg nostalgia. Ai ajuns departe. Poate prea departe pentru mine. Dar, crede-mă, voi ști să te urmez. Voi avea toată răbdarea din lume. Veșnicia nu mă sperie, ea nu mă va împiedica să ajung la tine. Pas cu pas, o să te ajung din urmă.”

Un scârțâit tăie aerul nopții ca o foarfecă. Acest zgomot îi era familiar, zgomotul lemnului înțepenit al porții când se deschidea și care, în timpul zilei, îi insufla un freamăt de fericire. Prezența cărui străin o anunța? Dao-sheng stătea nemișcat. Își ținu respirația până când observă, ieșind pe poartă, silueta lui Xiao-fang. Se ridică imediat și se

îndreptă către ea. Aceasta îl opri cu un „sst“, apoi îi spuse în șoaptă:

— Încă nu s-a culcat nimeni. Din fericire, sunt în curtea din față; copiii sunt la Primul Domn. Trebuie să fim atenți, nu putem sta prea mult.

În spatele porții, în interiorul grădinii, stătea Lan-ying. Sentimentele ei erau contradictorii. Venea cu tot sufletul la întâlnire; dar ceva din caracterul și din conștiința ei o împiedica încă să comită o faptă atât de îndrăzneță sau cel puțin compromițătoare. Stătea acolo, străduindu-se să nu mai gândească. Se lăsa învăluită de magia momentului care, dintr-o dată, o trimise departe, în amintiri. Acest miros de iarbă brumată care te învăluie cu voalul lui de dantelă, acest cântec nostalgic în care se leagănă întreaga natură și, mai ales, această lumină care trimite, fără să țină socoteala, pietre de jad și diamante celor care vor să le primească, ea le cunoștea. Prezența astrului o însoțea atunci când, în adolescență, se ducea în orașel ca să asiste la spectacolele de teatru; atunci când, mai târziu, chinuită de insomnie, îl făcea cel mai de încredere confident al ei; atunci când, salvată de la bandiți, pe drumul de întoarcere, îi explodase inima aproape la vederea splendorii universului și la gândul că, în mijlocul acestei splendori, oamenii comiteau atâtea acte de violență... Viața secretă a unei femei, cu rarele-i momente de reverie pură, nu s-ar putea perpetua datorită lunii, figura însăși a femininului? Nu este luna locuită de zeița Chang-e, a cărei inimă iubitoare o face să strălucească noapte de noapte? Nu-și trage ea forța din propria-i slăbiciune, această smerenie făcută din gol primitiv, capabil să poarte viața în el și, o dată ce viața este acolo, să răspândească o lumină care vine de dincolo de ea și care, trecând prin ea, nu orbește și nu rănește? Astfel, în mijlocul întunericului, ea aducea

alinare. Cu ritmul său vital, legăna cântecul mării și al sângelui; domolea cu rouă febra solului și a plantelor.

În pragul porții, Lan-ying își dezvăluia în întregime spiritul, un lotus de toamnă în suprema-i înflorire. În fața extraordinarei imagini pe care circumstanțele o făceau unică, Dao-sheng rămase uimit. Sentimentul care îl cuprinsese era chiar acela pe care l-ar simți pământul la întâlnirea apei purificatoare: gratitudinea. Cu un nod în gât, făcu un pas înainte, fără să spună nimic. Orice inițiativă trebuia să vină din partea femeii, care, după o scurtă ezitare, întinse mâna dreaptă. Bărbatul i-o prinse cu a sa și spuse doar „Lan-ying!” Răspunsul femeii nu se putea auzi; numai din mișcarea buzelor se putea ghici numele lui Dao-sheng. Urmă o liniște pe care femeia o întrerupse punându-și mâna stângă pe dosul mâinii bărbatului, care, la rândul său, făcu același lucru. Iată cele patru mâini suprapuse, imprimându-și una alteia respirația armonioasă. Era ceea ce voiau să facă acum cele două ființe; era ceea ce puteau face, pentru moment. Reînnoiau ceea ce începuseră la un căpătâi de pat, eveniment a cărui amintire îi bântuia și le dădea o sete pe care nu credeau că aveau s-o domolească vreodată.

De această dată, erau în picioare, iar comuniunea dintre ei era și mai intensă. Palmele blânde și fine ca jadul se ghemuiau între palmele care aveau asprimea unui copac bătrân. Venă cu venă, fibră cu fibră, frunză cu frunză, creangă cu creangă, ceea ce simțeau în capătul degetelor, în mijlocul palmelor, le parcurgea, prin meridiane, întregul corp. Cufundați în undele ritmice care veneau dinspre ei și care îi purtau, cei doi iubiți atinseră o altă stare. Ar fi rămas acolo, la nesfârșit.

Puteau ei să facă mai mult în acea noapte cu lună plină, care, o știau, simboliza fericirea și unitatea? Fără îndoială,

Înainte de întâlnire, gândurile le fuseseră atinse de ceea ce nu poate fi formulat sau mărturisit. Fără îndoială că Dao-sheng sperase puțin, mare îndrăzneală, la o formă curajoasă de intimitate. Însă toate dorințele se risipiră în fața acelei evidențe. În starea actuală a sentimentelor lor, marcate de pudoarea milenară și dorința îndepărtată, apropierea trupurilor nu devenise încă posibilă. Pentru ei, mai urgent, mai intens decât o apropiere care le-ar da un sentiment de jenă era privirea care se oferea, în acel colț pierdut de lume, în acel scurt moment sub bolta cerească, precum darul cel mai de preț. Ea era cea care le permitea să rețină și să readucă la viață, în mod durabil și fără limite, prezența celuilalt. Pe cât de surprinzător putea să li se pară, cei doi iubiți nu putuseră niciodată să se privească, decât în grabă, de la distanță. Să se privească cu adevărat, fără grabă, fără teamă, fără nicio reținere, de aproape, din toată inima, să mângâie îndelung coroana inimii care le înflorea în privire, să mângâie cea mai mare dintre enigme, care este chipul. Prin chip îl recunoaștem și îl iubim pe celălalt, nu-i așa? Acest chip la care visaseră o viață întreagă li se oferea, în sfârșit, mai emoționant și purificat, parcă, de lumina nopții.

Chipul lui Dao-sheng era într-adevăr purificat. Nu i se mai vedea aerul puțin afectat, amestec de complezență și suficiență; îi dispăruse și acea volubilitate impusă de meserie. Rămânea doar, prin trăsăturile adâncite, ardoarea îndreptată spre femeia iubită, în întreaga ei realitate.

Chipul lui Lan-ying, la rândul său, ușurat de melancolie, nu era decât simplitate luminoasă. Câteva riduri, asortate cu câteva fire de păr argintiu, departe de a-i diminua din frumusețe, subliniau, în modul cel mai evident, conturul unui vis care rămăsese intact. Ansamblul trăsăturilor

distinctive, sprâncenele, ochii, buzele, încoronate de conturul oval, se transformă dintr-o dată într-o comoară unică, o stea printre stele. Nicidecum îndepărtată, pierdută, ci aproape de trup, de suflet. La un moment dat, cu privirea orbită, nu mai vedeau nimic. La oameni, momentul magic se traduce prin două perle suspendate care strălucesc pe un fond de satin albastru, un halou de mister.

Timpul începea să se grăbească. Oamenii adunați în curte se pregăteau să plece de la petrecere. Cineva ar fi putut intra în grădină. Da, timpul se grăbea. Dincolo de orice gest, trebuiau să lase cuvintele să vină. Chestiunile vitale trebuiau spuse – este lucrul cel mai important pe care îl poate face omul pe această lume –, iar restul avea să vină de la sine. Dao-sheng nu uitase deloc jurămintele pe care le rumegase îndelung în mintea lui: „Dincolo de stâncile dărâmate sau oceanele secate”, „Mai durabilă decât Cerul și Pământul”. În mod curios, la ora târzie din noapte la care încetează dintr-o dată cele zece mii de sunete ale naturii, frazele edificatoare, tot din pudoare, fără îndoială, nu reușeau să-i treacă de buze. Iubiții lăsară să se audă cuvintele simple, care veneau din inimă, aceleași cuvinte pe care le schimbaseră pentru prima oară în camera lui Lan-ying.

— Să-i mulțumim Cerului, în sfârșit, ne-am regăsit, spuse Dao-sheng.

— Da.

— Odată regăsiți, nu ne mai despărțim niciodată.

— Da.

Mai îndrăzneată decât prima oară, Lan-ying adăugă:

— Nu ne vom mai despărți niciodată. În această viață și chiar în cealaltă, vom fi mereu împreună.

După cum prevăzuse Lao Sun, caracterul cinic al lui Zhu al Șaselea nu putea să-i creeze decât probleme. Lao Sun îl invidia pe acest bărbat seducător care se arăta serviabil în fața stăpânilor și, pe ascuns, ducea o viață dezmățată, deși știa că nu are stofa necesară ca să-l imite. Ar îndrăzni vreodată el, țăranul, să meargă noaptea la marginea orașului și să-și piardă banii la joc, să bea până la epuizare? Ar îndrăzni el să plătească femei, să-și ofere luxul de a profita de Doamna Fu-chun însăși? Nici n-ar îndrăzni să viseze la așa ceva! Mai mult încă, a ajuns să o șantajeze pe Doamna Fu-chun; i-a cerut mari sume de bani după ce și-a pierdut și chiloții la jocul de noroc! Acesteia i s-a făcut frică; i-a întins o cursă și a reușit să-l izgonească din casă, apoi și din regiune.

Cu siguranță, Lao Sun nu era plămădit din același aluat. Așa e lumea făcută; oamenii sunt de toate soiurile. Zhu dezmățatul a avut de-a face cu femei, până nu le-a mai ținut socoteala. El, însă, n-a cunoscut niciuna. Nu a iubit decât o femeie, pe care o mai iubește încă; nenorocirea a făcut ca ea să ajungă în fundul unui bordel. Cum îi explicase și însoțitorului său: pe vremea când Shun-zi era abuzată de al Doilea Domn și vândută, el tocmai intra în serviciul familiei Zhao. A avut inima frântă. A păstrat secretul la fel de bine precum economiile, îndesate între cărămizile zidului. N-a putut niciodată să o uite. Prostituată, Shun-zi rămânea fata pură și inocentă a cărei

imagine o păstrase în suflet. Ca expert, Zhu al Șaselea îl îndemnase să se ducă să o vadă. Sosise momentul? Însoțitorul lui afemeiat, plecând, părea că-i aruncă o privire malițioasă: „Nimeni nu te supraveghează acum, prietene! Du-te!”

Ușor de zis, greu de făcut. În ziua aceea, Lao Sun ieși din casă pe ușa din spate. Îmbrăcat curat, cu o pălărie rotundă pe cap, pe care i-o dăduse al Doilea Domn cu ocazia căsătoriei cu Doamna Fu-chun, putea foarte bine să pară un negustor ambulant, numai să nu deschidă gura. Înmarmat cu curaj, se îndreptă înspre oraș, pe partea portului fluvial, ca să ajungă într-un cartier unde nu pusese piciorul niciodată. Odată ajuns acolo, se simțea ca un înotător slab, care se îndrepta, din imprudență, către o apă prea adâncă, cu teama că se va rătăci. Acest cartier al plăcerilor, plin de case de jocuri de noroc, de fumoare, de hoteluri deocheate, degaja un aer dezgustător, care îți stătea în gât. Nu era nevoie să ceară ajutorul ca să afle drumul spre bordel; murea de rușine! Lui Lao Sun îi luă ceva vreme ca să localizeze locul căutat, și asta datorită descrierii făcute de Zhu al Șaselea. Între două străzi pietonale, o străduță nu prea lungă, în mijlocul căreia se afla o clădire cu ușa vopsită în negru; deasupra ușii era agățat un felinar roșu, imens. Cu toate acestea, nu se putea apropia de acest loc în linie dreaptă. Ca să ajungă la capăt, mergea în zigzag, asemenea unui crab. Se opri mai întâi la colțul străzii pietonale, aruncă o privire către ușa neagră, străduindu-se să ia un aer distrat, de parcă ar fi trecut din întâmplare pe acolo. Din nefericire, la acea oră a după-amiezii nu era multă lume; iar hainele sale mult prea curate, pălăria sa prea nouă făceau ca disimularea să nu fie prea ușoară. Se îndepărtă și reveni atunci când un bărbat intră pe străduță, împinse ușa și se strecură înăuntru, cu

ușurința unei pisici. Se hotărî. În fața ușii, auzea vocile ascuțite amestecate cu râsete ale femeilor. Picioarele începură să-i tremure; nu mai avea decât curajul să-și continue drumul și ajunse la colțul celeilalte străzi pietonale. Acolo își recăpătă suflul și începu să se mustre, rușinat de rușinea lui. „Ce, doar nu vin pentru treaba aia murdară! Vreau s-o văd pe Shun-zi, asta-i tot.” Astfel încurajat, reluă asaltul. De data aceasta, avea să meargă până la capăt. Cu atât mai mult cu cât situația era în avantajul lui: nu trebuia să împingă ușa neagră, era întredeschisă. O femeie de o anumită vârstă scoase capul ca să vadă ce se întâmpla afară. Fața-i de matroană, cu trăsături grosolane, se topi într-un zâmbet dulce ca mierea: „Intrați, dragă domnule. Intrați, vă rog.” În loc de răspuns, Lao Sun mormăi de două ori „hm, hm”, își scoase pălăria și, cu capul plecat, trecu pragul. „Este prima dată, domnule?” Vocea femeii se străduia să fie amabilă și liniștitoare.

În încăperea mare, care era folosită pe post de salon și de bar în același timp, matroana îi vorbi din nou:

— Aici, toți clienții își găsesc ceva care să li se potrivească. Avem unele care sunt superbe. Nici celelalte nu sunt prea rele, dumneavoastră trebuie să alegeți.

— Superbe sau nuprea rele, mi-e totuna. Vreau s-o văd pe Shun-zi!

Accentul puternic al lui Lao Sun îi trăda originile de țăran.

— A, Shun-zi. Deci, domnul o cunoaște?

— Au trecut ani buni...

— O voi chema îndată. O să vă servească așa cum se cuvine, se pricepe!

Aceste cuvinte îl făcură pe Lao Sun să roșească până în vârful urechilor. În timp ce femeia lipsea, în loc să se așeze,

aşa cum fusese poftit, stătea ca prostul în mijlocul încăperii, frecându-şi pălăria. Se aştepta să aibă un şoc, iar acesta fu şi mai puternic decât crezuse. Iat-o în pragul uşii, îmbrăcată într-o rochie exagerat de înflorată. În comparaţie cu rochia, faţa uşor buhăită îi era mânjită în exces. Părul pomădat îi strălucea; nu mai avea bretonul, care, odinioară, dădea chipului ei un aer de cochetărie tinerească. Lao Sun se străduia să o regăsească în femeia din faţa lui pe acea Shun-zi de altădată. Aproape reuşi în momentul în care aceasta, cu privirea tristă, îi zâmbi uimită:

— Tu eşti, Lao Sun!

— Da. Aveam treabă astăzi prin oraş. Am venit să dau un semn de viaţă.

— V-aţi ostenit să veniţi până aici, profitaţi ca să petreceţi un moment plăcut!

Matroana avea mereu de spus câte un cuvânt în plus. Lao Sun era lipsit de experienţă, dar era suficient de subtil încât să înţeleagă sensul. Ajutat de o tresărire de demnitate, juca rolul celui care nu se lăsa impresionat. Întrebă de preţ; cu mâna care-i tremura imperceptibil, scoase din săculeţ monedele pe care le numărase şi renumărase cu grijă în ajun.

Urmărit de Shun-zi, intră într-o cameră unde totul îl deranja. Mobila agresivă, patul provocator şi acest roşu vulgar şi murdar peste tot, zidurile, pătura, paravanul. Numai platoul cu lacul crăpat pe care erau aşezate ceştile şi ceainicul nu era pătat cu această culoare învechită, care amintea de carnea îmbibată cu vin a clienţilor şi de sângele ascuns al prostituatelor. Un detaliu îi alină sufletul lui Lao Sun: brăţara din imitaţie de jad, verde-deschis, pe care Shun-zi o mai purta încă la mână, un obiect ieftin pe care i-l vânduse un negustor ambulant, în faţa casei. Lao Sun îşi

amintea pentru ca fusese de față; tocmai se angaja la familia Zhao.

Camera era sufocantă. Shun-zi își ajută „clientul” să-și scoată haina. Apoi, cu naturalețe, își apropie mâinile de cordonul din pânză al acestuia, spunând:

— Lao Sun, deci ai avut chef să vii pe aici?

— De ce-mi atingi cordonul?

— Ți-l deznod, altfel cum facem?

— Ce să facem?

— Bună întrebare. Ai venit, ai plătit, asta trebuie să fie, nu-i așa?

— Nu acum. Avem timp.

— Știi, aici nu prea putem să tragem de timp.

— Nu pentru asta am venit astăzi.

— Ce vrei să spui?

— Ce vreau să spun? Ei bine, vreau să te răscumpăr.

— Să mă răscumperi? Spui așa, ca idee. Ți trebuie o avere.

— O avere? O am. Am făcut economii, să știi. De cât e nevoie?

— Cel puțin câteva sute de uncii de argint.

— Da, e o sumă mare. Mai avem nevoie de ceva timp.

Lao Sun se străduia să rămână încrezător, deși inima îi fu dintr-o dată golită de jumătate din încrederea pe care o avusese.

— Vreau să găsesc o cale, crede-mă.

Nu vedea ce cale ar fi putut găsi. Cu toate că, cu dinții înțeleștați, luase deja o decizie.

În camera aceea de o urâtenie care îi dădea fiori, și mai mulți fiori îi dădea chipul lui Shun-zi, care, colorat de o emoție subită, fu animat de un suflet îngropat de atâta vreme. Ochii îi străluceau deja cu acea lumină transparentă care știuse să-l încânte sub acoperișul

familiei Zhao. Proverbul se adevărește: un lotus crește în noroiul unui iaz, dar niciun noroi nu poate murdări petalele pure ca jadul.

— Nu știam că pe lume sunt oameni fideli și buni ca tine, suspină Shun-zi. Dacă îți voi aparține, voi petrece trei vieți slujindu-te!

— O singură viață, și ar fi foarte bine; nu cer mai mult. O să te scot din infernul ăsta. Spui că sunt fidel, ei bine, sunt. Nu sunt din același soi cu Zhu al Șaselea! O să te scot de aici, ai să vezi.

Femeia plângea mai tare; ochii îi deveniseră niște diguri sparte. După ce umezi două sau trei batiste, din curiozitate sau ca să schimbe subiectul, întrebă:

— Ce mai face Zhu al Șaselea?

— El? Tocmai a fost dat afară de la familia Zhao.

— E adevărat? Și el a fost dat afară?

— Da, și el, dar din alte motive. Are tupeu; imaginează-ți că s-a încurcat cu Doamna Fu-chun!

— E incredibil. Se poate întâmpla orice în familia Zhao! Și apoi?

— Apoi? S-a întâmplat ceea ce trebuia să se întâmple: a fost dat afară... De fapt, ar fi putut continua fără ca cineva să afle. Dar Zhu al Șaselea nu poate să-și vadă de treabă. Știi, deși pare de treabă, e plin de vicii. Pe lângă faptul că umblă după femei, mai și bea. Și îi plac la nebunie jocurile de noroc. Cum tocmai pierduse totul, a început să o șantajeze pe Doamna Fu-chun pentru bani. Atunci, lucrurile s-au petrecut așa cum trebuia, Doamna Fu-chun i-a întins o cursă; el a căzut din plin în ea.

— Nu mai spune! Ce cursă?

— Înainte de toate trebuie să știi că, de când e paralizat, al Doilea Domn e mai irascibil ca niciodată și doarme des singur. Doamna Fu-chun are o cameră alături.

Uneori, când nici ea însăși nu se simte bine sau copiii sunt bolnavi, Doamna Fu-chun se duce pur și simplu să se culce în camera copiilor. În asemenea situații, vine să doarmă în camera ei bătrâna Jiao-ma; astfel, dacă al Doilea Domn o cheamă de urgență, poate să se ducă repede la el. Ghicești cum a putut Doamna Fu-chun să-i întindă cursa?

— Nu prea.

— Ei bine, într-o seară, i-a dat întâlnire bărbatului; de fapt, în patul ei era culcată Jiao-ma. Îți imaginezi. Acest șmecher de Zhu al Șaselea, nu atât de șmecher, se pare, s-a strecurat în cameră ca un pește în acvariu, a mers tiptil până la pat. De la prima atingere, a înțeles că ceva nu era în regulă. În locul unui corp neted și dolofan, avea de-a face cu o masă mai aspră, mai grea. Cu toate astea, continua să pipăie, mecanic. Dar iată că auzi vocea răgușită a lui Jiao-ma care țipa: Ce e? Hoțul, hoțul!... Imediat, Doamna Fu-chun intră în cameră. A, tu erai, Zhu al Șaselea? Ai venit să-mi furi bijuteriile! Năucit, el încerca să nege: Dar, este... N-a putut continua. Doamna Fu-chun îi spuse cu asprime: Atenție! E foarte grav să calomniezi o femeie de familie bună. O să fii trimis la muncă forțată, la graniță! Bietul Zhu al Șaselea era suficient de isteț ca să știe că a fi trimis la graniță însemna, practic, moartea. Fără să o mai țină pe-a lui, recunoscă că venise ca să fure bijuteriile. Al Doilea Domn, care nu și-a dat seama de nimic, l-a trimis la *ya-men*, ca de obicei. Așa-zisul hoț s-a ales cu o lună de închisoare și o bătaie. A plecat să caute de lucru în altă parte.

— A scăpat ieftin, asta e sigur. Zhu al Șaselea a căutat-o cu lumânarea. Cu toate că, în astfel de situații, cei care au de pierdut sunt săracii Bogații fac tot ce-i taie capul!

Replica lui Shun-zi îi aminti lui Lao Sun de nedreptatea incalificabilă pe care ea o suportase. Reveni la motivul vizitei:

— Da, au fost comise prea multe păcate în familia Zhao. N-o să rămân prea mult acolo. Așteaptă-mă!

17

Iernii îi urmă o primăvară timpurie care, fără ocolișuri, și-a intrat în drepturi. În curând, avea să sosească cea de-a treia lună. În orașel, precum și la țară, aerul plin de puful luat de vânt de pe crengile sălciilor mângâia prunii și liliicii înfloriți. Solicitat în permanență să speculeze pe baza datelor clienților, Dao-sheng nu putea uita că intra în cel de-al treilea an al noii sale vieți. Se lăsa dus de trecerea zilelor. Era prea devreme? Era prea încet? Acest gen de întrebări nu-și mai găseau locul în modul în care calcula el timpul. Viața lui căpătase un nou ritm, slujind un țel care îl depășea. Cu câteva excepții – fie că Lan-ying, obosită, nu mai putea să se ocupe de pomeni, fie că el însuși, ocupat cu un client sau un pacient, fusese împiedicat să se ducă la ea –, trăia în fiecare zi în așteptarea prezenței care devenise rațiunea existenței sale. O așteptare care nu cunoștea nici termen, nici plictiseală, fiecare revedere aducea un nou motiv de bucurie, dar și de tristețe, provocată de scurtimea mută a întâlnirii. În el conviețuiau sentimentul dorinței reprimată și cel al unei absențe. Cum să nege că, în adâncul sufletului, era bântuit de o ardoare amplificată

de natura luxuriantă și de speranța la ceva mai mult? Nevoia de a intra mai în profunzime în viața lui Lan-ying făcu să se nască în el o dorință confuză pe care o știa nedemnă: ar fi vrut ca ea să se prefacă bolnavă, pentru a se bucura de mai multe momente împreună. Era conștient că, datorită caracterului ei, Lan-ying nu se va coborî la așa ceva. Totul îl făcea să creadă că, în mintea femeii, făcuseră tot ceea ce putuseră să facă, în noaptea cu lună plină.

Lan-ying avea viziunea și perspectiva ei. Trebuia să știe să le respecte. La gândul acesta, bărbatul își regăsi liniștea. Era conștient de transformarea care avusese loc în ființa lui. Simțea, grefată la rădăcina ființei lui, o altă ființă care își dorea să se dezvolte, la fel de irezistibil precum un pin fără vârstă, care, străpungând stânca, își înalță tulpina, inel cu inel. Această altă ființă era tot el? Se ghida ea după aceeași lege? Nu știa și nu putea să constate decât un fapt exterior, care tocmai îi confirmase această cunoaștere pe care o avea despre el. Însuși între clienții pe care îi consulta, mulți nu se mai mulțumeau cu o simplă predicție; îi puneau întrebări despre modul în care trebuiau să trăiască. Ca și cum nu ar mai fi văzut în el bărbatul „care trece peste munți și mări” ci o ființă pătrunsă de virtute, de înțelepciune. Era un rol pe care nu-și imaginase, și nici nu dorise vreodată să-l joace. Nu vedea în el însuși decât o ființă rămasă fără apărare, într-o căutare continuă, condus spre un destin care, până atunci, îl depășise.

În preajma sărbătorii *Qing-ming*, cerul, generos, trimise o ploaie abundentă, așa cum își doriseră țăranii. Culturile de orez terasate, reflectând norii trecători, aveau o sclipire de smarald. Cu sosirea verii, speranța unei bune recolte se transformă aproape într-o certitudine. Mereu gata de încurajare, inima oamenilor se hrănea cu dorința

de recunoștință și de sărbătoare. Era de prevăzut că sărbătoarea *Duan-wu* sau a Dublului Cinci avea să fie una mai înflăcărată decât de obicei în acea perioadă, în care anul ajungea la punctul culminant, ea simboliza mișcarea ascendentă prin care oamenii încercau să facă să triumfe viața, în acea zi în care se comemora moartea, atât de simbolică și ea, a poetului Qu Yuan, în urmă cu peste două mii de ani.

Cu o lună mai devreme, oamenii începeau deja să pregătească mâncărurile și bunătățile, în special plăcințelele din orez umplute, sărate sau dulci, învelite în frunze subțiri de stuf. Gătite la abur, ele răspândeau mirosul parfumat al pământului original, trezind în toți dorința bucuriei colective. În ziua respectivă, toate casele erau împodobite cu frunze mari de pelin, toate aveau agățate la intrare afișul roșu cu maxima scrisă sau pictată într-o imagine. Toate altarele de la marginea drumului ofereau sacrificii zeului Casei și celui al Pământului. Marile temple erau năpădite de mii de credincioși sau de vizitatori ocazionali.

În ziua aceea, la fel ca în zilele trecute, Lan-ying nu împărțea de mâncare. Cum toate casele ofereau ospitalitate, oamenii puteau primi oriunde de mâncare. După-amiaza devreme, însoțită de Xiao-fang, cu care împărțea scaunul, și urmate de Gan-er care mergea în spatele lor, se duse la templu ca să ardă tămâie, după care merse la poarta de vest a capitalei provinciei și, de acolo, la podul cel mare de peste râu. Acolo avea să aibă loc întrecerea bărcilor-dragon. De-a lungul drumului, avansară lent și anevoios, atât de deasă era mulțimea care curgea în râuri neîntrerupte. În sfârșit, aproape de pod, pe un teren mai înalt, rezervat publicului feminin, scaunul fu lăsat jos, alături de altele. În vale, bărbații și copiii se

îmbulzeau la marginea râului. Pe toată lungimea podului, spectatorii prezenți deja la fața locului formau un bloc atât de compact, încât nimeni nu putea trece. Se mai mișcau doar capetele, dintre care multe purtau pălării de paie. Văzută de departe, mulțimea îți lăsa impresia halucinantă a unui dragon culcat la pământ, cu solzii mișcați de vânt. La mijlocul podului, la una dintre bolți, era atârnat un balon mare din satin roșu, care strălucea în lumina soarelui. Era destinat câștigătorului. Podul era folosit pe post de linie de sosire pentru cursă. În josul apei, destul de departe, acolo unde râul începea să formeze un cot, se puteau zări patru bărci-dragon care purtau steaguri de toate culorile. Așteptând cu răbdare să înceapă întrecerea, oamenii se salutau, își făceau semne, strigau, râdeau. Zarva de care era cuprinsă zona întinsă a spectacolului nu era oprită, din când în când, decât de zgomotele petardelor, care, explodând cu bucurie, își trimiteau în aer boarea de pulbere arsă. Atmosfera sărbătorii era din ce în ce mai intensă și se amplifică.

Cum întrecerea pentru care se făceau pregătiri febrile nu dădea semne că va începe, mulțimea, adunată de-a lungul malului, putea să privească nestingherită, nu departe de capul podului, la zona supraînălțată, transformată pentru acea ocazie într-un loc magic. Rochiile pe care le purtau femeile, subțiri în acel anotimp, combinate cu umbrelele care se deschideau ori de câte ori soarele străpungea norii, formau un miracol de culori și de forme. Și miracolul miracolelor, atâtea chipuri de femei laolaltă, atât de radioase, oferite atât de îndelung! O asemenea adunare, ca un adevărat cer plin de stele, constituia un punct de atracție pentru bărbați, sărmani privitori dureros de avizi și, cu toate acestea, eterni disprețuitori ai femeilor. Fără să facă excepție, Dao-sheng,

care stătea la marginea râului, își îndreptă privirea înspre acel pol al atracției. Cu mâna streășină la ochi, privea, distrat la început, apoi cu insistență. Dintr-o dată, un fulger de satisfacție îi străpunse inima. Distingea, lângă rochia mov, o rochie albastru-deschis. Prezența era evidentă: Xiao-fang și Lan-ying! Ridică brațul ca să le facă semn, nu fără să-și dea seama de inutilitatea efortului său.

Asemenea orășenilor și țăranilor care se aflau în jurul lui, purta o bluză scurtă din pânză albă, greu de reperat de acolo, de sus. Cu atât mai mult cu cât mulțimea începea să se agite. Apropierea spectacolului încingea spiritele. La marginea râului, tinerii se certau, se îmbulzeau. În mijlocul lor, îi zări pe Gan-er și pe copiii familiei Zhao. Îi cunoștea, pentru că îi văzuse când mergeau la școală, nu departe de templu. Înaintă până la ei și i se adresă lui Gan-er. Prin el, află că Doamna Fu-chun și Jiao-ma erau și ele acolo. În casă nu mai rămăseseră decât paznicii, precum și cel de-al Doilea Domn. Bolnav, era obligat să stea la pat.

Întrecerea începu, anunțată de lovituri puternice de gong. Două bărci, ale căror părți din față reprezentau un cap de dragon înălțat cu mândrie și care scuipa aur, părăsiră linia de plecare. Cu o viteză din ce în ce mai mare, cu steagurile în vânt, urcau râul împotriva curentului. Înaintarea lor era marcată de zgomotul asurzitor al tobelor și de găfâielile neîntrerupte ale vâsleșilor: „Hang-yo, hang-yo!...” În picioare, în spatele capului de dragon, cu creștetul acoperit cu o eșarfă roșie, conducătorul îi îndemna pe vâsleși. Cu piepturile goale, mânjiți cu desene închipuind solzi, aceștia nu uitau că sunt descendenții Dragonului în acea zi excepțională, se descopereau ei înșiși ca fiind dragoni. Cuprinși de emoția momentului, fiecare dădea tot ce putea, se chinuia să depășească efortul care îi

tăia respirația și contribuia la declanșarea, între valuri și nori, a marelui ritm original.

Dao-sheng, care era acolo în calitate de simplu spectator, se lăsă și el cuprins de fiorul din jurul lui. Vechi amintiri îi reveneau puternic în minte, îi făceau sângele să clocotească. Se vedea din nou pe digurile sparte, între ceilalți condamnați, care încercau să-l împingă. Piepturile lor goale formau o piedică inutilă împotriva asaltului râului, mai feroce ca niște bestii dezlănțuite. Câți nu au fost cei care, neștiind să înoate, fuseseră luați ca niște fetuși cu lopata! Mulți dintre acei vâslași erau în situația de a nu ști să înoate! Acei descendenți ai Dragonului, transformați de multă vreme în lucrători ai pământului, nu mai erau capabili să inventeze jocuri fantastice. Destinul lor, însă, depindea de elementul apă. Nu trăiau ei tot anul în așteptarea lichidului prețios, care se juca cu ei de-a viața și de-a moartea? În cantitate suficientă, apa le asigura fericirea. Insuficientă sau în exces, provoca uscăciunea sau inundațiile. Devenise o divinitate capricioasă, pe care omul o venera cu iubire și cu teamă. Acea sărbătoare, chiar și acea întrecere erau mărturie. Faptul că, la origine, această sărbătoare a fost instituită la moartea poetului Qu Yuan pe fluviul Milo denotă sensul deplin pe care oamenii i-l atribuie. Qu Yuan, primul poet cunoscut al Chinei, servitor loial al regatului, cunoscuse rușinea din cauza suveranului său corupt. În exil, devenise poetul pământului său natal. Lungile lui cântece de lamentare, transformate într-o implorare a divinității, erau cunoscute de tot poporul. Aruncându-se în râul Milo, desăvârșise gestul de sacrificiu care reface, prin apă, alianța Pământului cu Cerul.

Poetul simboliza venerația oamenilor față de Calea cea dreaptă. Celebrându-i memoria, se celebra și triumful vieții. Nu e de mirare că, mâncând plăcinte de orez și pește

proaspăt – destinați inițial a fi aruncați în apă, pentru a momi monștrii marini și a scuti de suferință trupul poetului sacrificat –, oamenii își regăseau puterea și încrederea. Acei țărani umili care, de obicei, sub presiunea guvernanților și pentru necesitățile muncii câmpului își plecau capetele, acolo își regăseau demnitatea. Mușchii lor, încordați, străluceau de apă și de lumină. De parcă vâslind, respirând cu putere și dându-și sufletul, aruncaseră toate lanțurile peste bord și de parcă, pe durata unei după-amieze, spirite omenești și divine deopotrivă, atingeau un soi de suveranitate extatică. Fii ai Dragonului, ei nu trebuie deloc disprețuiți! Dacă sus-pușii din această lume de jos își trădează mandatul primit din Cer, ei se vor revolta. Visul lor era viața armonioasă; și revolta le era la îndemână. Gândindu-se la toate acestea, Dao-sheng se gândea și la el însuși. Aceste întrebări și aceste reflecții care îi reveniseră în minte de atâtea ori îl bântuiau încă o dată. Nu fusese el însuși un rebel? După evadare, o scurtă perioadă se scăldase în ape tulburi, apoi, o perioadă îndelungată, trăise la călugării taoiști, fără să reușească să se supună disciplinei lor. Urmase o perioadă de peregrinări, în care, în ciuda practicării unei meserii, fusese mânat de căutarea unor alte meleaguri. Și, în sfârșit, căutarea lui și-a atins finalitatea, a devenit o disciplină, aceea a iubirii, care venea dinlăuntrul său, din inimă. Probabil că acolo încă se mai afla acel rebel, pentru că el, precum și femeia iubită, nu se supuseseră niciodată ordinii instituite, nu făceau nimic în respectul normelor comune.

Femeia era acolo, cu rochia albastră profilată pe albastrul cerului. Atât de aproape, că mai avea puțin și o putea atinge și, cu toate acestea, departe, de parcă ar fi fost absorbită de bolta cerească. Astfel, căutarea nu avea să ia

sfârșit, iar focul trebuia să ardă fără încetare. Iată adevărul, adevărul lor. În ziua aceea de sărbătoare, sub cerul arzător, era fericit să fie acolo, fără să simtă niciun fel de dezamăgire. Cine știe, poate ea îl vedea, de la înălțime. Nu încăpea, totuși, niciun fel de îndoială că și ea se gândea la el. Nu era de ajuns? Sub cerul arzător, ceva se întâmpla pe pământ: două inimi se regăsiseră. Oricât de anonime ar fi fost ele, acele două inimi băteau în ritmul unui cântec și mai amețitor decât cel al mulțimii în delir. Atunci Dao-sheng își uni strigătul de exaltare cu al celorlalți. Profita ca să strige cât îl ținea gura și simțea o stare extraordinară de eliberare. Acele murmure nesfârșite, spuse încet, îi slăbiseră trupul, fără îndoială. Tot mai exaltat, ridică brațele către cer și repetă numele lui Lan-ying, fără să surprindă pe nimeni. Pentru că, în acel moment, vacarmul atinsese punctul culminant. Una dintre bărci, depășind-o pe cealaltă, înainta către arcada podului.

Conducătorul cu eșarfă roșie se înalță din tot trupul, iar mâna sa întinsă atinse, în sfârșit, balonul atârnat. Fără ca bătăile tobelor să se oprească, cele două bărci treceau deja de pod și ajungeau, în susul apei, la debarcaderul pregătit să le primească. În aplauzele spectatorilor, vâslașii aruncau plăcinte de orez, pești și languste în coșulețe de paie, care se împrăstiau pe suprafața apei. Agitația nu se domoli deloc: era așteptată a doua întrecere, în care alte două bărci intrau în competiție. Începea deja. Aceleași lovituri de gong, aceleași bătăi de tobe, aceleași eforturi din partea vâslașilor, transformate repede în încrâncenare. Bărbații nu încetează niciodată să simuleze o luptă plină de imprevizibil; este modalitatea prin care se descarcă de spaimă.

După cea de-a doua întrecere, învingătorii coborâră râul până la linia de pornire. Se pregăteau de finală.

În așteptare, petardele explodară din nou în ghirlande făcând aerul să pară incandescent. Peștii și langustele în coșulețe de paie galben-auriu împodobeau toată suprafața râului. Unele dintre ele, respinse de curent, ajungeau la mal; iar copiii se duceau repede în apă să le adune. Atunci avu loc unul dintre acele incidente inevitabile oricărei sărbători.

În îmbulzeală, un tânăr mic de înălțime fu împins cu forță, tras departe, cu fundul în sus și cu capul în apă, ceea ce provocă râsetele spectatorilor. Însă imediat după aceea, nu i se mai văzură picioarele. Câțiva oameni începură să strige: „Nenorocire, se îneacă!” Cu toate acestea, nimeni nu făcea nimic; se pare că nimeni nu știa să înoate. Dao-sheng, care se pregătea să-și scoată cămașa, privi din reflex să vadă dacă Gan-er era acolo. Nevăzându-l, avu timp să-și spună: „Cu siguranță, amărâtul ăsta el trebuie să fie!” Iată-l cum se și aruncă în râu, scufundându-se. Într-adevăr, la câțiva pași de mal, fundul apei cobora brusc și picioarele nu mai atingeau pământul. Sub presiunea curentului rece, corpul îi intră într-o tensiune extremă. Căută cu mâinile, dar nu găsi nimic „O fi ajuns deja mai departe? Numai să-l mai pot ajunge din urmă!” Da, avea de salvat o viață. Totul atârna de un fir de ață. Cu o mișcare corectă, putea fi readus la viață; cu o greșală, putea fi pierdut pentru totdeauna. Dintr-o mișcare a picioarelor, împinse în sensul curentului și, de data aceasta, atinse corpul care încă se mai zbătea. Îl luă cu ambele brațe, îl aduse la mal, apoi îl scoase repede din apă. Toată greutatea celor două corpuri ude îi dădea amețeli. Fără să-și tragă sufletul, se aplecă și apucă picioarele adolescentului. Ridicându-se, îi țină corpul cu picioarele în sus. Preț de o clipă care păru o eternitate, se văzu apa ieșind din gura deschisă, devenită rigidă, care trimitea cu gândul la un pește mort, și se auzi

un strigăt ascuțit, emoționant, acela al unui nou-născut, care tocmai fusese adus în lumea celor vii..

Multe femei se îmbulziră, ușurate să vadă că nu era vorba de copilul lor. Se formă un cerc, în jurul lui Gan-er și al lui Dao-sheng, erou involuntar, destul de rușinat din cauza pantalonilor uzi și a pieptului gol, pe care se scurgeau picăturile de apă. Unii îi întindeau prosoape sau cârpe. Le văzu pe Lan-ying și Xiao-fang venind către el. În timp ce aceasta din urmă îi scotea sacoul plin de apă lui Gan-er și îl ștergea la gură cu o batistă mare, Lan-ying i-o dădu pe a sa. Simțea mireasma unui parfum ușor. Cine putea cunoaște acel parfum mai bine decât el? Nu fusese el în posesia unei alte batiste, mirosită și mângâiată de atâtea ori, batistă pe care, în cele din urmă, o pierduse, în apă, desigur, atunci când evadase? Ce senzație efemeră! În fața mulțimii, nu îndrăznea să prelungească momentul, îi înapoie batista lui Lan-ying și primi mulțumirile pline de emoție, pe care toată lumea le aproba dând hotărât din cap și felicitându-l. I se aduse bluza pe care o îmbracă cu un gest automat. În acel moment, gongul anunța victoria finală.

Ieși din mulțime, se retrase în spatele malului, ca să-și lase pantalonii să se usuce în soare și vânt. Îi vedea, din spate, pe cele două femei și pe băiat cum se îndreptau cu pas iute către zona supraînălțată. Un suflu carnal îi străbătu trupul, acest trup capabil să salveze o viață, capabil să mai vibreze încă, în ciuda pierderii vitalității de altădată.

Ceea ce auzise Dao-sheng din întâmplare cu ocazia sărbătorii *Duan-wu* își primi confirmarea în luna următoare: al Doilea Domn era foarte bolnav. De ce se îmbolnăvește cineva într-un moment anume? Există cauze exterioare, pe care, în general, el avea mijloacele necesare să le constate.

Mai greu de pătruns erau cauzele interne, adesea inconștiente, deci imposibil de găsit. Era o evidență faptul că al Doilea Domn suportase consecințele paraliziei. Altcineva, cu o fire mai liniștită, s-ar fi putut acomoda și trăi astfel încă multă vreme. Bărbatul obișnuit să-și exercite puterea asupra a tot ce se afla în preajma lui și care găsea plăcere în această dominație era, fără îndoială, ros de multă vreme de un fel de furie. Această furie accentua incapacitatea cu care fusese lovit, îi răpea posibilitatea de a se bucura de micile plăceri, precum cele pe care i le oferea Doamna Fu-chun. Nu era atât de prost încât să nu simtă atitudinea forțată și falsă a concubinei sale, știind, în același timp, că nu-i stătea în putere să amelioreze lucrurile; era atât de dependent de ea! Dacă ar fi acceptat să fie dus de val, fără să aibă prea multe pretenții, viața ar fi putut continua în felul acesta, în mare parte liniștită. Cu puțină durere uneori, alteori cu un ușor disconfort, însă fără nimic fatal. Dar asta fără a lua în calcul acel eveniment neașteptat: metamorfoza Doamnei Ying care îl orbise, pur și simplu, iar apoi îl doborâse. Cum se făcea că femeia aceea ofilită de supărări, uscată în devoțiune, era din nou atât de înfloritoare, atât de apetisantă? Care era cauza acestei carnații reîntinerite dintr-o dată? Chiar dacă nu exista o asemenea cauză – femeile au unele stări pe care mai bine ar fi să renunțăm să

le explicăm –, faptul însuși era de neacceptat. Da, această femeie, pe care aproape o repudiasse, își permitea să fie fericită în colțul ei, în timp ce el, stăpânul, se afunda în chinuri, pe zi ce trecea. Statura ei superbă, acolo, în mijlocul florilor, era o permanentă provocare la adresa bărbatului. Aceasta îl făcea să țină aprins în el un foc rău, care îl consuma lent. Iată adevărul: poți deveni nefericit pentru că ești invidios pe fericirea altcuiva, fie ea și fictivă. Mai ales dacă acea fericire ți-ar putea aparține. Doamna Ying, oricât de „repudiată” ar fi fost ea, rămânea totuși o soție. Prin ce aberație se ajunsese la acea situație umilitoare, în care neputința, stângăcia, complexul conspirau să facă imposibilă o simplă tăvăleală? De la întâlnirea ratată, în care Doamna Ying îi scăpase, al Doilea Domn era ros de furie. Pregătea o a doua tentativă, fără să știe prea bine cum să procedeze ca să-și potolească dorința. Cu cât se gândea mai mult la ea, cu atât lăcomia i se trezea, se exacerba. De ca și cum, din întregul infinit, numai obiectul acela, cu toate tentațiile sale (ah! părul acela, umerii, brațele, pieptul, fesele...), îl putea satisface, în timp ce, pe vremuri, acel obiect insipid îl plictisea, ca să nu spunem că îl dezgusta. Aceasta este puterea imaginației la bărbați; al Doilea Domn era atât de frământat, până în rărunchi, încât se îmbolnăvise din cauza asta.

Toate frământările celui de-al Doilea Domn erau ignorate, desigur, de Dao-sheng. Bineînțeles, nu trebuia să fii ghicitor ca să-ți dai seama că bărbatul violent, care își suporta cu greu paralizia, se îndrepta, inevitabil, către pierzanie, mai devreme sau mai târziu. Se gândise că avea să se întâmple atât de devreme? Cu siguranță nu. Și nici la consecințele acestei boli.

Pe moment, cel de-al Doilea Domn făcu să domnească în casă voința sa arbitrară. Mai tot timpul irascibil, scos din

sărite din cauza unui da sau nu, impunea o liniște absolută, interzicând orice activitate pe care o considera deranjantă sau inutilă: copiii nu mai aveau voie să se joace în grădină, Fu-chun și Jiao-ma nu mai puteau să se ducă în vizită la vecini sau să stea prea mult de vorbă cu vânzătorii ambulanți, Doamna Ying trebuia să oprească distribuirea mâncării la prânz etc. Lao Sun, singurul servitor rămas după plecarea lui Zhu al Șaselea, nu era nici el scutit. Trebuia să fie prezent în permanență pentru vreun drum care trebuia făcut de urgență sau pentru a-l aduce pe medicul chemat uneori în plină noapte, cu ajutorul paznicilor.

Dintr-o dată, Lan-ying fu privată de libertatea de a ieși din casă. Nu era de conceput ca o doamnă „de familie bună” să meargă pe stradă, pe jos. Numai cu ajutorul lui Lao Sun putu să se ducă la templu, în cea de-a șasea lună, de două sau de trei ori. Ca un bun servitor, cunoștea nevoia stăpânei sale de a se ruga acolo și de a arde tămâie. Cu complicitatea unuia dintre paznici, profită de ora siestei ca să o ducă cu scaunul în oraș. Cu destulă băgare de seamă, așteptă atât cât fu nevoie pentru îndeplinirea ritualurilor; iar întoarcerea se petrecu într-un mod la fel de grijuliu ca și la dus. Repeziciunea cu care Lan-ying apărea și dispărea îl tulbura profund pe Dao-sheng. Tocmai în virtutea acestei tulburări, emoția ivită cu ocazia fiecărei întâlniri era și mai vie. Impregnată cu o melancolie amestecată cu sobrietate, figura femeii o evoca cu adevărat pe cea a lui Guan-yin. Totuși, pe lângă compasiunea umilă și naturală de care era stăpânită, ceva foarte grăitor emana din persoana sa. Lui Dao-sheng nu îi luă mult timp să-și dea seama că acest lucru era legat de un detaliu: părul. În locul pieptănăturii obișnuite, ea își ridicase părul, în așa fel încât cocul, prins cu un ac subțire, era în vârful capului,

conferind feței o expresie extrem de atrăgătoare. „Departe de a se lăsa învinsă, în ea există dorința de a vorbi, și asta, prin corpul său", se gândea el, consolată. Se gândea, de asemenea, că nu se acordă niciodată suficientă atenție la ceea ce fac femeile pentru aspectul lor. Oamenii se mulțumesc să privească rezultatul, fără să știe că el presupune o serie întreagă de gesturi impregnate de sentimente; de pildă, modul grațios în care își ridică brațele ca să se pieptene sau ca să-și lege cocul cu degetele pe cât de abile, pe atât de delicate... În lumina schimbătoare a acestui mijloc de an, uneori limpede precum albastrul cerului, alteori umbrită de un reflex de jasp, prezența lui Lan-ying îl surprindea pe Dao-sheng prin aspectul său proaspăt, de parcă o vedea de fiecare dată pentru prima oară. Îl emoționa, asemenea unui dar unic. Începu să regrete că nu știuse, timp de doi ani de zile, să o privească cu intensitatea dorită, sigur de faptul că avea să o vadă în fiecare zi, că starea lucrurilor nu avea să se schimbe. De această dată, să contemple însemna să comunice, să desăvârșească frumusețea. Acum știa că frumusețea nu era numai această formă exterioară, fixată o dată pentru totdeauna, care putea fi așezată pe o etajeră, după bunul plac, ca o statueta. Adevărata frumusețe era elanul însuși către frumusețe, izvor vizibil și în egală măsură invizibil, țâșnind în fiecare secundă din adâncul ființelor prezente. Pentru că frumusețea înseamnă întâlnire, mereu neașteptată, întotdeauna nesperată, și numai privirea atentă îi poate conferi surprindere, minunare, emoție, care nu sunt niciodată la fel.

Frumusețea este fragilă, iar Dao-sheng știa lucrul acesta, îl aflase pe propria piele. Ea se manifestă pe durata unei secunde. La cea mai mică neglijență, dispare. Și atâtea elemente exterioare, brutale, crude, care vin să o sufoc.

Ce se întâmplă când nu mai suntem „în prezență”? Rezistă frumusețea atâta vreme cât nu ne mai putem vedea? Și ce se întâmplă cu iubirea care îi este atât de aproape și atât de legată de ea? La fel ca frumusețea, iubirea este întâlnire. Ce s-ar întâmpla dacă iubirea ar fi privată de prezență? Dao-sheng se întreba în fața necunoscutului pe care îl suscita boala celui de-al Doilea Domn. Această boală avea să dureze? Bolnavul își va menține interdicțiile până la sfârșit? Dacă i se întâmplă ceva, va fi mai ușor s-o întâlnească pe Lan-ying? Sau, dimpotrivă, mai greu, din cauza văduviei și a gurii lumii? Dao-sheng își dorea să se poată sprijini pe idei solide. Cuprins de o pasiune reală, dar al cărei mister îl depășea fără încetare, cântărea încă o dată gradul în care suntem aduși la viață în funcție de credința pe care o purtăm în noi, o credință născută din intuiție sau din experiență. Fără această credință, am fi zdrobiți, am fi disperați. Dacă exista o legătură „mai durabilă decât Cerul și Pământul”, aceasta se datora faptului că el credea în ea și că și Lan-ying credea în ea. Iar acest străin, atunci (uite, unde o fi el acum? Este de neiertat că nu m-am dus să-l revăd!), nu vorbea tot timpul despre iubire și veșnicie? Da, și-au jurat veșnicia, n-ar trebui s-o și înfrunte, cu curaj? Cum să se măsoare cu ea? Viața este atât de efemeră, atât de plină de opreliști, cum să te poți împăca cu despărțirea trupurilor? Cum să supraviețuiești absenței? Ce se întâmplă cu Suflul? Dao-sheng se ridică și se duse la hanul de la poarta sudică. Află că cei doi bărbați din „Oceanul de Vest” nu mai locuiau acolo. Invitați de prefect, rămaseră într-o locuință pe lângă *ya-men*. La acest nume de *ya-men*, Dao-sheng avu o ezitare. Nu avea curajul să meargă acolo. „Poate că o să-i văd din nou. Sau poate niciodată. Destinul va decide; așa stau lucrurile pe lumea asta.”

Cea de-a șasea lună trecu, lăsând loc unei a șaptea luni, mai toridă. Treceau zile lungi, fără ca Lan-ying să apară. Într-o seară, Dao-sheng își aduna lucrurile, când Xiao-fang își făcu apariția. Îi dădu de știre că stăpâna ei se simțea destul de bine, dar că suferea pentru că nu mai putea să iasă. În timp ce vorbea, privea cu atenție în jur. Într-un moment în care nimeni nu putea observa ceva, îi întinse un pachetel, cu un gest grăbit. El îl luă la fel de repede și îl băgă în buzunar. Întors la mănăstire, în odaia lui, se asigură că pe hol nu se mai auzea niciun zgomot înainte de a-l deschide. La mănăstire, ușile nu se încuie, pentru că nimeni nu are voie să aibă o viață privată. Era, de altfel, prima oară când Dao-sheng putea să țină în mână un obiect secret, al cărui aspect intim îl emoționase imediat. Pachetul învelit în hârtie conținea un săculeț roz un pic mai mare decât o palmă, de formă dreptunghiulară, închis cu nasturi mici. Din săculeț, scoase o lucrătură îndoită, brodată în întregime. Broderia reprezenta un peisaj acvatic verde-deschis, presărat, pe alocuri, cu plante de apă. În prim-plan se înălța o floare, o orhidee; mai departe, în apropierea celui alt mal, un lotus alb. Între cele două flori, ca pentru a lumina întreaga scenă, înota aparent nestingherit un pește în tonuri de roșu, în valul ale cărui unde erau sugerate în mod ingenios. După ce admiră arta cu care era brodată fiecare figură, Dao-sheng se concentrează, grav și gânditor. Fără nicio îndoială, acolo vorbea inima lui Lan-ying. Însă limbajul unei femei era atât de ușor de înțeles? În toamna precedentă, la Sărbătoarea Lunii, aveau atâtea să-și spună. Fără îndoială, pentru că era vorba tocmai de această ocazie extraordinară, nu își putuseră spune decât puține lucruri. Acum, profitând de faptul că era închisă în casă, Lan-ying își așternuse gândurile, cu

fiecare împunsătură de ac, în cele mai mici fibre ale acestei broderii prețioase; mă invită să o citesc cu atenție. Aceste imagini atât de pline de prospețime, dar și simple, par totuși să îmbine îndrăzneala cu pudorea, mărturii fără ocolișuri și sugestii subtile. Era un tablou; era un poem. Ce voia să comunice?

Căutând un pic de sprijin în el însuși, întâlni, în mintea lui, figura literatului. Da, candidatul etern la examene era, fără îndoială, un adevărat poet. Nu-l învățase el pe ghicitor să citească poezia, să simtă și să înțeleagă ce se afla între cuvinte și dincolo de cuvinte? Cât de mult și-ar fi dorit Dao-sheng să-i arate imediat broderia ca să primească, pe marginea ei, o lecție de interpretare! Știind că era imposibil, se mulțumi să scormonească printre amintiri. Foarte repede îi reveniră în memorie versuri străvechi care își păstrau întreaga prospețime și căroră literatul îl ajutase să le guste farmecul, revelându-i semnificația lor profundă. Auzea cum vibrau cuvintele celui care se considera un ratat:

— Ca să exprimăm nostalgia pentru țara natală, dacă am spune: „Aș vrea să-mi văd țara din nou”, este direct, dar scurt. În schimb, când poetul spune:

*Crengile reci ale prunilor de la fereastră
Or fi înflorit când a sosit primăvara?*

Își aduce aminte de trecut, își imaginează prezentul și își încredințează speranța în viitor: cum crengile de prun înfloresc în fiecare an, ar avea șansa să le regăsească, într-o zi. Sau să le regăsească în altă parte: țara sa natală se află acolo unde înfloresc prunii.

Ca să exprimăm o idee pentru un prieten care trăiește departe, dacă am spune: „Mă gândesc la tine în noaptea

aceasta" este direct, dar scurt în schimb, dacă poetul spune:

*Pe muntele gol cad fructele de pin,
Iar omul îndepărtat, nici el, nu are somn.*

rememorează zilele când era cu prietenul său și își imaginează ora prezentă în care amândoi, de la distanță, ascultă împreună același sunet, cel al fructelor de pin care cad, răsunând precum inimile lor care bat la unison.

Dao-sheng își aducea aminte că vechiul poem care îi plăcea cel mai mult literatului era cel care evoca despărțirea dintre doi iubiți, despărțire care a dat naștere unei uniuni și mai strânse.

Scena îl reprezintă pe bărbatul care se îndepărtează într-o barcă, în timp ce femeia rămâne la mal. Poemul, un catren, se termină astfel:

*Pe lac, călătorul se întoarce:
Munte verde încoronat de un nor alb.*

La prima vedere, se identifică ușor muntele verde cu femeia care rămâne pe mal și norul alb cu bărbatul care vâslește către depărtări. O lectură mai atentă poate dezvălui că, de fapt, muntele verde, *yang*, ar putea reprezenta bărbatul care pare să strige din depărtare: „Plec, dar gândul îmi rămâne cu tine!” și că norul alb, *ying*, ar putea să semnifice femeia, care pare să șoptească: „Rămân, dar inima mea călătorește cu tine.” La un nivel și mai profund, prin acest ultim vers, este amintit un adevăr etern: norul se naște din sânul muntelui; ridicat la cer, se transformă în ploaie, care, căzând, face muntele să

înverzească. În această mișcare circulară, muntele poartă fără încetare norul, iar norul poartă fără încetare muntele. Între ele există o relație permanentă de du-te-vino, o legătură strânsă care nu poate fi distrusă și pe care limbajul obișnuit nu ar reuși să o exprime.

„Să nu exprimi în mod direct sentimentele, pentru că ele nu pot fi înțelese pe deplin. Mult mai multe pot fi spuse prin imagini. În acest caz, Lan-ying, ce ai vrut tu să spui prin broderia ta? Știu prea bine că nu te pot înțelege, atât de vie este scena și trăiește mai departe. Fără îndoială, mai bine ar fi să accept, o dată cu trecerea timpului, sensul care îmi va veni în minte. Pentru moment, văd aceasta. Există orhideea; nu uit că este numele tău. Există peștele, al cărui cap este îndreptat către orhidee. Între floare și pește, există apa care îi unește în aceeași măsură în care îi și desparte. Se vor întâlni ei vreodată? Vor putea ei vreodată să fie o singură ființă? Și floarea de lotus ce este? Ea stă mai departe, într-o grație pură, cu reflexia ei în apă, la fel de transparentă și inaccesibilă precum luna. O fi trupul sau sufletul tău? Ce semnificație are? Vrei ca, prin ea, să îndemni peștele să se întoarcă, să-și îndrepte capul către ea, care se află aproape de celălalt mal? Vrei, prin ea, să amintești maxima budistă «Este suficient să întorci capul ca să ajungi pe malul celălalt»? Care este, de fapt, semnificația acestei maxime? Ne aflăm pe acest mal; care este celălalt mal al nostru? Lan-ying, vezi că sunt uluit și contrariat. Cât mi-ar plăcea să te pot vedea, ca să-mi spui cu voce tare ce ai de spus, știind foarte bine că a ne vedea este un dar care ne este refuzat și că dacă s-ar întâmpla să fim împreună nu ai putea să-mi spui ceva în mod direct. Din pudoare sau din neștiință. Pentru că, până la urmă, poate că nici tu nu știi. Simți că în tine cresc două flori,

orhideea și lotusul, că peștele plutește la mijloc, plin de vise și dorințe, dar și de nostalgia transparenței. Poate că nu are de ales; doar să nu fie nevoit, totuși, să aleagă. În orice caz, ai preferat să lași scena vie, deschisă. Limbajul tău de femeie este atât de natural, de îndrăzneț și, în egală măsură, de nepătruns, ca apa.“

A doua zi, la o mercerie, Dao-sheng își luă o panglică pe care o cusu la extremitatea superioară a săculețului, ca să-i facă un mâner. Prinzându-l de gât, îl purta lipit de piept. Îi simțea prezența zi și noapte. Când simțea nevoia, scotea din săculeț broderia. Mângâia îndelung țesătura fină și figurile în relief, la fel de fine. Făcând aceasta, cum să nu-și amintească de batista lui Lan-ying, pe care o avusese pe durata condamnării și pe care o pierduse, în final, după evadare? Este puțin spus că mirosea și mângâia acea batistă; iluzia atingerii lui Lan-ying, impresia că o avea aproape îl salvaseră din ghearele singurătății și ale pierzaniei. Astăzi privea broderia cu aceeași intensitate carnală. „Este totuși același lucru? își spunea el. La treizeci de ani distanță, nu există, și aici, o schimbare, o diferență?" Și atunci ce anume? Probabil mai puțină intensitate violentă, mai puțină aviditate tulburătoare decât altădată. Fără îndoială, mai multă încredere și blândețe, mai multă ascultare răbdătoare față de celălalt, mai multă deschidere, chiar și compasiune. Mai multă nevoie de a fi demn de ea, de a se lăsa atras de ceva înălțător, mare, care îți atrage corpul și sufletul către o sferă ce ți-ar oferi toate florile, toate păsările, toate stelele, ca să le săruți. Ce era, deci, de spus? Ce mister se ascundea acolo? Ce angajament își luase? Să te duci către o femeie, să o ai, este unul dintre cele mai simple lucruri de făcut, cel puțin așa credea pe vremea când era muzicant și stătea cu răufăcătorii;

devenise pentru el iubirea ceva atât de dificil, de enigmatic, o realitate dureroasă și totuși atât de amețitoare, arzătoare?

În noaptea sărbătorii Dublului Șapte, în cel de-al treilea ajun, așezat pe patul său, privea cum Păstorul și Țesătoarea se contopeau în Calea Lactee ca să se regăsească. Emoția nu i se diminuase față de cea de anul trecut. Doar o senzație nouă: acum simțea că este un pește, un pește cu adevărat. Nu avea nicio îndoială că nicio apă, nicio noapte nu îl mai puteau împiedica să înoate până unde își dorea, până la locul unde se afla iubita lui. Anticipa bucuria de a o revedea pe Lan-ying cel puțin luna următoare, cu ocazia Sărbătorii Lunii.

19

În practica sa de divinație, care îmbina fiziognomia, astrologia, interpretarea hexagramelor, precum și o anumită știință proprie, născută dintr-o experiență îndelungată, prezicerile lui Dao-sheng se dovedeau adesea a fi adevărate. Dar lucrurile nu stăteau la fel în ceea ce îl privea pe el însuși. Intrase pe terenul pasiunii, care presupunea, pe de o parte, instinct și dorință, și, pe de altă parte, morală și credință. La toate acestea se adăuga misterul feminin. Cum nu putea privi cu distanțare, nu putea analiza în profunzime și își recunoscuse neputința de a vedea clar. Nimic din ceea ce i se întâmplase de când o regăsise pe Lan-ying nu fusese prezis de el. La fel și ceea ce

avea să se întâmple în continuare. De fapt, evita să se gândească prea mult la asta, de frică să nu irosească o binecuvântare care venea din Cer. Să nu facă nimic, despre asta era vorba. De altfel, ce ar fi putut cere mai mult, atâta vreme cât Lan-ying îi oferise inima?

Totuși, sosi momentul în care fu nevoit să gândească, atunci când, al Doilea Domn, în fața eșecului medicinei oficiale de a-i alina suferința, se încumetă să apeleze la „șarlatanul* de el. Neliniștea îi pătrunse în suflet. Trebuia să accepte? Dacă da, cum ar fi trebuit să se comporte? Din instinct, simțea că nu poate să refuze. Să se afle din nou în fața acelui „dușman" care îi marcase destinul era de neevitat Bineînțeles, nu era vorba de răzbunare. Viața lui nu mai era la același nivel cu cea a acelui individ. Cu toate acestea, faptul că acesta din urmă ajunsese să îi ceară ajutorul era o adevărată provocare, cu care trebuia să se confrunte. Va ști el să stăpânească situația cu demnitate? Educat în dubla exigență a vieții și a iubirii, deprinsese, fără îndoială, arta stăpânirii de sine; însă îi rămânea acest fond impulsiv și revoltat, de care știa că ar fi prudent să se teamă.

Cum să recunoască în al Doilea Domn pe tânărul arogant de altădată? În încăperea mare cu iz de opiu și de leacuri în care fu poftit Dao-sheng, care dădea spre grădină, bărbatul cu fruntea ridată și cu gura strâmbă nu îl surprinse prin trăsăturile ieșite din comun. Numai tâmpilele care îi tresăreau din când în când și ochii ieșiți din orbite lăsau să se ghicească o viață trăită în viciu, alterată de dorințe reprimite.

— V-am chemat, maestru ghicitor, pentru că vă cunosc reputația și în domeniul medicinei. La un moment dat mi-ați vindecat soția. La rândul meu, am fost lăsat în voia

sortii de medici, care, totuși, au făcut tot ce au putut. Tușesc până scuipe sânge, durerea din zona intestinelor mă îndoiaie și abia mai reușesc să urinez... Ce suferință! Ce viață nenorocită!

Dao-sheng nu răspunse. Ridică pleoapa bolnavului, privi albul ochiului traversat de firicele roșii. La rugămintea sa, celălalt tuși sec de câteva ori și scoase limba învelită într-un strat de mucus verzui. Simțind respirația urât mirositoare, fu uimit de faptul că se regăsea, după treizeci de ani, atât de aproape de chipul spumegând de furie din noaptea aceea și care, acum, era la mâna lui. „Nu, nu voi face nimic pentru el, își spuse el imediat după aceea. Omul ăsta mi-a distrus viața, mie și lui Lan-ying și atâtor altora. Însă noi ne-am implicat în altceva, o fericire pe care nici măcar nu și-o poate imagina. Nu este deloc cazul să mă cobor la nivelul acestui om uscat de ranchiună. Mă întreb de ce am venit astăzi aici. Din curiozitate? Din nevoia de a afla dacă în acest tiran egoist există o scânteie de căință și de bunătate?”

Luă pulsul bolnavului. Nu îi trebui prea mult timp ca să-și dea seama că boala ajunsese în ultimul stadiu. Printr-un remediu potrivit și puternic, era posibil ca sfârșitul să-i fie întârziat. Se gândea la o rețetă când vocea răgușită începu din nou să se plângă:

— Ce suferință! Ce viață nenorocită! Totuși n-am făcut nimic rău pentru ca Cerul să mă răsplătească în felul acesta. Ce nenorocire! Ce suferință!

Această lamentație repetată de prea multe ori trezea vocea destinului, un destin de care cei doi protagoniști nu mai puteau fugi. Bărbatul care hotărâse să „nu facă nimic” nu se putu abține să nu spună:

— Ce nenorocire! Ce suferință! Aceste cuvinte sunt corecte în aparență, însă, de fapt, nu sunt atât de juste.

— Cum așa? Niște cuvinte care sunt corecte și incorecte în același timp?

— Ceea ce îndurați, domnule, este suferință; nimic mai adevărat. Însă în comparație cu ceea ce alții au trebuit să îndure, pe nedrept, nu poate fi considerată o suferință extremă. În comparație cu nenorocirile multor altora, domnule, vă puteți considera un norocos!

— Ce vreți să spuneți? Care este suferința nedreaptă suportată de alții?

— Suferințele nedrepte pot fi văzute pretutindeni. Numai dacă ne gândim la cele provocate de dumneavoastră, și sunt o grămadă.

Aceasta frază, care îi țâșni de pe buze, îi stătea pe vârful limbii de mult. Nu putu să se abțină.

— Ce vreți să spuneți cu aceste remarci nesăbuite?

— Dacă acceptați să vă puneți această întrebare, nu puteți uita nedreptățile pe care le-ați comis de-a lungul vieții...

— Ce tot spui, șarlatane? Devii obraznic!

— Nu îndrăznesc și nici nu doresc să fiu obraznic. Însă dumneavoastră, dacă acceptați să vă priviți viața cu puțină umilință și căință, ar trebui să constatați că nu a fost prea rea în comparație cu a altora. Suferințele pe care le-ați provocat altora nici nu pot fi numărate. Iată faptele cele mai cunoscute: ați exploatat țăranii fără pic de milă, până la a-i obliga să-și vândă copiii; v-ați însușit femeile și ați profitat de ele, transformându-le în concubine sau vânzându-le; v-ați îmbătat fără niciun fel de reținere și ați bătut oamenii după cum v-a venit cheful. Sau ați profitat de privilegii ca să trimiteți oamenii în temniță...

Acest ultim fapt nu ar fi trebuit pus la socoteală, dar, purtat de val, îl lăasă să-i scape.

— Să trimit oameni în temniță? Niciodată în viața mea!

În fața unei acuzații atât de „nefondată” al Doilea Domn se simțea mai tare pe poziția lui de acuzat pe nedrept. Cum să-i dea crezare unui acuzator care inventa atâtea? Se pregătea să preia controlul, doborându-l pe cel din fața sa cu o rafală de țipete ascuțite. În același timp, ceva îi fulgeră prin minte. Cu ochii minții vedea o imagine: ivită din amintiri, o trăsură mare, plină de condamnați legați, pregătiți să fie duși la închisoare. Privi insistent chipul lui Dao-sheng, căutând vagi semne distinctive, o cicatrice veche pe obrazul stâng.

— Ești...?

Dao-sheng ignoră întrebarea, mulțumindu-se să adauge:

— Atâta vreme cât cifrele cerești nu se vor termina, vom continua să trăim. Dacă cifrele cerești se termină, orice efort omenesc va fi inutil. Ați fost lăsat în voia cifrelor cerești, fără ca cineva să vină să le întrerupă. Nu este adevărat ce am spus adineaori că, în comparație cu nenorocirea altora, vă puteți considera fericiți?

După ce își termină fraza, se ridică fără să se grăbească, ieși pe ușă și părăsi în liniște casa familiei Zhao.

— Nenorocitul! Pușcăriaș evadat! Răufăcătorule, n-o să ajungi prea departe. O să pun să fii arestat din nou. De data asta, nu mai scapi!

Bărbatul insensibil la nefericirea altora dădea dovadă de o sensibilitate plină de imaginație, atunci când soarta celorlalți îl privea și pe el. După plecarea bărbatului pe care îl crezuse dat uitării, nu-i fu greu să ghicească, prin reconstituire și deducție, ce s-a întâmplat între acesta și soția lui... Imaginile îi treceau acum prin fața ochilor ca un rulou orizontal, cu lovituri de tunet. Sufocat de convulsii, tremura din toată carnea care îi mai rămăsese.

— Nenorocirea nenorocirilor, fundul iadului! Ce mizerie! Ce rușine! Mizeria infamantă a pângărit familia Zhao; n-o să fie de ajuns nici optsprezece generații ca să ne curățăm de ea! Eu, al Doilea Domn, am crezut că iau de nevastă o femeie de familie bună; și iată că-și arată fața: o depravată! Și, colac peste pupăză, să se încurce cu un fals călugăr taoist!

Erai o stricăta deja, în seara aia, în camera cea mare a familiei tale de neisprăviți, când sărbătoream aniversarea bunicului tău! Ai schimbat priviri cu infractorul ăla de muzicant, așa-i? Aveai încredere în mutrița drăguță a acestui impostor, a acestui escroc care știa cum să seducă femeile.

Și cât de tenace este! Treizeci de ani mai târziu, a reușit să te găsească. De fiecare dată când te duci la templu, te oprești în fața tejghelei lui nenorocite. De față cu oamenii nu poți să vă spuneți mare lucru. Dar se poate vorbi prin priviri și prin zâmbete. Priviri și zâmbete, ai spune că nu-s mare lucru, dar e al naibii de plăcut! Ești cu sufletul la gură; ochii îți strălucesc de tandrețe. Schimbați vorbe mute: unul cântă, celălalt răspunde, un duo silențios care-ți topește inima! Eu, cel de-al Doilea Domn, n-am simțit niciodată o asemenea fericire. Eu iau femeile când am chef, după bunul meu plac, fără complicații. Cu mine, ele nu se ascund în spatele dantelelor fine, care, acum că mă gândesc mai bine, sunt apetisante în alt mod.

Dacă măcar s-ar limita la zâmbet și la priviri! Dar nu. Acest pretins taoist poate să vină în fiecare zi în spatele casei ca să-și primească pomana. Când îți întinde bolul, nu poți să profiți de moment ca să-i mângâi mâna? Să-i mângâi mâna, ce spun eu? Uitasem că te-a îngrijit când ai fost bolnavă. Pentru cât timp? Cel puțin o lună, dacă nu chiar două. De fiecare dată când venea, îți ținea mâna în

mâna lui de condamnat. Ah, mână în mână, cu palmele lipite, ce plăcere! Să mângâi în tăcere, șoptind cuvinte dulci, lăsând senzația îmbătătoare să-ți curgă prin vene, din vârful creștetului, până în călcâie, până ce te prăbușești de plăcere... E dezgustător. Ești în stare de așa ceva, desfrânat. Deși e o plăcere care mi-e necunoscută. Eu, cu femeile, sunt dintr-o bucată. Nu-mi pierd vremea cu astfel de finețuri.

Dacă cei doi sunt capabili de astfel de josnicii, de unde știu eu că nenorocitul n-a profitat de situație ca să facă mai mult? După cum stau lucrurile, orice ar fi posibil! Având-o complice pe Xiao-fang, jigodia asta nu s-ar rușina nici să se urce în pat! Lucrurile astea se întâmplă mai repede decât la câini! Ce rușine! Ce mizerie! Sunt terminat. Îi văd de aici pe amândoi, dezbrăcați, îmbrățișați, satisfăcându-și dorințele murdare. E suficient să mă gândesc la asta, și inima îmi sare din piept!

Tu ești rupt în bucăți, dispari, dar ei rămân. Când nu voi mai fi, nu vor mai avea nevoie s-o facă pe ascuns, în grabă. O s-o facă cât e ziua de lungă, cât e luna de lungă, cât e anul de lung. N-o să se mai sature de mângâieri și de strigăte de extaz. Ah! Ah! Mă sufoc...

20

— Al Doilea Domn m-a chemat de urgență. Ce se întâmplă? A plecat medicul taoist?

— Fu-chun, apropie-te. Mai aproape. Ascultă-mă. S-a întâmplat o nenorocire, ceva îngrozitor! Trebuie să fii la curent. Este o chestiune de viață și de moarte.

Cuvintele se îngrămădeau în gura omului rănit, care fierbea de furie.

— O chestiune de viață și de moarte?

— Sunt la capătul drumului. Nu credeam că o să mi se întâmple așa ceva! Tu știi cine este medicul taoist, cum îi spui tu? Un nenorocit care a îndrăznit să se bată cu mine acum treizeci de ani. L-am reclamat și a fost trimis la *ya-men*. A fost condamnat la temniță și la muncă forțată. Cum nu dădeam nici doi bani pe el, l-am dat uitării. Dar uite, după treizeci de ani, s-a întors. Nu numai că s-a întors, mi-a intrat în casă, de-a dreptul. Mai nerușinat ca o vulpe în cotețul găinilor! Când mă gândesc că era aici cu un minut în urmă, la fel de aproape pe cât ești tu acum, și că m-a atins! E insuportabil!

— A făcut ceva?

— Din fericire, l-am recunoscut. Altfel, m-ar fi otrăvit.

— Ei, bine...

— Cum, ei, bine? Dar ce-i mai rău abia urmează, dacă rămâne în libertate. Este un infractor. Trebuie denunțat și trimis la închisoare.

— Cum așa?

— Du-te repede să-l anunți pe Primul Domn. Îl cunoaște pe prefect; nu trebuie decât să-i spună un cuvânt....

— Asta e tot? Atunci mă duc.

— Așteaptă. Mai e ceva și mai grav, și mai scandalos, tot ce poate fi mai rușinos!

— Rușinos?

— Atât de dezgustător, că nici nu pot să spun. Totuși, trebuie să o fac.

— Despre ce e vorba?

— E ceva între nenorocitul ăsta și Doamna Ying.

— Despre ce e vorba?

Întrebarea repetată a lui Fu-chun îl exaspera pe al Doilea Domn. Are urechile înfundate sau ce? Alta, mai subtilă, și-ar fi dat seama imediat. Va trebui să intre în detalii, să povestească totul de la început, încă o dată.

— La început, șarlatanul ăsta cânta la vioară, într-o trupă. În anul acela, bătrânul Domn Lu își sărbătorea cea de-a șaptezecoa aniversare. A fost chemată trupa. Doamna Ying abia împlinise optsprezece ani. Prin paravan, a făcut schimb de priviri cu nespălatul ăsta.

— Greu de crezut. Doamna Ying era o tânără de familie bună.

— E adevărat că nu aveam dovezi. De aceea nici n-am căutat vreodată să aflu mai multe. Dar, în seara aceea, acest saltimbanc nenorocit s-a holbat fără încetare la paravan, ăsta e adevărul gol-goluț. Este chiar motivul certei în timpul căreia m-a rănit.

— Cum nu există probe, ar fi mai bine să renunțați.

— Acum am dovezi de adulter.

Cum nu avea nici ea conștiința curată, aceste cuvinte o făcură pe Fu-chun să tresară.

— N-a îngrijit-o șarlatanul ăsta pe Doamna Ying?

— Este adevărat. Noi înșine l-am rugat să vină.

— L-am rugat, l-am rugat. Nu uita ca venea din partea Marelui Călugăr, care nici el nu este de încredere.

— Să tratezi o boală, asta nu înseamnă că...

— Tu, cu naivitatea ta! Când erau amândoi atât de aproape, iar el o ținea de mână ca să-i ia pulsul. Ca și cum ai freca un chibrit lângă o bucată de lemn gata să ia foc. Toate astea pentru mai bine de două luni de zile, ceea ce este de neconceput!

Fu-chun roși până în vârful urechilor. Noroc că, spumegând de furie, al Doilea Domn nu se uita la ea.

— Greu de crezut.

— Mereu o incredulă, încăpățânată ca un catâr. E enervant. Să-ți spun...

— Cred, cred, dacă există dovezi.

— Sunt paralizat, nu și orb. Cum nu mă pot mișca, am învățat să privesc. Tot privind, văd totul (Fu-chun tresări din nou), până în adâncul lucrurilor. Știi ce-am văzut?

— Ce anume? spuse Fu-chun, neliniștită pentru ea însăși.

— Am văzut că, după ce s-a vindecat, Doamna Ying s-a schimbat.

— Este adevărat.

— A întinerit. A redevenit frumoasă.

— Și asta e adevărat.

— O femeie tristă ca ea, îmbătrânind, nu poate decât să se urâtească. Dar uite că este frumoasă și elegantă, nu ți se pare ciudat? Elegantă că ți se face poftă de ea...

— Ce vrea să spună al Doilea Domn?

— Vrea să spună ce vrea să spună... Să revenim la subiectul discuției. Nu sunt fraier. O vreme, m-am dus în oraș ca să urmăresc ieșirile Doamnei Ying.

— Deci asta era...

— Nu mă întrerupe. Îmi așezam scaunul departe de templu. Din spatele perdelei, puteam privi tot. Și am văzut tot. Schimbul lor de priviri și de șoapte.

— Și atunci, de ce al Doilea Domn nu mi-a spus nimic?

— Abia după aceea, acum, văd limpede! Atunci nu știam de unde vine șarlatanul ăsta. Se dădea medic, ghicitor. Mi se părea normal ca Doamna Ying să-l salute în trecere. Acum, văd totul clar. Când ieșea de la templu, făcea mereu un ocol ca să-l salute, nu rata nicio ocazie. Și cuvintele dulci, privirile tandre pe care le schimbau! Acum se înțelege și de ce Doamna Ying insista să dea nenorocita aia de mâncare săracilor. Pomană, chipurile! O făcea ca să-

și facă ei plăcere! Îi spun încă Doamna Ying. Dar e o curvă. O cârpă murdară. Nici dacă ai vinde-o la bordel, n-ai lua doi bani pe ea! O adevărată rușine pentru familia Zhao. Strămoșii noștri s-ar întoarce în mormânt! Trebuie neapărat s-o pedepsesc, altfel n-o să pot muri liniștit.

— Ce dorește al Doilea Domn să facem?

— Nu trebuie iertată. Trebuie să plătească cu viața.

— Cu viața?

— Nu mai am mult de trăit. Mi se poate întâmpla orice, cât de curând. Dacă nu scapi repede de ea, te poți aștepta la orice, crede-mă. Cu bărbatul ăsta, care a umblat prin toată lumea, care este în stare de orice, ea...

— La ce se gândește al Doilea Domn?

La ce se gândea al Doilea Domn nu putea fi rezonabil; începea, pur și simplu, să-și piardă mințile: asta gândea Fu-chun, dar se abținu să o spună.

— Să-i punem arsenic în ceai; am aici, în cutie. Greșeala ei e de neiertat, trebuie să moară.

— Nu pot face așa ceva.

— Trebuie s-o faci!

— Nu o pot face, nici dacă mi s-ar pune ștreangul de gât!

Al Doilea Domn înțelegea că nu avea rost să insiste. Pentru moment, mai urgent era să-l prindă pe Dao-sheng.

— Să nu mai vorbim despre asta, spuse el. Du-te repede să-i spui Primului Domn. Acest fals taoist este un evadat, un infractor. Lăsat liber, să înșele lumea, este un pericol public. Trebuie neapărat să-l pedepsim pe acest răufăcător, altfel n-o să pot muri liniștit. Haide!

Epuizat peste măsură, puse capul pe pernă.

Să nu poți muri liniștit. I-o fi fost frică celui de-al Doilea Domn să moară? Era o întrebare la care nu mai avea

puterea să se gândească. Ros de dureri cumplite de câteva luni bune, își dorea, inconștient probabil, să se odihnească. Dacă se gândea la viața lui, găsea, cu siguranță, lucruri care pledau în favoarea acestei dorințe: anii glorioși irosiți în dezmăț, urmați de o viață de dependență în care acumulasе dureri pe care le suportase, furii reprimе, o neputință prost asumată, dorințe care nu аveau să i se îndeplinească vreodată. Mai rea decât moartea era obsesia care îl domina în această ultimă etapă a vieții, obsesia plăcerii liniștite а iubiților când el nu va mai fi...

— Jiao-ma, du-te și caut-o pe Doamna Ying. Trebuie să vorbesc cu ea.

Între plecarea lui Jiao-ma și sosirea Doamnei Ying se scurse o scurtă bucată de timp, dar păru o eternitate pentru cel care аștepta. În orice caz, o bucată de timp în care se decidea eternitatea unui destin.

Un ciocănit în ușă și vocea delicată а Doamnei Ying: „Eu sunt." Silueta feminină se opri în mijlocul încăperii.

— Al Doilea Domn m-a chemat. Iată-mă. Care mai este starea de sănătate а celui de-al Doilea Domn?

După o tuse prelungită, bărbatul își drese vocea și reuși să scoată un sunet răgușit.

— Nu prea grozav. „Focul lumânării în bătaia vântului se poate stinge la cea mai mică adiere."

— Al Doilea Domn nu trebuie să-și facă sânge rău. Trebuie să se îngrijească și să аibă încredere.

— Apropie-te, trebuie să-ți vorbesc.

Doamna Ying rămase pe loc, temându-se că era vorba de încă un capriciu din partea bărbatului. Totuși, se liniști când văzu starea de slăbiciune extremă а bolnavului.

Al Doilea Domn adăugă:

— Nu te teme. Apropie-te mai mult. Nu mai pot vorbi cu voce tare, dar am ceva important să-ți spun. Vor fi ultimele mele cuvinte pe care le vei mai auzi.

Mișcată de aceste vorbe spuse pe un ton sincer, ea se aplecă deasupra bolnavului.

— Mă duc. Vreau să te iau cu mine.

Zis și făcut. Mâinile aspre ale celui de-al Doilea Domn se încordară dintr-o dată, la fel cum îi era și inima; cordonul din pânză pe care îl ținea în mână cuprinse rapid gâtul Doamnei Ying. Fostul tiran își regăsea forța; strângea, strângea, și mai avea încă puterea să spună: „Cu nespălatul tău de taoist!” Simțea cum femeia se zbătea și cum, după un „ah” sec, se prăbuși, la pământ, nemișcată.

Și el căzu pe spate, cu pupilele dilatate. După câteva spasme și convulsii scurte, moartea îi dădu lovitura de grație.

Doamna Fu-chun rămăsese ceva timp la Primul Domn, cu care discutase despre urmările cerințelor celui de-al Doilea Domn. Era greu de imaginat, la cum stăteau lucrurile, fără probe tangibile, că ar fi fost posibil ca Doamna Ying să fie pedepsită. Dacă evidența o impunea, fapta avea să fie pedepsită în timp util. În schimb, se stabilise modul de a acționa împotriva lui Dao-sheng, acest condamnat care a îndrăznit să se întoarcă. Primul Domn a promis să se ducă la prefect cât mai repede, precizând, totuși, că au trecut vremurile când familia Zhao făcea legea. La întoarcere, concubina își târâia picioarele, fără prea mare tragere de inimă să se confrunte cu stăpânul ei, pe care îl știa plin de nerăbdare. Povestea dintre Doamna Ying și Dao-sheng, a cărei îndrăzneală o uimea, îi dădea de gândit. Povestea ei, dacă ar fi fost descoperită, nu trebuia

plătită tot printr-o moarte rușinoasă? O treceau florii numai când se gândea la asta.

Intrând în camera celui de-al Doilea Domn, stupefacția luă locul spaimei. Bărbatul zăcea nemișcat pe pat; nemișcată, de asemenea, zăcea și Doamna Ying, la picioarele patului. Văzând cordonul, înțelese imediat. Inconștient, era pregătită, pentru că își spuse: „Era o fatalitate; așa trebuia să se întâmple!” Luă cordonul de pe jos, închise gura și ochii celui de-al Doilea Domn, apoi pe cei ai lui Lan-ying, fără să uite să-i aranjeze, în grabă, gulerul. O chemă pe Jiao-ma, îi ceru fără niciun fel de ocolișuri s-o ajute să ridice trupul Doamnei Ying în pat și să-l așeze lângă Domnul Zhao. Nu se mai obosea să-i dea explicații lui Jiao-ma, care era uluită, de ca și cum era de la sine înțeles că soția legitimă murise din cauza șocului provocat de constatarea decesului soțului.

Aceeași versiune i-o prezentă și lui Xiao-fang. O chemase pentru că, până la urmă, din decență, decisese că trupul Doamnei Ying trebuia să se întoarcă la locul său obișnuit. Cele trei femei o duseră pe moartă până în patul său.

Cerul se prăbușea acum pe capul lui Xiao-fang, singura care veghea la căpătâiul stăpânei sale.

21

„Moartea atrage moarte, dar Viața naște viață”, au spus înțelepții din vechime cu o simplitate dezarmantă. Ceea ce lasă morții viilor – dacă acești morți nu au semănat

moartea, ci au fost cu adevărat vii – este, într-adevăr, un chin de neconsolat, dar și o mai mare datorie de a trăi, de a isprăvi partea de viață de care morții au trebuit să se despartă, în aparență, dar care rămâne intactă. Este modalitatea prin care viii îi pot readuce pe cei morți pe Calea Vieții; este modalitatea prin care nu se lasă răpuși de moarte.

Bineînțeles, aceste considerații nu influențară cu nimic starea lui Xiao-fang. Cu toate acestea, din străfundul abisului, avu o tresărire. „Nu, viața Doamnei Ying nu se poate sfârși aici, strigă ea. Zilele nu i s-au terminat; trebuie să trăiască!” Să pronunțe aceste cuvinte era felul prin care ea, slujnica devotată, își readucea stăpâna declarată moartă pe Calea Vieții. Neglijând ordinul Doamnei Fu-chun de a păstra discreția, se năpusti afară, în căutarea lui Lao Sun, care, la rândul său, fu însărcinat să plece în căutarea lui Dao-sheng.

Acesta din urmă nu se afla la teigheaua lui, nici la mânăstirea taoistă. Descumpănit, Lao Sun se duse la casa de ceai. Chelnerii îl sfătuiră să se ducă la măcelar. Dao-sheng nu era nici acolo. În sfârșit, umblând din ușă în ușă, credinciosul servitor îl găsi acasă la literat. Îl rugă să iasă și îi dădu cumplita veste. Îngrozit de propriile-i cuvinte, încercă să povestească repede cum Doamna Ying murise în camera celui de-al Doilea Domn, care murise la rândul lui, că acum se odihnea în camera ei, că nu avea nicio rană etc. Dao-sheng ghici imediat. Spuse doar: „N-avem timp de pierdut” și o luă la goană. Alergând în spatele său, Lao Sun repeta întruna în sinea lui: „Ce-o să facă? Ce poate să facă?” Pe când el, nefericitul de Dao-sheng, repeta: „Am omorât-o, am omorât-o, e vina mea!” Se gândea că vina-i era atât de mare, încât niciun gest nu putea să plătească pentru ea, nici măcar propria-i moarte. Se refugiase la literat pentru

că știa că al Doilea Domn nu avea să-l lase în pace, însă nu se gândise că altercația lor avea să aibă urmări nefaste pentru Lan-ying, fiind convins că nimeni nu știa de relația lor.

Urmat de Lao Sun, intră direct în camera lui Lan-ying. Lângă pat stătea Xiao-fang, care suspina încet. Fără cuvinte inutile, îi ceru pe un ton autoritar să iasă din cameră împreună cu Lao Sun, spunându-le să închidă bine ușa și să nu lase pe nimeni să intre. Se îndreptă către pat și dădu la o parte draperia din voal. Lan-ying zăcea întinsă în fața lui, îmbrăcată în rochia ei albastru-deschis, cu mâinile încrucișate pe piept. Chipul său cu ochii închiși era surprinzător de senin, ca o figurină mută de fildeș sau de jad. Pentru o secundă, emoția puternică îl făcu să tremure. Se stăpâni. Ridică brațele femeii și i le puse pe lângă trup; văzu că nu erau înțepenite. Se ridică, aruncă o privire asupra întregului corp și își adună toate puterile în vederea celei mai mari confruntări a vieții sale. Dacă nu avea să învingă, nu putea supraviețui, știa asta. Era ca să-și facă curaj sau doar ca să-și afirme încrederea? Cu fruntea încordată, cu ochii ținând o singură lumină, strigă cu un glas sufocat: „Lan-ying, sunt aici. Nu vei muri!”

Îngenunche, desfăcu cordonul care strângea trupul femeii pe care începu să-l maseze, ferm și regulat. Începu cu picioarele, cu talpa și glezna fiecăruia dintre ele. Urmând calea meridianelor interne, urcă de-a lungul corpului, până la gât, insistând acum asupra regiunii gâtului, la ceafa și în vârful coloanei vertebrale. Imediat după aceea, îi masă și pieptul, efectuând mișcarea de du-te-vino între inimă și plămâni. După ce termină această serie de mișcări, reluă masajul în sens invers, de data aceasta începând de la gât și coborând pe linia meridianelor interne, în jos, de-a lungul corpului, până la

picioare, iar imediat după aceea reveni la piept, efectuând iarăși mișcarea de du-te-vino între inimă și plămâni. După ce termină și această serie de mișcări, reluă masajul așa cum îl făcuse prima oară, de la picioare, până la gât; apoi, ca a doua oară, în sens invers, de la gât, până la picioare. Și tot așa. În ciuda tensiunii, făcea cu răbdare ce avea de făcut. De câtă vreme? Nu își punea această întrebare. Aplica tehnica masajului bazat pe magnetismul mâinii, cea pe care o învățase de la Marele Maestru. Scanda formule magice pentru a intra în Marea Ritmică. Încerca să readucă la viață circulația sângelui și a suflului, în el însuși și în trupul celălalt; scopul suprem – cine poate pune la îndoială acest lucru? – era să-l readucă pe celălalt în cercul vieții terestre. Era singur pe lume, luptând cu mâinile goale împotriva umbrei imense, cea a morții, care îl depășea. Chipul său era nobil și patetic. Pe lângă experiența de medic, bietului om nu îi mai rămâneau decât smerenia și sinceritatea. Cu această smerenie și sinceritate avea oare să atingă *shen*-ul? Să arunce un laț în spațiul imens cu care să prindă o găscă sălbatică rătăcită?

Simțind momentul propice, încetă incantația. Începu să respire adânc, până în străfunduri, până la dan-tian²⁶. Urmă o altă ritmică, o suflare lungă punctând însăși această respirație, practică de taoiști de mii de ani, prin care se pregătea actul decisiv.

În acel moment era singurul – dacă Domnul din Ceruri exista, erau doi – care putea să perceapă semnul unei vieți care se întoarce pe pământ. La capătul crengii unui arbore înghețat – un mugure, ideea unui mugure? O tresărire fugară a buzelor vineții, pe care al treilea ochi are impresia că o zărește? Întredeschise buzele lui Lan-ying, își puse

²⁶ Cinabru, punct energetic unde este concentrată, potrivit tradiției chineze, forța vitală (*n. tr.*).

gura peste ele, fără să apese prea tare. Cu hotărâre, trecu la actul respirației, suflând puternic aer în gâtul femeii, într-un mod pe cât de regulat posibil, ca și în cazul masajului. În viața lui, efectuase de multe ori acest procedeu. Salvase înecați, oameni cărora li se oprise inima, copii care se strangulasera accidental, bătrâni sufocați cu mâncare. De data aceasta, situația era mult mai gravă. Intervenise târziu, iar ființa pe care trebuia să o salveze era partea cea mai de preț a vieții lui însăși. Era dispus să folosească până la ultima picătură din suflul vital pe care îl adunase în el, chiar și cu prețul vieții. De fapt, la capătul unui moment care îi păru interminabil, simți că se apropie de epuizare. Cu toate acestea, își interzicea să cedeze. În adâncul inimii, nu-și dorea să-i supraviețuiască femeii vieții lui.

Sub gura sa, simți o fremătare a buzelor, una adevărată. Se întorsese găscă sălbatică pierdută? După alte câteva fremătări, primăvara avea să sosească cu adevărat. Izvorul subteran avea să irupă din pământul țeapăn; iar vântul avea să hrănească întregul teritoriu pregătit să înflorească. Lan-ying deschise ochii, îl văzu pe Dao-sheng; pe obrazul său drept apăru un zâmbet timid. Cu toate acestea, ochii i se închiseră imediat la loc; cu ei se închise și chipul său. Răvășit, bărbatul se aplecă să asculte. Spaima îi fu de scurtă durată. Suflul vieții, oricât de fragil ar fi fost, își continua cursul imperceptibil. Mai ușor de observat era pieptul care scanda ritmul interior. Dao-sheng se retrase, încheie cu delicatețe rochia albastru-deschis, hotărât să lase să acționeze inacțiunea. Abia în acel moment fu năpădit de lacrimi calde, în hohote. Prosternat la piciorul patului, se zguduia în suspine sacadate.

Acum se ridică. În picioare, contemplă corpul lui Lan-ying tinzând către echilibrul respirației, care îi aparținea în întregime, care i se oferise în întregime. Deasupra lor plana o liniște venită de departe, ca o prezență solemnă. Atunci în urechile sale răsunară cuvintele Marelui Călugăr, care povestea cum o adusese pe Lan-ying acasă, în noaptea cu lună plină, după ce o scosese din mâna bandiților: „între cer și pământ, un om fusese readus la viață.” Despre asta era vorba, din cel mai îndepărtat punct dintre cer și pământ, Lan-ying revenise, încă o dată, de partea vieții. Dao-sheng observă imediat lumina sacră în care era scăldată toată încăperea. Oh! Încăperea aceea dragă, pe care avea să o părăsească în curând, fără îndoială, pentru ultima oară, nu era singurul loc unde putuse să se petreacă miracolul? O mulțime de gânduri i se înghesuie în minte și nu încercă să le îndepărteze. Își dorea ca momentul acela unic să se prelungească la nesfârșit.

„Să fii de partea vieții e un lucru banal? Ziua a sosit; lumea e aici. În această odaie, este ea, sunt eu, este ceea ce există între noi. În jurul nostru se află mobila și paravanul; vasul de bețișoare parfumate, plin cu cenușă, pe masă, și broderia neterminată, pe măsuță. De afară, parfumul de glicină vine în valuri, păsările trimit ecoul ciripitului sau al bătăilor de aripi... Ziua a sosit; lumea e aici. Totul este banal, indiferent în aparență. Cu toate acestea, totul se întâmplă într-un mod miraculos. Ceea ce a fost trăit nu va fi uitat. Ceea ce se trăiește nu va fi uitat. Asta trebuie să fie veșnicia. Lan-ying este aici și totul este, din nou, posibil. Vom putea noi totuși să facem tot ceea ce ne-am fi dorit să facem? După extraordinar, după miraculos, vom putea reveni la cotidian, la banal?” Mângâie cu tandrețe mâinile femeii adormite, apoi chipul.

Se smulse din starea lui de visare, se duse la ușă, o deschise, îi invită pe Xiao-fang și pe Lao Sun să intre. La gestul său, care însemna că nu trebuie să facă zgomot, cei doi servitori înțelesesă că stăpâna lor era salvată. Pe chipurile lor alunecă o ușoară îndoială, amestecată cu un fior de teamă sacră. Se aflau deja în mijlocul încăperii. Văzând-o pe Doamna Ying că trăiește, amândoi căzură în genunchi. În timp ce Xiao-fang scanda *A-mi tuo-fo, a-mi tuo-fo*²⁷, Lao Sun se întoarse către Dao-sheng și își lipi fruntea de podea, ca în fața unei divinități.

22

Readusă la viață, Lan-ying rămase la pat, apoi închisă în camera sa. Afară, funeraliile celui de-al Doilea Domn durară mai multe zile la rând, după care urmă perioada de doliu. Primul Domn nu se mai duse să-l denunțe pe Dao-sheng la *ya-men*. Știa câte probleme aveau să creeze urmările unui asemenea act. Medicul ambulant îi salvase viața Doamnei Ying, scăpând astfel familia de acuzația de crimă. Lucru de care trebuiau să fie mulțumiți. Iar în ceea ce privea condamnarea, nu mai trebuia să existe niciun dosar, iar Primul Domn, după cum își cunoștea fratele, nu avea nicio îndoială că era o condamnare nedreaptă. Cu toate acestea, nu mai era posibil ca individul perturbator să treacă pragul domeniului familiei Zhao.

²⁷ Buda e milos (*n. a.*).

Lan-ying și Dao-sheng nu puteau comunica decât prin Xiao-fang. Și asta în momente destul de rare, pentru că doliul și supravegherea din partea celorlalți impuneau o discreție absolută. Prima dată, servitoarea se duse să ceară calmante pentru ameliorarea tulburărilor pe care trupul greu încercat continua să le resimtă. Nici în dățile următoare nu fu în măsură să-l liniștească pe bărbatul care aștepta, căci starea convalescenței rămânea vulnerabilă. Abia o lună mai târziu începu Xiao-fang să vorbească despre semne de însănătoșire. Prin cuvinte pudice, transmitea toate gândurile stăpânei sale. Alte cuvinte, mai nesigure, exprimau dubla nevoie a acesteia din urmă de odihnă îndelungată și de reflecție.

Către sfârșitul celei de-a noua luni, Xiao-fang urcă direct treptele templului și rămase o bună bucată de vreme înăuntru. La ieșire, se duse la Dao-sheng să-i spună că Doamna Ying îi cerea Marelui Călugăr să intervină la mănăstirea de maici de la Val Guan-yin în favoarea lor, căci își doreau să fie primite acolo. Aflând despre această decizie, Dao-sheng se simți eliberat. Vedeau în ea o bună soluție pentru moment; alta nu era. Pentru Lan-ying era o modalitate fermă, chiar de netăgăduit, de a se despărți de familia Zhao. Care erau planurile ei pentru mai târziu? Avea vreun plan? Nu știa. Nu fără neliniște, aștepta următoarea vizită a mesagerei. Între timp, Marele Călugăr rezolvase problema mutării celor două femei la mănăstire. Bucuria lui era atât de mare, încât o lăsa să transpară la rugăciunile în grup, proclamându-și cu voce tare recunoștința față de Buda.

Într-o zi, Xiao-fang apărură pe neașteptate la teighea. Mesajul pe care îl aducea era plin de emoție, dar scurt: „Dao-sheng, ascultați-mă. Doamna Ying vrea să vă spun că în curând va trăi la mănăstire. Pentru cât timp? Nu știe.

Totul depinde de ce va avea de făcut după aceea. Nu trebuie zorită să ia o decizie. Într-o zi, când va ști, vă va da de veste. Vă întreabă dacă nu puteți să urcați din când în când la munte, să o așteptați. Dacă vă duceți, nu uitați să-l luați pe Gan-er cu dumneavoastră." Drept răspuns, Dao-sheng înclină capul, dând de înțeles că va aștepta cât va fi nevoie.

Plecarea Doamnei Ying la mănăstire fu acceptată ca pe un dar de familia Zhao și, în primul rând, de Doamna Fuchun. De asemenea, nu vedeau de ce Gan-er nu putea fi trimis ca bonz la mănăstire, atâta vreme cât asta îi era dorința. După aceea, putea să facă ce voia. Dacă am privi lucrurile cu cinism, am putea spune că această familie fără onoare scăpase de o grijă în plus. Pentru femeia și bărbatul cuprinși de pasiune, dimpotrivă, totul căpăta un nou înțeles. Ziua plecării fu un rezumat cuprinzător a tot ceea ce trăiseră de atâtea ori, în ultimii trei ani. În scaunul purtat de Lao Sun și de paznici, Lan-ying și Xiao-fang ajunseră în fața templului, urmate de Gan-er. Intrară să ardă tămâie și să-i mulțumească Marelui Călugăr. La ieșire, Lan-ying se îndreptă înspre teighea, pentru ultima oară, desigur. În acel moment, erau singuri. Dao-sheng se lăsa învăluit de prezența ei, reținută și totodată dăruindu-se, reală și îndepărtată, fremătând ca un tremur în vânt de toamnă, atât de palidă, încât lui îi venea să plângă. Să vorbească într-un loc public era greu, dar să-și ia rămas-bun de la medicul său era un lucru legitim pentru ea. În acel moment unic, Lan-ying nu se mai împotmolea în scrupule inutile.

— Pentru o perioadă, voi trăi la mănăstirea de la Val Guan-yin. În acest timp, nu mă voi vedea cu nimeni.

— Voi urca și eu în curând la munte. Voi aștepta.

— Da, să așteptăm. La Sărbătoarea Lunii ne-am jurat că vom fi împreună, în această viață și chiar și în cealaltă; ne vom revedea. Când? Nu știu. Trebuie să avem răbdare. Deocamdată nu putem face nimic. Cerul va aranja lucrurile în timpul dorit.

Cu o strângere de inimă, Dao-sheng murmură:

— Da.

— Trebuie să avem răbdare. În timpul dorit, îți voi da de știre. Înainte de asta, nu trebuie să facem nimic.

— Da. Ai mare grijă de tine.

Ochii lui Lan-ying se înroșiră. Se strădui un moment să se liniștească și, depășindu-și emoția, spuse:

— Dao-sheng, plec acum. La răsăritul soarelui, la apusul soarelui, când luna este ascunsă, când luna se arată, nu ne vom uita nici măcar o secundă, să rămânem împreună în fiecare clipă!

— Nu ne vom uita niciodată, să rămânem împreună pentru totdeauna, Lan-ying...

Dao-sheng vru să adauge ceva; propria voce îl sufoca. Prin ceața care îi acoperea ochii, o văzu pe femeie cum se întorcea, îndepărtându-se cu spatele ușor aplecat. La un moment dat, se sprijini de Xiao-fang, înainte de a ajunge la scaun. În fața scaunului, se întoarse, aruncă o privire în direcția bărbatului încremenit și dispăru în spatele perdelei, în același timp cu Xiao-fang. La rândul său, și scaunul dispăru în mulțime, atât de rapide erau mișcările cărăușilor.

Așezat la tejgheaua sa, Dao-sheng fu cuprins de o amărăciune pe care nu o mai cunoscuse vreodată. Amărăciunea și disperarea, le cunoștea totuși mai bine decât oricine. Orfan purtat de colo-colo de o trupă ambulantă, bărbat condamnat la muncă silnică. Cu toate acestea, oricât de grea ar fi fost situația lui, făcuse mereu

față cu ajutorul vitalității sale de neînvins. Acum, ceea ce amenința să îl doboare nu era o forță exterioară. Era inima sa, în propria-i carne, care era chinuită de o durere greu de descris. Realitatea exaltantă pe care o trăise timp de trei ani îi părea dintr-o dată o himeră, gata să dispară, ca un buchet de nori. Fericirea pe care o credea durabilă, aceea de a vedea în fiecare zi, la oră fixă, ființa iubită, dispăruse într-o clipită. Între cer și pământ nu mai rămânea decât absența. A doua zi nu avea s-o vadă pe Lan-ying, nici a treia zi. Nici în zilele lungi care aveau să urmeze. Ne vom vedea, până la urmă, spusese ea. Când? În această viață? Într-o alta? Încremenit de durere, Dao-sheng rămase multă vreme pe loc. În timp ce inima începea să-i sângereze, lacrimile îi brăzdau chipul plin de riduri. Nu le șterse. Privirea mirată a trecătorilor îl lăsa indiferent. Bine măcar că nimeni nu se gândea să-i ceară să facă vreo prezicere.

Trebuie să avem răbdare. Trebuie să așteptăm. Dar curajul de a trăi se risipi într-o clipă. Va mai avea forța să se ridice? Să facă ceva? Să consulte pe cineva? Dacă își va încredința drama unei cunoștințe va fi mai liniștit? Dar cui? Marelui Călugăr? Călugărilor taoiști de la mănăstire? Literatului? Măcelarului? Tuturor cunoștințelor sale? Dar cum va deschide gura? Cum să-i facă să înțeleagă ce se întâmplase? Nu-l vor considera cu toții un afemeiat de joasă speță, care a corupt o femeie măritată? Știu ei că mai există ceva pe lume? Că mai există ceva în pasiune? Că există un nod misterios, care nu poate fi dezlegat după regulile obișnuite?

Trebuia probabil să se adreseze cuiva care nu era din partea locului. Cuiva care era dincolo de toate și, totodată, capabil să înțeleagă. Oare străinul ciudat mai era acolo? „El mi-a spus lucruri pe care mi-e greu să le înțeleg, pe care

mi-e greu să le cred. Însă unele dintre remarcile lui mi s-au părut de bun-simț; m-au impresionat chiar." La ideea de a-l revedea pe acesta din urmă, bărbatul tulburat găsi curajul de a se ridica, de a o lua pe drumul care ducea spre *ya-men*, locul blestemat care fusese punctul de pornire al nenorocirilor sale din trecut. S-o fi transformat între timp într-un spațiu mai primitiv, având în vedere că găzduia acum un „oaspete distins”?

La reședința de primire, în anticameră era lume. Se spunea că cei doi călugări străini aveau să plece în curând în capitală; nimeni nu voia să rateze ocazia de a-i vedea și de a le vorbi. Dao-sheng se resemnă să aștepte, fără niciun fel de nerăbdare. Faptul de a sta acolo, printre atâția alții, îi distrăgea atenția de la singurătate. Privea oamenii, întrebându-se ce îi atrăgea la acel loc. Ascultându-i pe câțiva cu aspect de învățați, care discutau într-un limbaj foarte îngrijit, înțelegea de ce se aflau acolo. Acei discipoli ai lui Confucius – maestrul care îi încurajase pe oameni să se educe și să se perfecționeze fără încetare – își doreau, fără îndoială, să afle mai multe despre fiul Domnului Cerului pe care străinul îl prezenta ca pe un om care atinsese perfecțiunea. Unii dintre ei se vor arăta neîncrezători, alții vor dori să afle mai multe, iar alții vor protesta și se vor indigna. Era normal. Fiecare găsea ceea ce căuta; fiecare auzea ceea ce credea. Dar acei oameni simpli, așezați foarte aproape de el, ce căutau acolo? Auzi fără să vrea câteva cuvinte de-ale lor: „Se pare că au niște obiecte magice”, „Trebuie să le ating părul și barba; culoarea lor nu e normală”, „În curând vor veni calamitățile. Ei vorbesc despre un salvator”... Între timp, unul dintre călugări veni și îi invită pe învățați în salon.

Dao-sheng înțelese că fostul său pacient era cel care îi primea; el era acela care vorbea bine chineza și, mai ales, cel care vorbea bine, pur și simplu.

La capătul unei așteptări destul de îndelungate, apărură și străinul în persoană, zvelt și drept în hainele lui de învățat, însoțindu-și vizitatorii. Dao-sheng realizează că era pentru prima oară când îl vedea în picioare. Lângă ușă, după un ultim semn de salut, acesta se întoarce, privi încăperea cea mică și întâlnește privirea fostului său medic. Pe chip îi apărură un zâmbet ușor, apoi rosti un citat din Confucius: „Când un prieten vine de departe...” Se duse către el. Oamenii din jurul lor, convingeri de această recunoaștere, acceptară cu plăcere ca Dao-sheng să fie primit înaintea lor.

— Cât mă bucur să vă revăd! Încă o dată, vă sunt profund recunoscător că m-ați vindecat de malarie.

— Nici eu nu v-am uitat. Mi-au rămas în minte unele dintre cuvintele dumneavoastră.

— Este adevărat?

— Vorbeați de iubire. Ați spus că cel care iubește cu adevărat îi poate spune ființei iubite: „Nu vei muri.”

— Îmi amintesc că am spus asta.

— Ei bine, am spus o dată aceste cuvinte. Și am readus-o la viață pe ființa iubită, care fusese declarată moartă.

— Este adevărat? Este o minune de la Dumnezeu.

— Credeți?

— Am spus: este o minune de la Dumnezeu. Pentru că tot ce e măreț și minunat de la El vine.

— Lui i se datorează? Credeam că am reușit să fac asta datorită Suflului primordial...

După un moment de ezitare, străinul răspunse:

— Aici nu este neapărat o contradicție. Însă aceasta necesită o dezvoltare amplă. Sper sincer să avem ocazia să

revenim asupra acestui subiect. Pentru că trebuie neapărat să plec în capitală. Pentru moment, va trebui să ne despărțim.

— A, să ne despărțim, pentru moment. Ați atins un punct care mă doare. Tocmai m-am despărțit de ființa iubită. Ce suferință!

— Ființele care se iubesc cu adevărat sunt întotdeauna împreună, chiar la un nivel și mai intim al apropierii, indiferent de distanța în spațiu și timp care îi separă.

— Este frumos ceea ce spuneți, dar sunteți sigur? Deci și dumneavoastră ați iubit?

— Am iubit și eu, ca toată lumea. De exemplu, pe părinții, pe frații, pe surorile mele...

— Nu mă refer la familie; este normal să îți iubești părinții. Vorbeam de iubirea pentru o femeie, iubirea aceea care te înnebunește.

— N-am iubit nicio femeie în mod special. Însă iubesc toate ființele omenești, în general.

— Credeți că putem iubi ființele omenești în general, fără să fi iubit cu pasiune o ființă anume?

— Vă referiți la pasiune. Tocmai voiam să vă spun că iubesc cu pasiune pe cineva, și este o iubire care înnebunește, cum spuneți dumneavoastră.

— Pe cine?

— Pe Fiul Domnului.

— A, tot despre el este vorba. Uitasem. Dar nu mai este printre noi. L-ați cunoscut personal, cumva?

— Îl cunosc mai bine decât pe mine însumi. După ce L-am cunoscut, nu L-am mai putut uita. Nu mai este printre noi și este printre noi, mai prezent ca niciodată. Pentru că El ne iubește; dacă îl iubim și noi, vom fi mereu împreună, cum am spus și mai devreme.

— Ați spus-o, într-adevăr, și îmi face plăcere să o aud încă o dată. Însă sunteți ferm convins că ceea ce spuneți este adevărat?

— Sigur că da. Altfel aș fi lăsat totul în urmă, mi-aș fi părăsit țara și ființele iubite ca să vin aici și, fără îndoială, să mor aici, într-o bună zi? Ființele care se iubesc cu adevărat nu sunt îngrădite nici de spațiu, nici de timp. Sunt legate în suflet, legătură mult mai puternică, mai inseparabilă decât cea a trupurilor.

— Neîngrădite de timp. Există totuși un sfârșit, nu-i așa?

— Nu, nu există un sfârșit. Sunt împreună în această viață și împreună vor fi și după moarte.

— Credeți?

— Bineînțeles. Vă aduceți aminte de fraza „Nu vei muri”, pe care ați menționat-o adineaori. Fără îndoială, țineți minte și expresia chineză „Mai durabil decât Cerul și Pământul”, pe care am evocat-o data trecută.

— Nu uit nimic din toate astea. Dacă revin asupra lor, o fac totuși ca să aflu unde este garanția adevărului lor.

— Garanția este în faptul că Domnul Cerului este iubire și nemurire.

— Dacă este nemurire, de ce a creat moartea?

— Ați pus și ultima oară această întrebare. Că să vă răspund, va trebui să fac o lungă paranteză – când se întâlnesc oameni care vin de la o atât de mare distanță, ei au nevoie de timp ca să ajungă să se înțeleagă, dar vom reuși acest lucru, mai târziu. Pe scurt, mai simplu spus: pentru că suntem cu toții păcătoși.

— Suntem cu toții păcătoși și trebuie să murim. N-am mai auzit așa ceva.

Dao-sheng rămase uimit pentru o clipă, apoi continuă:

— În acest caz, să iubești e un păcat?

— Cum să fie iubirea un păcat, este divinitatea însăși! Însă există iubiri care sunt păcate.

— Da? Care?

— De exemplu, atunci când iubești o femeie căsătorită.

— A, dar dacă între soț și soție nu există iubire, dacă această căsătorie este aranjată?

Bărbatul care avea un răspuns la toate nu răspunde imediat. Reflectă un moment, ca și cum ar fi vorbit pentru sine:

— Este adevărat că unul dintre sfinții noștri a spus: „Iubește și fă ce vrei.”

După ce fură pronunțate aceste cuvinte, cei doi rămaseră tăcuți. Între ei, multe lucruri rămâneau încă de neînțeles și de nespus. Însă atunci când se priveau, apărea o imensă simpatie în zona Vidului median.

— Mulțumesc, spuse Dao-sheng în momentul în care se pregătea să plece. Am avut noroc să întâlnesc o persoană ca dumneavoastră, prima persoană care vine din Oceanul de Vest, nu-i așa? Și eu sunt un om fără casă. La fel ca dumneavoastră, trăiesc prin iubire, o iubire mai limitată, desigur, însă nu mai puțin intensă.

— Vă mulțumesc pentru tot, Dao-sheng. Sunteți un om de suflet, aflat mereu în căutare. De fapt, ați înțeles foarte mult. În felul dumneavoastră, ați și găsit. Întrebările dumneavoastră sunt foarte interesante; mi-au dat de gândit. Și eu am avut noroc că v-am întâlnit. A meritat osteneala să vin până în acest imperiu al Răsăritului. Ne vom mai întâlni vreodată? Nu contează. Pentru că suntem deja prieteni; nu ne vom mai uita niciodată.

— În această viață și după moarte?

— Pentru că vom porni împreună către veșnicie!

Cei doi își zâmbiră cu complicitate. Străinul își îmbrățișă musafirul, știind că acest gest era șocant pentru

chinezi, care, din pudoare, se salută fără să-și atingă mâinile, fiecare mulțumindu-se să le împreuneze pe ale sale.

23

Toamna trecuse, iarna trecuse, era mijlocul primăverii. La aproape șase luni de la plecarea lui Lan-ying la mănăstire, Dao-sheng locuia tot în micul oraș. Suferința de nedescris nu îi dădea pace, pentru că era chinuit de două sentimente contradictorii. Să rămână în acea atmosferă familiară, atât de intens trăită în ultimii trei ani, făcea și mai persistentă absența lui Lan-ying. În permanență, toate elementele locului îl făceau să se gândească la ea: oamenii sărmani care acum se adunau în alte colțuri ale orașului, cu văităturile și cu râsetele lor; credincioșii care urcau și coborau treptele templului; scaunele purtate de cărăuși, unele mai colorate decât altele, așezate în fața caselor de ceai; soarele discret la apus, care, mângâind piața, părea că anunță o apariție... Însă, pe de altă parte, luni de-a rândul, nu-și imagină că va fi în stare să înfrunte muntele în plin anotimp rece. În târg, se simțea mai aproape de Lan-ying, așteptând, fără să-și dea seama, vreo surpriză nesperată. De altfel, nu putea și nu voia să-și abandoneze prea repede bolnavii, clienții și câteva persoane cu care se mai vedea încă, în special măcelarul și literatul.

Cea mai neașteptată fu mâna salvatoare pe care i-o întinsese Lao Sun – cum ar fi putut să prezică acest lucru? Acest servitor, prea fidel stăpânilor săi, datorită fidelității

sale însăși, își atinsese scopul: o răscumpărare pe Shun-zi. Numai din economii? Bineînțeles că nu, deși suma pe care o adunase în mai bine de cincisprezece ani nu era deloc neglijabilă. Planul său nu ar fi putut fi pus în aplicare atât de repede fără ajutorul providențial al lui Lan-ying. Aceasta, care aflase chiar înainte de a părăsi familia Zhao, îi dăruise bijuteriile sale cele mai de preț. Asta da întorsătură a destinului! Binefacerea lui Lan-ying față de Lao Sun era strâns legată de Dao-sheng. Era oare capabil fostul țăran molcom și taciturn să-și dea seama de suferința celui care îi salvase stăpâna de la moarte? Cu siguranță însă, îi purta o recunoștință nemărginită medicului ambulant, salvatorului Doamnei Ying, având mare grijă de el, invitându-l în locuința pe care o închiriasă, împreună cu proaspăta lui soție, la marginea târgului.

Shun-zi, care spusese că „nici trei vieți nu i-ar fi de ajuns ca să-l facă fericit pe cel care a scos-o din infern”, își respectase promisiunea. Din nimic, crease un cămin în care domnea fericirea simplă a familiei. Impresionată de bunătatea lui Lao Sun și de miracolul propriului destin, își făurise un drum printre toate suferințele pe care le îndurase în trecut, regăsindu-și prospețimea sufletului de copilă, pe care îl păstrase aproape intact – iar acesta era un miracol. Se dovedise a fi o bucătăreasă iscusită. Cu legume, paste din soia, câteva ingrediente din grădină și puțină slănină, știa să gătească în tigaie unul dintre felurile cele mai succulente.

Gustându-l, Dao-sheng resimțea o asemenea nostalgie, încât uneori îl lua cu leșin. Se gândea cu durere la porția de legume pe care Lan-ying i-o servea în fiecare zi și care răspândea același miros. Uneori, gândindu-se la legea budistă a cauzei și a efectului, era în stare să creadă că

Lan-ying contribuisese la răscumpărarea lui Shun-zi și din acest motiv, acela de a-i asigura o perioadă de tranziție, ca să-l scutească de un sentiment prea brusc de abandon.

Într-adevăr, perioadă de tranziție. Lao Sun lucrase o vreme pe post de cărăuș de scaun în capitala provinciei. Destul de repede, fu angajat de către o mare familie dintr-un alt oraș, pentru că servitorii cinstiți și cu experiență erau la mare căutare. Cu sufletul strâns, cuplul trebui să-l „părăsească” pe bărbatul singur pe care îl adoptase din toată inima.

Din nou, singurătatea se abătu asupra lui Dao-sheng. În afară de Marele Călugăr și de Gan-er, nu se mai vedea cu nimeni cu care să o poată evoca pe Lan-ying. Știa că sosise momentul în care trebuia să părăsească orașelul. Gan-er, bine adaptat la viața templului, nu ezită totuși să-l urmeze. În ochii tânărului care abia împlinea optsprezece ani, Doamna Ying îi era mamă, iar Dao-sheng, tată. Marele Călugăr își dovedi încă o dată surprinzătoarea putere de înțelegere. Desigur că, stând pe lângă Dao-sheng, Gan-er pătrunsese tainele medicinei și ale divinației. Cât despre ceea ce avea să facă mai târziu, destinul era cel care avea să decidă.

După ce trecu sărbătoarea *Qing-ming*, maestrul și discipolul puseră la cale drumul către munte. La mănăstire, cei șapte călugări erau încă în viață. Unul dintre ei, prea bătrân, nu mai putea face nimic. Alți doi, suferinzi de reumatism, participau cu greutate la sarcinile colective. Credincioșii care urcau până acolo erau puțin numeroși. Toată mănăstirea era în paragină. Întoarcerea lui Dao-sheng, care aducea și un tânăr recrut, fu primită ca o binecuvântare. Abia sosiți, cei doi se și apucară de treabă. Crăpăturile și șanțurile din ziduri trebuiau reparate, iar

găurile din acoperiș, astupate. O altă urgență era grădina de legume, care, în acea perioadă a anului, trebuia pregătită pentru însămânțări. Din fericire, resursele lui Gan-er erau inepuizabile. În schimb, Dao-sheng își dădea seama cât de mult îi scăzuse forța fizică. Nu mai era bărbatul care mergea cu capul drept, privind înainte, bazându-se pe steaua sa sau pe îndrăzneala sa, pentru a lua lumea în piept.

Totuși, în ciuda palorii, reușea să facă față situației; nimeni nu bănuia că în el, chiar în inima sa, ceva nu înceta să plângă, să sângereze. De fapt, se transformase, devenise o altă persoană pe care nu și-o putea explica nici măcar lui însuși, darămite altcuiva. Toate întrebările existențiale care îl frământaseră i se păreau acum neînsemnate. Viața îi fusese prinsă în alt vârtej. Un vârtej alcătuit din necunoscut și care îi trasa, pentru moment, o sarcină precisă: să aștepte.

Cunoscuse teroarea așteptării, pentru că o trăise nu cu mult timp în urmă, în oraș, când Lan-ying era bolnavă, când ea își interzicea sau i se interzicea să iasă din casă. Asemenea unei clepsidre, picătură cu picătură, număra orele unei zile, apoi zilele și nopțile, fără să fie în stare să se gândească la altceva. Totuși, faptul că ființa iubită se afla în apropiere și speranța că avea să o revadă în curând îi făceau viața mai ușor de suportat.

De data aceasta, despărțirea, depărtarea, incertitudinea se amestecau și formau o stare secundă, asemănătoare unei halucinații. Era imposibil să scape de acele amintiri prea vii: trăsăturile lui Lan-ying, faptele și gesturile ei, privirile pe care le schimbaseră, cuvintele rostite. Cele mai mici detalii ale unei vieți „împărtășite” îi penetrau memoria senzorială cu o acuitate stupefiantă.

Trecutul și prezentul se amestecau, iar el trăia, fără să mai facă diferența între ele, cele două manifestări ale spațiului-timp: „aici” și „acolo”. Într-un mod mai mult sau mai puțin automat, lua parte la toate îndatoririle cotidiene ale mănăstirii, precum și la cele două sesiuni de rugăciuni colective. Însă trupul său rămânea o plagă deschisă și se lăsa invadat de imaginile care îl animau. „La răsăritul soarelui, la apusul soarelui, când luna este ascunsă, când luna se arată, nu ne vom uita niciodată!”, această frază îi răsuna în ureche, la fel de familiar ca un cântec învățat în copilărie. Dimineața, când se întorcea de la izvor, puneă gălețile de apă pe iarba încă udă de rouă. Prin ceață, își arunca privirea către valea îndepărtată, unde șerpuiau cărările nesfârșite. La capătul uneia dintre ele, apăru silueta lui Lan-ying, care devenea tot mai clară pe măsură ce se apropia. Iat-o cum stă în pragul unei porți, din care se vede grădina, în rochia ei albastru-deschis, zâmbitoare... La apus, după ce soarele se ascundea în spatele munților din față, rămânea mereu o lumină caldă, care întârzia pe stâncile mai abrupte. Avea grijă, după rugăciune, să mai stea un minut. Rămânând singur, o vedea pe Lan-ying cum se apropie de tejgheaua lui, îi face semn din cap, îl fixează cu privirea și se îndepărtează, fără să spună un cuvânt...

Noaptea e o punte pe care își propusese să o treacă. Intră în odaia lui, cu lumânarea în mână; flacăra tremurătoare îi proiectează pe perete umbra, a cărei imagine îl derutează. Își păstrase obiceiul de a dormi îmbrăcat. Sprijinit pe pernă, fără se întindă pe de-a-ntregul, își trage pătura până la piept sau până la umeri. Stă așa, încercând să nu se enerveze când nu îi vine somnul. Își privește cu pasivitate dosul mâinii așezate pe pătură, luminat de lumina lunii sau a stelelor, o mână cu pielea tăbăcită, prea aspră ca să mai poată cânta la vioară.

În mod constant, o altă mână, incredibil de albă, prin contrast, se aşază pe a lui, o cuprinde cu tandreţe, o încălzeşte, fără să se mişte. Uneori, este invers. Când suferinţa este maximă, mâna lui este cea care încearcă să se unească cu cealaltă palmă deschisă, care cedează presiunii sale, cu sfială sau cu dorinţă. Plăcere fără margini! Şi alte imagini, incandescente de această dată, îi străpung trupul, imagini sub magia cărora se străduieşte să nu cadă, dar de care nici nu încearcă să fugă: mângâie cu mâinile pieptul rotund şi soarbe cu gura buzele care i se dăruie... Însă noaptea îl zguduie şi prin elemente neaşteptate. În spaţiul nocturn, intruziunea exteriorului se produce cu mai mare violenţă. Muntele pleşuv transmite ecoul celor mai mici sunete, face depărtarea să răsunе în urechi cu o claritate tulburătoare. Vântul aduce foşnetul frunzelor care cad; bufniţele îşi strigă singurătatea fără leac. Când o furtună se anunţă, tunetul face ferestrele să vibreze, la fel ca şi trupul celui care ascultă. Universul gol îşi ţine răsuflarea; după o tăcere îndelungă, sfâşiată de un neaşteptat clinchet de clopot, ploaia vine în galop, de la capătul cerului. Cade în cascade, care îşi propagă imediat mirosul de rădăcini şi de muşchi în toate crăpăturile muntelui. Fiare dezlănţuite, inimi care dau frâu liber pornirilor, care îşi varsă amarul, fără încetare. Când forţa li se va fi diminuat, pentru a o prelungi, vor mai fi încă o mie de cascade, care, din stâncă în stâncă, vor face auzit ecoul unui cântec de nedomolit. Aşa cum a spus-o şi poetul din vechime, Dao-sheng ştia că, în vale, cea care nu dormea asculta şi ea cu atenţie.

O dată cu sosirea vremii călduroase, pelerinii începură să fie din ce în ce mai numeroşi. La început, Dao-sheng tresărea de fiecare dată când vedea pe cineva că apare pe

drum. „Un mesager care vine de la mănăstire?” Întrebare dureroasă, care nu îi ieșea din minte cu niciun chip. Ea sfârși prin a-l tulbura până peste poate. Ca să o evite, învăță să se intereseze de oamenii care veneau; cu atât mai mult cu cât printre ei se aflau și bolnavii cărora începuse din nou să le dea consultații, asistat de Gan-er. Nu-l interesase pe el întotdeauna soarta oamenilor pentru ei înșiși, în calitate de medic și ghicitor? Cu adevărată modestie și compasiune, așa cum o făcea Lan-ying? Nimic nu era mai adevărat. În orice caz, încerca să-și amplifice compasiunea de care era în stare și își dădea seama, în situația prezentă, de beneficiile acestui lucru. Pe de o parte, această dorință de a se apropia de ceilalți îl apropia de Lan-ying și, pe de altă parte, îi mai potolea durerea. Însă un lucru îl zbuciuma: anume că, în mijlocul înfiorătoarei realități omenești, atâtea persoane se străduiau să dobândească înțelepciune și să se instruiască, fie și într-o mică măsură; și existau în aceasta, cu siguranță, comori care puteau fi explorate. Pentru asta o fi venit ciudatul străin de la așa mare depărtare? „El acționează în numele Domnului Cerurilor; eu ar trebui, poate, să acționez în numele a ceea ce mi s-a dat. Fiecare își caută propria cale spre împlinire, după cum îl ghidează linia destinului!”

Dao-sheng își ațintea privirea asupra femeilor care veneau, aflate deja la o vârstă înaintată, obosite, dar care păstrau acea demnitate a celor simpli. Câte suferințe, cât doliu se ascundeau în spatele chipurilor ridate, pătate? Gesturile lor erau simple, abile, repetate de-a lungul unei vieți întregi; aprindeau bețișoare de tămâie, își împreunau mâinile ca să se roage și îi mulțumeau cu voce tare lui *Tai-shang-lao-jun*.²⁸ Calme, înflăcărare aproape, se așezară

²⁸ Stăpânul absolut (*n.a.*).

Într-un colț al curții ca să se odihnească, să stea de vorbă. Până la urmă, se pregătiră să coboare din nou, cu aceeași demnitate, de data aceasta parcă și mai vizibilă. Una dintre ele se desprinse de grup, se apropie de Dao-sheng și, cu o voce ștregară, îi spuse: „Dumneavoastră, venerabile, care locuiți atât de aproape de Cer, pledați cauza noastră în fața Stăpânului celest!” Dao-sheng răspunse printr-un zâmbet. În adâncul ochilor ei, o vedea pe tânăra cu vise neîmplinite; își amintea, de asemenea, de figura mamei sale, a cărei imagine îi dispăruse din minte.

Sărbătoarea Lunii, miezul nopții. Din înaltul bolții cerești, luna plină transforma pământul într-o perlă luminoasă. Pasiunea umană cristalizată și ea într-o perlă iradia în acea noapte cu o lumină pe cât de prețioasă, pe atât de fragilă. Iubiții despărțiți, care priveau de la distanță același astru, nu aveau ca aducere aminte a jurământului lor șoptit decât inimile care le băteau la unison. Singur în odaia sa, sufocat de nostalgie, Dao-sheng atinge culmea disperării. Toate străduințele sale care îi permiteau o liniște șubredă, la care ajunsese în ultima perioadă, se risipiră într-o clipă. Îi venea să ude, să coboare chiar atunci din munți, să meargă, să meargă, și iar să meargă, până avea să ajungă la cea pe care o iubea. Ieși din camera sa și rămase nemișcat în mijlocul curții, nemaștiind ce să facă. Câteva glicine cățarate pe ziduri își răspândeau mireasma pătrunzătoare; greierii își prelungeau țipetele însetate. Totul în preajma lui își urma cursul natural, indiferent. Sub pretext că avea nevoie de un ceai, îl trezi pe Gan-er, singurul pe pământ cu care mai putea vorbi acum despre Lan-ying. Înainte de a se apuca să facă ceaiul, tânărul își frecă îndelung ochii umflați de somn. Preț de o clipă, privirea lui o întâlni pe cea a lui Dao-sheng, aureolată de

lumina răspândită de lună. Mișcat și el de acest moment divin în care oamenii visau la cei pe care îi îndrăgeau, întrebă:

— Au trecut deja câteva luni bune de când n-am mai văzut-o pe Doamna Ying. Oare când o să ne dea un semn, ca să ne ducem s-o vizităm?

— Da, oare când o să ne dea un semn? Dacă nu ne anunță, nu trebuie să ne ducem. Așa a spus.

Abia în cel de-al patrulea ajun s-a dus Dao-sheng din nou la el în odaie. Era obosit, dar încă nu se îndura să se ducă la culcare. Îngenunche la marginea patului, având impresia că veghează, printr-o draperie, asupra lui Lan-ying. Începu să-i vorbească:

— Zi după zi, lună după lună, a trecut o bună parte din an. Cât de greu e să n-am nicio veste de la tine, Lan-ying. Ai spus că într-o bună zi ne vom vedea din nou, trebuie să am răbdare, știu. Nu mă gândesc decât la mine, grăbit mereu să obțin bucuria de care am nevoie, uitând loviturile și umilințele la care ai fost supusă. Cum să te poți pune din nou pe picioare într-un timp atât de scurt? Îți înțeleg și celelalte frământări. Cum ne vom regăsi? Cum vom merge mai departe? Nu prea îndrăznesc să mă gândesc la asta, și totuși știu că trebuie s-o fac. Eu, un bărbat cioplit într-o bucată de lemn destul de dură, voi fi în stare să reflectez cu finețe? Gândirea unei femei este mai complexă, mai subtilă. Ea ajunge adesea la adevărul vieții. E drept, trebuie să pătrunzi acolo cu toată răbdarea necesară, cu toată încetineala posibilă. Dar, din nou, sunt eu în stare de așa ceva?

Aceste cuvinte reușiră să-l calmeze, cât de cât. Ele deschideau un spațiu unde lua avânt dialogul veritabil. Se auzea spunând:

— Da, să intri în gândirea femeii; să intri în gândirea lui Lan-ying. Asta ai de făcut de acum înainte; asta poți să faci de acum înainte.

Mai multe nopți la rând, asaltat de valurile unei maree care creștea fără încetare, bărbatul, în așteptarea sa, nu-și mai înfrână în niciun chip dorința de a vorbi.

— Tu, femeie atât de pură, dăruită cu o atât de mare finețe, însă crescută, din fragedă pruncie, în cultul supunerii, supusă legilor bărbaților, ideii pe care ei au formulat-o despre ființa și despre virtuțile femeii, pe când întreaga forță este în tine, care deții cele două capete ale vieții – cu siguranță ai nevoie de timp ca să poți învinge frica de privirea și de spusele celorlalți.

Poate te gândești, Lan-ying, că, din punct de vedere carnal, noi am cunoscut deja o fericire nesperată, fie ea și în privațiune, că, în momentul în care te-am readus la viață, am atins punctul culminant al unei legături fără seamăn. Că, după o asemenea intensitate, aproape supraomenească, nu ne mai putem întoarce, nu mai putem cădea în nebuloasa banalului și a convenționalului.

Lan-ying, poate că dacă ai acceptat să te întorci în lumea viilor și să mai rămâi printre ei, ai făcut-o cu scopul de a mă învăța cum să comunic cu tine, să comunic, în sfârșit, cu adevărat, nu numai cu trupul, ci și cu sufletul. La fel ca și străinul, tu crezi în suflet, nu-i așa?, în acest lucru care nu se deteriorează și nici nu se irosește, unicul capabil să înfrunte timpul. Există între un bărbat și o femeie atâtea lucruri care nu au fost spuse și care se cer spuse. Ceea ce se cere spus este infinitul însuși, pe care nici măcar veșnicia nu-l poate epuiza. Probabil că, în această lume, aștepți să fii suficient de curat pe dinăuntru,

suficient de pregătit pentru acest dialog, înainte să-mi dai un semn?

Lan-ying, poate că, prin credința ta în reîncarnare, nu vrei să năruie șansa celeilalte vieți. Poate că aștepti o altă viață, ca să reîncepi totul. Nu, nu să reîncepi, nu acesta este cuvântul, ci, mai degrabă, să începi din nou sau, și mai exact, să începi din nou și altfel. În cealaltă viață, nu ne vom aștepta sfârșitul vieții ca să ne regăsim, vom fi împreună de la bun început, de la prima privire și de la primul zâmbet pe care le vom schimba, și nu ne vom părăsi niciodată. O viață întreagă de iubire din tot sufletul, în deplină cunoștință de cauză.

Iartă-mă, Lan-ying, pentru toate aceste calcule. Or fi ele corecte sau de-a dreptul greșite? Am renunțat la divinație și nu mi-am mai ascultat decât vocea inimii. Habar nu am ce se întâmplă cu mine. Dacă ai vreo idee, spune-mi: ce ne prezice Cerul?

24

După Sărbătoarea Lunii, veni cea al Dublului Nouă²⁹, care marchează mijlocul toamnei. În ziua aceea, toată lumea urca la munte, ca să respire aerul curat și să culeagă crengi de *zhu-yu*, în semn de încredere în mersul anului. Pentru că, începând din acel moment, cursul său avea să coboare către refugiul hibernal. Frigul, pe nesimțite, își extindea împărăția, bucată cu bucată. Copacii se dezbrăcau

²⁹ A noua zi a celei de-a noua luni (*n. a.*).

de frunziș, desenându-și pe cerul gri, uniform, caligrafia în linii esențiale. În schimb, viața oamenilor devenea tot mai grea, cu fiecare zi. În afara mănăstirii, când sosi iarna, în sfârșit, zăpada trebuia adesea dată la o parte pentru a face practicabilă cărarea care ducea la izvor. Și, înainte de a scoate apa, trebuia spartă gheața care acoperea fântâna. Uneori, puteau să apară surprize plăcute, pentru că, într-adevăr, iarna ascundea și minuni. De pildă, nu era nevoie decât să mergi puțin mai departe, la grota Nemuritorilor, unde, în anotimpul călduros, veneau numeroși pelerini să ardă tămâie sau să bea apă din izvorul făcător de minuni. În cea mai grea parte a iernii, ca pentru a-i consola pe oamenii lipsiți de speranță, grota se transforma într-un loc feeric, cu perdeaua ei de cristal formată din stalactite. Din interiorul grotei, unde nu era atât de frig, prin această perdea se putea contempla imensitatea albă, împietrită, care se întindea în jos, cât vedeai cu ochii. De fapt, acea imensitate sclipea sub o flacără albastră sau roz, la fel de arzătoare precum flăcările verii. Sufletul chinuit credea atunci că aude o voce care îi murmură la ureche: „Totul este o metamorfoză; până și în mijlocul deznădejzii se poate ascunde o minune.”

În incinta mănăstirii, se ținea aprins un foc în sala de rugăciuni și în încăperea comună. În schimb, camerele nu erau încălzite deloc. Sprijinit pe pernă, îmbrăcat, Dao-sheng învăța să împlânzească nopțile lungi de iarnă. Nu mai avea robustețea de altădată și își arăta slăbiciunea față de orice schimbare de temperatură. Cel mai greu moment era cel situat între cel de-al patrulea ajun și răsărit, atunci când somnul îl părăsea și se asprea frigul. Era momentul în care recurgea la broderia de la Lan-ying, pe care o simțea încă lipită de piept. O apăsa cu mâna, ca să o simtă și mai bine. Se gândea la pește, la drumul său printre plantele

acvatică, la apropierea de floare, orhidee sau lotus. Un extaz senzual îi învăluia corpul, oferindu-i căldură și alinare. Cum extazul era uneori dincolo de cuvinte, nu se îndoia că în tăcere, plin de tandrețe, sufletul lui Lan-ying venea să se unească cu al lui...

Batista parfumată pe care o avusese odinioară și care îl îmbia la mângâieri febrile era de-a dreptul uitată? Putea să răspundă fără ezitare „da” fără să se înșele prea mult. Predispozițiile sale fizice și mentale se schimbaseră fundamental. Dacă existau mângâieri, era pentru că le oferea o mână dinlăuntrul lui, de la nivelul inimii mai degrabă decât de la cel al epidermei. Resimțind această mână în el, cu o mângâiere nu de excitare, ci de consolare, rămânea treaz până la răsărit, curățat de orice frică. Cel mai mult se temea de visul care, prea puternic sau prea „real”, îl lăsa de fiecare dată amuțit la trezire. Se făcea că Xiao-fang venise să-i spună că Doamna Ying îl aștepta în curte. Prunii înfloriseră în toiul nopții, iar ea îi propunea să meargă să îi admire în zăpadă. Nerăbdător, el îi răspunse: „Da, vin!” Se ridică, se aranjă puțin și se îndreptă către poartă. „Dar?...”

Prunii în floare erau, de fapt, reali. Petalele lor, fremătând de prosepțime, anunțau primăvara. Anotimpul renașterii, odată sosit, îi făcea din nou rana să sângereze. Cu intermitențe, revenea acel lucru care plângea sau sângera în inima sa. Totuși, nevoia mânăstirii de a repara zidul, acoperișul, de a lucra grădina îi impunea o anumită uitare, la fel ca și în anul care trecuse.

Puțin câte puțin, rana se umplea cu o substanță pe care nu știa s-o denumească. Pe care nu se străduia prea mult s-o identifice. Un amestec de regret, de nostalgie, de consimțământ și, oricât de ciudat ar putea părea, de „fericire”. Da, fericire; bineînțeles, nu un sentiment plăcut,

de împlinire, ci un fel de recunoaștere dureroasă resimțită de multe ori, afirmată, de această dată, în mod categoric.

Recunoștință pentru ceea ce se întâmplase. Lui, lui Lan-ying, amândurora, ai căror martori erau acel munte care se înălța, acea vale care se adâncea, acea lume nemărginită. Cine putea pune la îndoială faptul că trăise o experiență unică, absurdă, poate, dar fără pereche? Dao-sheng se afla încă într-o intensă stare de așteptare; însă, pentru o secundă, își putea spune că nu așteaptă nimic, atât de mult interiorizase totul. Nu îi era suficient să se adâncească în el însuși ca să regăsească totul? Lan-ying era acolo, mai prezentă ca niciodată. El nu mai monologa. Cuvintele îi veneau în fiecare zi sub formă de conversație cotidiană cu ea, fără grabă și fără jenă, plină de complicitate. În timpul zilei, în timp ce săpa legumele, i se întâmpla să spună: „Uite, Lan-ying, aceste *wo-ju* proaspete, răsărite atât de timpuriu!” și să se audă cum răspunde: „Da, nu mai trebuie să pui decât puțin bambus și arpagic; o să le placă tuturor!” La prânz, de multe ori, ridica bolul cu orez și spunea în șoaptă ritualul de mulțumire și, negreșit, primea ecoul pe care, din fericire, nu îl auzea nimeni altcineva: „Nu aveți pentru ce, Buda este binefăcătorul...”

Cum să mai nege acum că femeia devenise partea lui cea mai intimă, cea mai vie? Era bântuit de certitudinea carnală că se născuse din ea, crescuse cu ea, trăia și avea să trăiască, la nesfârșit, din ea, din privirea, din vocea, din carnea, din sufletul ei, din parfumul ei de nedescris, mai ascuns decât cel al unui lotus. Cine era ea? Mama? Sora? Iubita? De ce căuta să precizeze? Există un singur mister, misterul Femininului – pe care taoiștii îl identifică cu Valea originară, cu fecunditatea fără margini, ce se deschide către infinit –, care ne face să suportăm, cu bună știință, o

viață întreagă, înghețul și frigul, setea și foamea, depărtarea și așteptarea. Cu certitudinea că fericirea a fost promisă, că este dintotdeauna acolo. Da, dintotdeauna acolo, acestea sunt cuvintele potrivite. Dacă acel „dintotdeauna acolo” nu ar fi implicat viața reală, ar fi practicat Lan-ying actele de caritate cu atâta promptitudine? Iar acest străin ciudat și-ar fi riscat viața cu atâta determinare? Era, poate, doar o iluzie în ochii altora? Pentru cei care îl trăiesc, el confirmă adevărul vieții, căci finalitatea dorinței nu constă oare în dorința însăși? În orice caz, spre fericirea sau spre nenorocul lui, Dao-sheng își însușea această idee, știind că nu poate să i se sustragă. Tot restul i se părea lipsit de importanță și de semnificație. Pas cu pas, deveni contemplatorul unei pasiuni mistice care se desăvârșea în el și, în același timp, înaintea lui. Stând de unul singur pe gârdulețul care împrejmuia grădina de legume, nu se mai retrăgea nici la umbra lui, nici într-un spațiu restrâns, destinat lor doi. Asista, fără o stupefacție excesivă, la apariția, în fața privirii sale halucinate, a cuplului înduioșător pe care îl formau Lan-ying și Dao-sheng, care încarnau, în felul lor, legea astrelor care tindeau să se apropie, să se unească cu orice preț. Sau, și mai simplu, ar fi fost cei doi duzi care creșteau acolo și care, cu rădăcinile împreunate, beau din același izvor subteran, perpetuând astfel imemorabila dorință a pământului, aceea de a nu fi niciodată neglijat. Sau, și mai greu de crezut, erau precum imaginea prezențelor eterate care umpleau spațiul și care nu mai puteau fi separate; aminteau, fără tăgadă, de Suflul primordial. Această ceață care urca din vale, trecând prin straturile de ierburi, învingând zonele cu temperaturi diferite, ajungea la norii care pluteau la înălțime și care, mai târziu, se transformau în ploaie și fecundau din nou

pământul. Raza impalpabilă a apusului sosea, nu pentru a-i suprima, ci pentru a arăta în ce măsură făceau parte din cele două regnuri, vizibil și invizibil, finit și infinit, împreună cu ceea ce nu înceta să răsară între ei.

În cea de-a cincisprezecea zi a celei de-a opta luni, era din nou Sărbătoarea Lunii. În miezul nopții luminoase, Gan-er întrebă când avea să o vadă din nou pe Doamna Ying. Tânărului, major acum, Dao-sheng îi răspunse fără șovăială:

— În curând. Sau poate peste multă vreme. Nu-mi mai pun de mult timp această întrebare. Esențialul este că suntem deja împreună, împreună ca și cum ne-am vedea unul pe celălalt. În această viață și într-o altă viață, cu sufletele unite, niciodată despărțite. Doamna Ying este ferm convinsă că acest lucru este adevărat. În ceea ce mă privește, și eu sunt ferm convins, pentru că îl trăiesc zi de zi. Se spune, de pildă, că mama ta a plecat din această lume. În aparență, nu este aici; în realitate, nu te-a părăsit niciodată. Ea este oriunde ești și tu, mai prezentă ca niciodată!

Aceste cuvinte rostite pentru a-l lămuri pe Gan-er se dovediră a fi hotărâtoare pentru Dao-sheng însuși. Intră cu hotărâre într-o perioadă înflăcărată, în care se împăcau elanul spontan și dorința înăbușită, speranța renăscută și sfârșitul așteptării. După ce își calmă toate neliniștile și își învinse toate temerile, se dedică sarcinilor monahale cu o regularitate exemplară și, în același timp, cu un extraordinar spirit de detașare. Energia îi scădea, ridurile i se accentuau; lumina ciudată izvorâtă dintr-o inimă extenuată îi adâncea ochii și îi dădea o culoare nesănătoasă în obraji. Ceilalți au fost cei care au remarcat schimbarea înfățișării sale. El habar nu avea. În sufletul

său, rămânea aceeași ființă pasională care, după atâtea căutări și frământări, sfârșise prin a deveni o bucată de piatră, roasă, netezită de vreme, dar imposibil de sfărâmat.

La apropierea iernii, se făcuse frig cam devreme. Zile nesfârșite cu vânt și cu ploi afectaseră starea de sănătate a mai multor călugări. Apoi îi veni lui Dao-sheng rândul să se îmbolnăvească. Îl chinui o tuse toată iarna, agravată de alte afecțiuni. La începutul celei de-a doua luni, într-o dimineață, când se întorcea de la izvor și căra o găleată cu apă, Gan-er admira, în sfârșit, prunii înfloriți din nou care acopereau toată valea, de-a lungul cărării. Cu buna sa dispoziție dintotdeauna, îi anunță pe cei care doreau să audă: Ah! A venit primăvara. Strigătul îi precedă intrarea în camera maestrului. Văzându-l pe acesta din urmă cu ochii pe jumătate închiși, cufundat în meditație, tăcu și se pregăti să plece. Dao-sheng îl liniști, spunându-i că oricum trebuia să se scoale; oamenii aveau să urce în curând la mănăstire, să-i ceară sfaturi.

Conform noilor sale obiceiuri, după-amiaza fu consacrată odihnei. Se ridică abia la apus ca să asiste la rugăciunea colectivă. După aceea, rămase singur. Din încăpere, se bucura de priveliștea asupra văii îndepărtate căreia lumina crepusculului îi dădea o finețe ieșită din comun. Acolo șerpuia cărarea la al cărei capăt stătea Dao-sheng, așezat în spatele unei tejghele. Lan-ying se îndrepta înspre el cu pași ușori, iar grația ei înnăscută îi înlătura orice urmă de tristețe. Se opri în fața mesei și spuse: „Te-am făcut să aștepti foarte mult. În sfârșit, ne vom putea revedea.”

În aceeași noapte, Dao-sheng intră în cameră, cu o lumânare în mână. Orbit de lumina lunii care învăluia odaia, suflă în lumânare și o puse pe masă. Se îndreptă către pat, surprins să-l vadă înconjurat de prezențe

feminine. Erau măicuțe, iar una dintre ele se întoarse. O recunosc pe Xiao-fang, care îi făcu semn, cu lacrimi în ochi. Mai făcu un pas și o văzu pe Lan-ying adormită, cu chipul radiind de liniște sau, mai exact, de acea bunătate luminoasă a cărei amintire o păstraseră toți nevoiașii. Cât a durat viziunea? Un moment? O eternitate? Dao-sheng nu-și dădea seama. Cuprins de emoție, își simți inima golindu-se și se prăbuși la marginea patului.

A doua zi, îi spuse doar lui Gan-er:

— Hai să ne strângem lucrurile, coborâm azi.

— Oh, ce veste bună! O vom revedea pe Doamna Ying!

— Da, o vom revedea pe Doamna Ying. Atâta vreme cât trupul îi mai este încă pe această lume.

— Ce tot spui, maestre?

— Gan-er, ascultă-mă cu atenție. Sufletul Doamnei Ying m-a vizitat ieri-seară; mi-a anunțat marea plecare, din câte am înțeles eu. Trebuie să coborâm numaidecât!

După ce îi anunță pe ceilalți călugări uimiți de decizia sa bruscă, Dao-sheng porni la drum, urmat de Gan-er, cu un băț lung în mână, pe post de baston. La ieșirea din iarnă, cărarea nu fusese complet amenajată pentru pelerini. Dao-sheng înainta cu greu.

Încă de la plecare, se simțise cuprins de slăbiciune. Această slăbiciune îi venea dintr-un corp măcinat din interior de prea multă vreme, dintr-o inimă golită brusc. Punând un picior în fața celuilalt, evitând capcana șanțurilor, nu ajunse la jumătatea drumului decât pe la prânz. Cuprins de amețeală, căută din priviri un punct de sprijin și văzu, la marginea drumului, dominând valea, stânca mare și plată, înverzită de acele căzute din pinul bătrân. O cunoștință veche! Nu se mai așezase acolo și altă dată? Când se întâmplase asta? Își mai aducea aminte? A, era în urmă cu atât de mult timp, aproape într-o viață

anterioară! Dar nu, se întâmplase în urmă cu șase ani sau ceva mai mult, atunci când cobora de la munte ca să se ducă în oraș. Atunci începuse totul...

Își lăsă bastonul, se aplecă să se așeze sub stâncă, ajutându-se cu ambele mâini. După ce își trase sufletul, îi spuse discipolului său:

— Gan-er, după cum vezi, nu pot să merg mai departe; du-te tu și caută un scaun, ca să mă transporte.

Rămas singur, se sprijini de pinul cel bătrân, lipindu-și spatele de adâncitura din trunchi. Deși respira cu greu, își reveni. Încă o dată, își aruncă privirea asupra văii, cât mai departe cu putință, acolo, în margine, de unde părea că se ridică un fum albastru. Era momentul care marca după-amiaza. Prin mirosul coniferelor și zumzetul albinelor, anotimpul își anunța încă o dată ciclul de noi promisiuni. Între cer și pământ, între norii care pluteau și dealurile care se unduiau, circula, infailibil, suflul ritmic, pe care vulturii care planau la înălțime îl traduceau în superbe arabescuri. Îi reveni o ultimă și supremă luciditate: „Ah! Toată lumea asta deplină, diversă, care își etalează măreția. Cu toate acestea, venim pe lume pentru chipul unei singure persoane. Acest chip, odată privit, nu mai poate fi uitat. Fără acest chip, lumea diversă nu capătă nici savoare și nici sens, nu-i așa? Pe când cu privirea și vocea pe care le emană chipul, totul capătă savoare și sens, pentru totdeauna. Da, fără ființa iubită, totul se destramă, alături de ființa iubită, totul se reunește. În această viață și în cealaltă, atâta vreme cât viața este viață...”

Îl lovi din nou amețeala, necruțătoare de data aceasta, drept în frunte. Simțind cum trupul îl părăsește ca pe o haină veche, închise ochii, pentru a nu-i mai redeschide niciodată, fără îndoială. Exact în acel moment i se deschise cel de-al treilea ochi, cel al Înțelepciunii, care privea

infinitul în locul lui și proclama cu o voce hotărâtă: „Lan-ying, iată-ne împreună. Bineînțeles, suntem împreună de mult timp, dar au intervenit, parcă împotriva voinței noastre, atâtea tulburări, temeri, dureri, fleacuri, bucurii înșelătoare, remușcări autentice. Acum intrăm în misterul izvorului pur, al împărtășirii pure. Pentru asta, a trebuit să trecem prin tot ce am trecut. Am învățat să fim împreună, avem de trăit ce am învățat, la nesfârșit, după ce ne-am spălat de suferință și ne-am băut tot amarul. Veșnicia ne așteaptă. Vin acum!” Din această vastă lume de aici, Dao-sheng nu mai auzea probabil nimic, nu mai avea nevoie să audă. Totuși, o voce urca din vale; era aceea a fidelului Gan-er, care striga:

— Maestre, mesagerul care vine de la mănăstire este aici. Urcăm acum!

Am început să lucrez la această carte în noiembrie 2000, la vila Mont-Noir, Centrul departamental de rezidență pentru scriitorii europeni. M-am bucurat de condiții de lucru extrem de favorabile, pentru care doresc să-mi exprim recunoștința.